

Liahona

Mga Bata Nakasugat sa Pornograpiya—Sa Unsa nga Paagi nga ang Gugma Makatabang, pahina 36

Ang Kaklaro sa mga Lente sa Ebanghelyo pahina 12

5 Ka Paagi nga Gipanalipdan ni Jesus ang mga Bata, pahina 18

Pagsaulog sa 100 ka tuig sa Mga Panalangin sa Templo sa Pasipiko, pahina 28

ANG
SIMBAHAN
ANIA DINHI

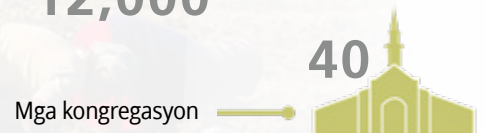
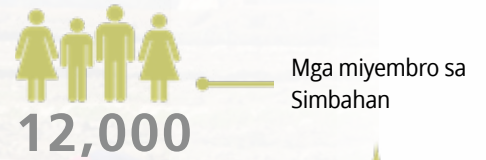
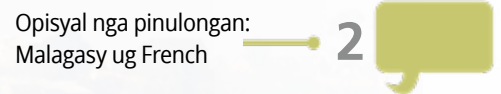
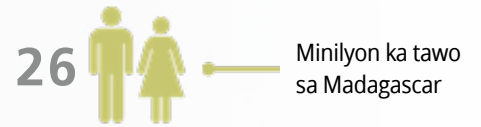
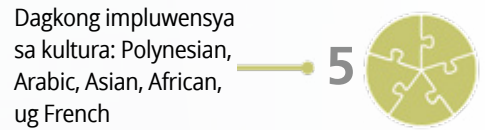
Antananarivo Madagasc

ar

Ania ang pipila ka kamatuoran mahitungod sa Madagascar ug sa Simbahan didto:

1986 Unang miyembro nga Malagasy nabunyagan, sa Bordeaux, France

1990 Lima ka tawo nabunyagan ug nakumpirmahan

1998 Unang misyon natukod

2000 Unang stake natukod

LITRATO GIKAN SA GETTY IMAGES

Si Jesus Nahigugma sa Atong mga Anak

Migahin ko og daghang panahon sa paghunahuna mahitungod sa mga bata. Gihigugma nako ang akong mga anak sa grupo sa akong pamilya ug mga higala. Dugang pa, ang akong trabaho sa mga magasin sa Simbahan naglakip sa paghimo ug pag-edit sa mga pahina alang sa mga bata sa tibuok kalibutan. Apan mga duha ka tuig ang milabay, ako nakaamgo nga ako wala gayud makatuon unsay gitudlo sa mga kasulatan mahitungod sa mga bata. Mao nga ako nakahukom sa pagbasa sa Bag-ong Tugon ug sa Basahon ni Mormon ug mohatag og dugang pagtagad sa unsay akong makat-unan mahitungod niining espesyal nga grupo.

Kadto usa ka makapausab sa kinabuhi nga kasinatian! Sa daghang mga kamatuoran nga akong nadiskobrehan, ang labing bililhon mao ang nagkadugang nga pagsabut kon unsa ka dako ang pagpakabana ni Jesus mahitungod sa mga bata. Siya nangalagad ngadto sa mga bata isip piho nga grupo, gigahin gikan sa uban, pagbalik-balik. Unsaon nato pagsunod sa iyang ehemplo?

Ang akong artikulo sa pahina 18 nagpakigbahin sa pipila ka mga leksyon nga akong nakuha gikan sa kasinatian sa pagtuon sa kasulatan, nahiusa sa mga ideya ug mga pagtulun-an gikan sa pipila ka eksperto kabahin sa pagpugong sa pang-abuso.

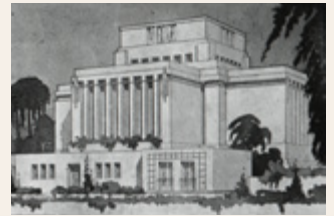
Ang mga bata bililhon kaayo. Manghinaut ko nga kita magtambayayong sa pagpanalipod ug paghatag nila og kahigayunan, pagtagad kanila sama sa pagtagad ni Jesus!

Uban sa gugma,
Marissa Widdison

Mga Panalangin sa Panglantaw sa Ebanghelyo
Elder Gary E. Stevensen

12

Ang Laie Hawaii Temple: Usa ka Siglo sa Panagpundok
Clinton D. ug Angela R. Christensen

28

Mahimo o Nahimo: Kana Mao ang Pangutana
Elder Joni L. Koch

24

Paghisgot og Pornograpiya: Pagpanalipod, Pagtubag, ug Pagkaayo
Joy D. Jones

36

Mga Sulod

- 5 Pagpanalipod sa mga Bata gikan sa Pornograpiya** 📄
- 6 Mga Hulagway sa Hugot nga Pagtuo**
Wilson Di Paula—San José, Uruguay 📄
Sa dihang si Wilson nabaldado tungod sa aksidente sa motorsiklo ug dayon ang iyang asawa namatay sa wala madugay, siya wala masayud unsay buhaton. Apan ang ebanghelyo naghatag sa mga tubag.
- 8 Mga Baruganan sa Pagpangalagad**
Wala Ba ikaw Makahibalo Niining Importante nga Bahin sa Pagpangalagad?
Kita kinahanglan nga dili lamang “mobakhu uban nila” apan usab magmaya uban nila nga nagmaya.” Ania ang upat ka paagi nga inyo kanang mabuhat.
- 12 Mga Panalangin sa Panglantaw sa Ebanghelyo**
Ni Elder Gary E. Stevenson
Kon kita magmintenar og espirituhanong pagbalanse, kita makabaton og mas maayo nga panglantaw sa ebanghelyo.
- 18 Pagpanalipod sa mga Bata**
Ni Marissa Widdison
Si Jesukristo nahigugma ug nanalipod sa mga bata. Sa unsang paagi nimo masunod ang Iyang ehemplo?
- 24 Mahimo o Nahimo: Kana Mao ang Pangutana**
Ni Elder Joni L. Koch
Sayon ang paghukom sa uban, apan kita kinahanglan gayud nga magma-binantayon sa paghukom sa matarung nga paagi ug sa pagtan-aw sa uban sama sa pagtan-aw sa Dios kanila.
- 28 Ang Laie Hawaii Temple: Usa ka Siglo sa Panagpundok**
Ni Clinton D. ug Angela R. Christensen
Sulod sa 100 ka tuig, ang templo sa Hawaii nakapahimo sa mga Santos sa tanan nga naglibut sa Pasipiko sa pagdawat og mga panalangin sa templo.
- 32 Mga Tingog sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw** 📄
Duha ka mga sister gigiyahan sa pagserbisyo; ang mga mensahe sa misyonaryo nakahimo sa kalainan; usa ka bishop nakahukom unsay buhaton sa iyang bonus, usa ka sulat nagtabang nga mamaayo ang nadaot nga relasyon.
- 36 Paghigot og Pornograpiya: Pagpanalipod, Pagtubag, ug Pagkaayo**
Ni Joy D. Jones
Ang mga bata naapektohan ug nabantang ngadto sa pornograpiya, apan ang inyong gugma makatabang kanila sa paglikay ug pagbuntog sa maka-daot nga impluwesnya niini.

📄 Dali nga Mabasa

Anaa sa Hapin
Litrato gikan sa Getty Images, gigamit alang sa mahulagwayon nga mga katuyoan, gi-pose sa mga modelo

Mga Seksyon

Mga Young Adult

42

Kining bulana naghigot **unsay buhaton** kon ikaw **nakig-date** og **usa ka tawo nga nakigbisog sa pornograpiya** ug mopakigbahin og **mga istorya sa paglaum** gikan sa uban kinsa nag-atubang og pornograpiya sa ilang mga relasyon sa pagpakig-date.

Kabatan-onan

50

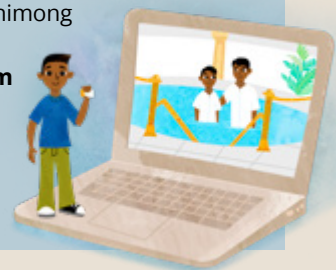
Unsay buot ipasabut nga mahimong **usa ka tinuod nga higala**, sa unsa nga paagi ang usa ka batan-on mopakigbahin sa **ebanghelyo**, ug maghinumdom sa punoang bato sa pamag-ang sa Simbahan.

Mga Bata

Higala

Diskobrehi **unsaon sa paghigugma sa uban** sama sa paghigugma ni Jesus. Usa ka pag-ampo nakatabang ni Prodi sa dihang siya nahadlok. Si Florence nahimong nars. Kamo **makaandam alang sa templo**.

GIHULAGWAY NGA PANG-DIGITAL LAMANG NGA MGA ARTIKULO

Nakigbisog Ko sa Pagbuntog sa Pornograpiya. Nganong Dili Man Siya?

Ngalan gipugngan

Usa ka young adult gikan sa Guatemala mipakigbahin sa iyang kasinatian sa pagsalig sa Ginoo sa paghimo og mali-sud nga desisyon.

Pagpadayon human Masayri ang Paggamit og Pornograpiya sa Akong Pamanhunon

Ngalan gipugngan

Usa ka young adult sa Tahiti mipakigbahin sa iyang panabut kon sa unsa nga paagi ang pornograpiya nakaapekto sa iyang relasyon.

Giunsa Nako Pagkat-on Unsay Buhaton Kon ang Usa ka Tawo Moangkon nga Sila Nakigbisog sa Pornograpiya

Ngalan gipugngan

Ang pagkahibalo mahitungod sa usa ka tawo nga naggamit og pornograpiya makaingon sa tanang matang sa emosyon, apan kining young adult misalig sa Manluluwas nga makahibalo unsaon sa pagtubag uban sa gugma.

PANGITA PA OG DUGANG

Diha sa Gospel Library nga app ug sa liahona .ChurchofJesusChrist.org, ikaw:

- Makapangita sa kasamtangan nga isyu.
- Makadiskubre og pang-digital lamang nga sulod.
- Makapangita sa milabay nga mga isyu.
- Makasumiter sa imong mga sugilanon ug feedback.
- Maka-subscribe o makahatag og regalo nga subskripsyon.
- Makapalambo sa pagtuon gamit ang mga himan nga digital.
- Makapaambit og paboritong mga artikulo ug mga video.
- Maka-download o makaimprinta og mga artikulo.

KONTAKA KAMI

I-email ang imong mga pangutana ug feedback ngadto sa liahona@ChurchofJesusChrist.org.

I-sumiter ang imong makapalig-on sa pagtuo nga mga sugilanon sa liahona.ChurchofJesusChrist.org or mail to:

Liahona, flr. 23

50 E. North Temple Street
Salt Lake City, UT 84150-0023, USA

OKTUBRE 2019 VOL. 22 NU. 10
LIAHONA 18610 853

Internasyonal nga magasin sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw

Ang Unang Kapangulohan: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Editor: Randy D. Funk

Mga Adviser: Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Walter F. González, Larry S. Kacher, Adrián Ochoa, Vern P. Stanfill

Tigdumalang Direktor: Richard I. Heaton

Direktor sa mga Magasin sa Simbahan: Allan R. Loyborg

Business Manager: Garff Cannon

Tigdumalang Editor: Adam C. Olson

Luyo-luyo sa Tigdumalang Editor: Ryan Carr

Tig-abag sa Pagmantala: Camila Castrillón

Pagsulat ug Pag-edit: David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Aaron Johnston, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Tigdumalang Direktor sa Art: J. Scott Knudsen

Direktor sa Art: Tadd R. Peterson

Desinyo: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnson, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Emily Chieko Remington, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Coordinador sa Intellectual Property: Collette Nebeker Aune

Tigdumala sa Produksyon: Jane Ann Peters

Produksyon: Ira Glen Adair, Julie Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gyi, Ginny J. Nilson, Marrisra M. Smith

Prepress: Joshua Dennis, Ammon Harris

Direktor sa Pag-imprinta: Steven T. Lewis

Direktor sa Pagpang-apud-apod: Nelson Gonzalez

Paghubad: Shahlom Alinsug

Mailing address: *Liahona*, Fl. 23, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0023, USA.

Ipadala ang subskripsyon, mga pangutana, ug mga taho ngadto sa Dateline Philippines sa *Liahona*, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, Temple Drive, Greenmeadows Subdivision, Quezon City 1110, Metro Manila, Philippines o sa P. O. Box 1505, Ortigas Center, Emerald Avenue, Pasig 1600, Metro Manila, Philippines. Numero sa telepono 635-9183. Presyo sa subskripsyon sa Pilipinas, P48 matag tuig, P400 matag gula, gawas sa mga espesyal nga isyu.

Sa pag-subscribe ug pag-renew sa magasin, bisitahi ang <http://store.lds.org>. Paliugaw ayaw kalimti sa pagbutang sa imong ward/branch isip address asa ipadala ang imong subskripsyon.

Kon dunay mga pangutana mahitungod sa subskripsyon paliugaw tawag sa Church's Global Service Center (GSC) sa 1800-8-680-3950 alang sa mga subscriber sa PLDT ug Smart o 1800-1-441-0687 alang sa mga subscriber sa Globe.

Isumiter ang mga manuskrito ug mga pangutana online sa liahona.lds.org; kon ipadala ngadto sa *Liahona*, Room 2420, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, UT 84150-0024, USA; o i-e-mail sa: liahona@ldschurch.org

Ang *Liahona* (usa ka termino sa Basahon ni Mormon nga nagpasabut nga "kom-pas" o "direktor") gimantala sa Albanian, Armenian, Bislama, Bulgarian, Cambodian, Cebuano, Chinese, Chinese (simplified), Croatian, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, Fijian, Finnish, French, German, Greek, Hungarian, Icelandic, Indonesian, Italian, Japanese, Kiribati, Korean, Latvian, Lithuanian, Malagasy, Marshallese, Mongolian, Norwegian, Polish, Portuguese, Romanian, Russian, Samoan, Slovenian, Spanish, Swahili, Swedish, Tagalog, Tahitian, Thai, Tongan, Ukrainian, Urdu, and Vietnamese. (Ang kasagad magkalahi depende sa pinulongan.)

© 2019 pinaagi sa Intellectual Reserve, Inc. Tanang mga katungod gigahin. Gigitmit sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga may pagtugot. Giimprinta sa Estados Unidos sa Amerika ug sa Pilipinas.

Copyright nga impormasyon: Gawas kon sa laing paagi gipasabut, ang mga indibidwal mahimong mokopya sa materyal gikan sa *Liahona* alang sa ilang personal, dili pangkomersyo nga paggamit (lakip sa mga calling sa Simbahan). Kini nga katungod mahimong kuhaon pag-usab sa bisan unsang panahon. Ang bisan nga material dili mahimong kopyahan kon kini adunay mga pagdilhi diha sa

linya sa kredito sa maong artwork. Ang copyright nga mga pangutana kinahanglan ipadala ngadto sa Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Fl. 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; email: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada: October 2019 Vol. 22 No. 10. LIAHONA (USPS 311-480) Cebuano (ISSN 1096-5114) is published monthly by

The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$10.00 per year; Canada, \$12.00 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, P.O. Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

PAGPANALIPOD SA MGA BATA GIKAN SA PORNOGRAPIYA

Si Sister Joy D. Jones, kinatibuk-ang Presidente sa Primary, mipadayag nga ang gugma mao ang labing maayong paagi batok sa pornograpiya: “Sa usa ka panultihon nga nag-ingon, ‘ang porno mopatay sa gugma,’ apan hinumduman usab nato nga ang gugma mopatay sa porno.” Ania ang tulo ka paagi nga nagpadayag nga ang gugma nagbantay sa mga bata batok sa mga impluwensya sa pornograpiya.

PANALIPOD:

“Gihigugma Ko Ikaw”

Paghimo og relasyon diin ang inyong mga anak mobati nga luwas ug gihigugma.

TUBAG:

“Gihigugma Ko Gihapon Ikaw”

Pakigsulti sa inyong mga anak mahitungod sa pornograpiya ug dapita sila sa pagduol kaninyo uban sa ilang mga pangutana.

PAGKAAYO:

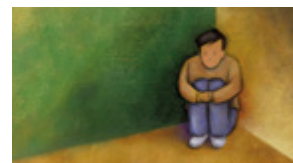
“Ako Mahigugma Kanimo Kanunay”

Ipaniguro sa inyong mga anak nga bisan kon sila nanglimbasug sa pornograpiya, ang inyong gugma dili mausab.

UNSAY INYONG MAHIMO

- Pakigsulti nga komportable sa inyong mga anak mahitungod sa sekswalidad ug unsaon sa pagpanalipod kanila gikan sa pornograpiya.
- Tabangi ang mga bata nga makasabut *ngano*.
- Ang matag smartpho- ne, tablet, ug computer kinahanglang dunay panalipod, bisan sa mga tin-edyer’ ug mga hamtong’.
- Ayaw biyai si bisan kinsa nga mag-inusara sa kwarto kauban sa media device.
- Ayaw hukmi ang mga bata nga nagpadayag og panglimbasug sa pornograpiya.

Si Sister Jones mipasabot og dugang mahitungod sa matag usa niini nga mga ideya sa iyang artikulo sa pahina 36.

“Panalipdan nato ang atong mga anak hangtud sa higayon nga sila makapanalipod na sa ilang kaugalingon.”

Si Jason S. Carroll, propesor sa kinabuhi sa pamilya sa Unibersidad sa Brigham Young

Wilson Di Paula

San José, Uruguay

Ang aksidente sa motorsiklo maoy nakaingon nga naparalisar si Wilson. Paglabay sa usa ka tuig ang iyang asawa namatay. Isip usa ka biyudo nga dunay duha ka gagmay nga mga anak nga babaye, si Wilson wala makahibalo unsay buhaton. Wala siya makahibalo kon aduna bay katuyoan sa kinabuhi. Si Wilson nagmasuk-anon unta. Hinoon, nagsugod siya sa pagpangita sa kamatuoran.

CODY BELL, LITRATISTA

Ako adunay daghang mga pangutana. Nganong mahitabo ang dili maayong mga butang? Ako nagpakabuhi nga naningkamot sa pagbuhat sa saktong mga butang, ug ang akong asawa gikuha gikan nako ug ako nahibilin diha sa usa ka wheelchair, dayon ang mga doktor kinahanglan moopera sa ulo sa akong anak nga babaye aron pagkuha sa tumor. Nagsugod ko sa paghunahuna nga ang kinabuhi walay katuyoan.

Nakaamgo ko nga ako kinahanglan nga mangita sa kamatuoran. Giimbistigar nako ang nagkalain-laing mga relihiyon ug nakapalagan Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Gibati nako nga kini mao ang kamatuoran.

Nakahibalo na ako karon nga adunay katuyoan nga aniaa sa yuta. Ania kita dinhi isip kabahin sa mahangturong plano sa Langitnong Amahan. Kita adunay Manlu-luwas kinsa mibuntog sa kamatayon ug nabanhaw. Ang pagkahibalo niini nakahatag nako og kalig-on. Karon, ako naningkamot nga makalahutay ug makapadayon. Ako adunay katuyoan ug ako nasayud nga samtang ako maningkamot nga magpuyo og takus nga kinabuhi, ako makabaton og mahangturong pamilya.

PAGDISKOBRE PA OG DUGANG

Tan-awa pa ang mahitungod sa panaw ni Wilson sa pagtuo, lakip sa dugang nga mga litrato, sa online o bersyon sa Gospel Library niini nga artikulo sa [ChurchofJesusChrist.org/go/10196](https://www.ChurchofJesusChrist.org/go/10196).

UNSAON SA PAGSUMITER OG HULAGWAY SA HUGOT NGA PAGTUO Sa [liahona.ChurchofJesusChrist.org](https://www.liahona.ChurchofJesusChrist.org), kamo makapadala og mubo nga deskripsyon ug mas klaro nga litrato sa usa ka tawo kansang pagtuo nakapadasig kaninyo.

Mga Baruganan sa Pagpangalagad

Wala Ba Ikaw Makahibalo Niining *Importante nga Bahin* sa Pagpangalagad?

Ang pagpangalagad mao ang “pagkalipay kamo duyog sa mga nagakalipay” sama sa “panghilak kamo duyog sa mga nagapanghilak” (Mga Taga-Roma 12:15).

Kon kita maghunahuna mahitungod sa pagpangalagad, sayon ang paghunahuna mahitungod sa pagtabang niadtong nanginahanglan. Naghisgot kita mahitungod sa pagpananom alang sa biyuda, pagdala og panihapon ngadto sa masakiton, o paghatag niadtong kinsa nakigbisog. Hinumduman nato ang tambag ni Pablo nga “panghilak kamo duyog sa mga nagapanghilak,” apan nakatutok ba kita pag-ayo sa *unang* bahin niana nga bersikulo—nga “pagkalipay kamo duyog sa mga nagakalipay”? (Mga Taga-Roma 12:15). Ang pagkalipay uban niadtong atong gipangalagaran—bisan kana nagpasabut sa pagsaulog sa ilang kalampusan o pagtabang kanila sa pagpangita og kalipay sa malisud nga mga panahon—usa ka importante nga bahin sa pagpangalagad sama sa pagpangalagad sa Manluluwas.

Ania ang tulo ka ideya nga makatabang (ug ang usa nga likayan) samtang kita mangita sa pagtutok sa maayo nga gibutang sa Dios sa atong kinabuhi.

IPAAMBIT ANG INYONG MGA KASINATIAN

Ipadala kanamo ang inyong mga kasinatian samtang nangalagad kamo sa uban o kamo ang gipangalagaran. Adto sa liahona.ChurchofJesusChrist.org ug i-klik ang “Submit an Article or Feedback.”

1. Pagkahibalo

Si Bonnie H. Cordon, Kinatibuk-ang Presidente sa Young Women, nagtabang nato nga makasabut nga kinahanglan nato nga *makita* kadtong atong gipangalagaran—makita dili lamang ang ilang mga gisagubang ug mga pakigbisog apan usab ang ilang mga kalig-on, mga talento, ug mga kalampusan. Siya miingon nga kita kinahanglan nga mahimong “usa ka magdadapig ug usa ka kasumbungan—usa ka tawo nga nahibalo sa ilang mga kahimtang ug mopaluyo kanila sa ilang mga paglaum ug mga pangandoy.”¹

Sa samingay sa karnero ug mga kanding, ang Manluluwas naghisgot niadtong kinsa makita sa Iyang tuong kamot nga mangutana: “Ginoo, kanus-a ba kami nakakita kanimo nga gigutom ug amo ikawng gipakaon? o giuhaw ug amo ikaw gipainom?”

“Kanus-a ba kami nakakita kanimo nga nadumoloong ug ako ikaw gipa-saka?” (Mateo 25:37–38).

“Mga kaigsoonan, ang importante nga pulong mao ang *makakita*,” miingon si Sister Cordon. “Ang matarung nakakita niadtong nanginahanglan tungod kay sila nagbantay ug naniid. Kita usab mahimong mabinantayon aron sa pagtabang ug paghupay, aron sa pagsaulog ug gani sa paglaum.”²

2. Pangita og mga Rason sa Pagsaulog

Magsaulog sa mga kalampusan dako o gamay. Tingali nakalahutay sa kanser o nakabuntog sa kasakit sa panagbulag, pagpangita og bag-ong trabaho o pagpangita sa nawala nga sapatos, padayon sa pagpakabuhi human sa kamatayon sa usa ka minahal o padayon og pagpakabuhi ug usa ka semana nga walay asukar.

MGA PAGHULAGWAY PINAAGINI AUGUSTO ZAMBOATO

ANG EHEMPLO SA MANLULUWAS

Si Jesus kanunay nga nagmaya sa kalipay sa uban. Siya mitambong sa kasal didto sa Cana, diin Siya wala lamang mosaulog sa malipayon nga okasyon apan mihimo sa tubig ngadto sa bino (tan-awa sa Juan 2:1-11). Makapaningkamot usab kita sa pagtambong sa espesyal nga panghitabo sa mga kinabuhi niadtong atong gipangalagaran.

Makita usab nato ang pagmaya sa Manluluwas sa pagkamatarung sa uban. Sa dihang Siya mibisita sa mga Nephite, Siya misulti kanila, “Bulahan kamo tungod sa inyong hugot nga pagtuo. Ug karon tan-awa, ang akong hingpit nga kalipay nabug-os” (3 Nephi 17:20).

Motawag aron mopahalipay, mohatag og kard, o maniudto sa gawas. Pinaagi sa pagpakigbahin sa atong mga panalangin, pagpuyo uban sa pasalamat, ug pagsaulog sa mga panalangin ug mga kalamposan sa uban, kita “makaangkon og pagmaya diha sa hingpit nga kalipay sa atong mga kaisugsoonan” (Alma 30:34).

3. Tan-awa ang Kamot sa Ginoo

Usahay ang paglipay duhog sa uban nagpasabut sa pagtabang kanila nga makakita sa mga rason sa paglipay—bisan unsa pa nga mga kalisud o mga kaharuhay ang moabut sa atong kinabuhi. Ang yanong kamatuoran nga ang Langitnong Amahan nakahibalo kanato ug andam sa pagbayaw nato mahimong usa ka talagsaong tinubdan sa kalipay.

Kamo makatabang sa uban nga makakita sa kamot sa Ginoo sa ilang kinabuhi pinaagi sa pagpakigbahin sa unsa nga paagi ninyo nakita kini sa inyong kaugalingon. Pagmadaygon sa pagpakigbahin kon sa unsa nga paagi nga ang Langitnong Amahan nakatabang kaninyo pinaagi sa inyong mga hagit. Kini nga pagpamatuod makatabang sa uban nga makahibalo ug makaila giunsa Niya sa pagtabang kanila (tan-awa sa Mosiah 24:14).

4. Ayaw Butangi og Kinutuban ang Inyong Abilidad sa Paglipay

Subo lang, kita usahay mohatag og kinutuban sa atong kaugalingong abilidad sa paglipay duhog sa uban, ilabi na kon kita mobati nga walay kasiguroan mahitungod sa unsay anaa nato nga ikatanyag o unsa ang atong kasamtangang kahimtang sa kinabuhi. Imbis mangita og kamaya sa kalipay

sa uban, kita makahimo og sayop sa pagtandi. Ug sama sa gitudlo ni Elder Quentin L. Cook sa Napulug Duha ka mga Apostoles: “Ang pagtandi sa mga panalangin hapit sigurado makaabug sa kalipay. Dili mahimong mapasalamaton ta unya sa samang panahon masinahon.”³

“Unsaon nato sa pagbuntog sa kalagmitan nga komon kaayo sa hapit natong tanan?” pangutana ni Elder Jeffrey R. Holland sa Korum sa Napulug Duha ka mga Apostoles. “. . . Kita makaihap sa atong daghang mga panalangin ug kita makapahalipay sa kalampanan sa uban. Ang labing maayo sa tanan, kita makaserbisyo sa uban, ang labing epektibo nga paagi sa pagtabang nato sa pagpalambo og kapuangod alang sa uban.”⁴ Imbis motandi, daygon nato kadtong atong gipangalagaran. Gawasnong mopakigbahin unsay inyong giganahan kanila o sa mga sakop sa ilang pamilya.

Sama sa gipahinumdom ni Pablo kanato, kitang tanan mga sakop sa lawas ni Kristo, ug kon “ang usa ka bahin pasidunggan, nan, ang tanan magadungan sa pagkalipay” (1 Mga Taga-Corinto 12:26). Uban sa tabang sa Langitnong Amahan, kita makahibalo sa mga kasinatian sa uban, mosaulog sa mga kalampanan dako ug gamay, motabang kanila nga makakita sa kamot sa Ginoo, ug mobuntog sa kasina aron nga kita tinud-anay nga maglipay sa mga panalangin, mga talento, ug kalipay sa uban. ■

MUBO NGA MGA SULAT

1. Bonnie H. Cordon, “Pagkahimong usa ka Magbalantay,” *Liahona*, Nob. 2018, 75.
2. Bonnie H. Cordon, “Pagkahimong usa ka Magbalantay,” 75–76.
3. Quentin L. Cook, “Rejoice!” *Ensign*, Nob. 1996, 30.
4. Jeffrey R. Holland, “The Other Prodigal,” *Liahona*, Mayo 2002, 64.

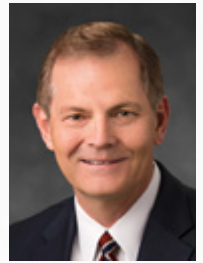
PAGDAPIT SA PAGLIHOK

Ikonsiderar kadtong inyong gipangalagaran. Unsa nga mga talento ug mga kalig-on nga sila aduna? Unsa nga mga oportunidad o mga kalampanan ang ilang nasinati? Unsaon ninyo sa paglipay uban kanila, pagdayeg kanila, o pag-awhag kanila?

Ni Elder Gary E. Stevenson

Sa Korum sa
Napulog Duha ka
mga Apostoles

Mga Panalangin sa Panglantaw sa Ebanghelyo

Ang panglantaw sa ebanghelyo makahatag kaninyo og mas klaro kabahin kon unsaon ninyo sa paghunahuna ang inyong mga prayoridad sa kinabuhi, pagsulbad sa mga problema, ug pag-atubang og personal nga mga tintasyon.

Pagkadako nga panalangin nga mahimong miyembro sa Simbahan ni Jesukristo sa dispensasyon sa dihang ang pagpahiuli sa mga yawe sa gingharian ug ang katumanan sa panagna nagtugot nato sa pagsaksi pag-una “ang ebanghelyo mokaylap ngadto sa mga kinatumyan sa yuta, ingon sa bato nga gipikas gikan sa bukid nga walay gigamit nga mga kamot mokaylap, hangtud kini mopuno sa tibuok yuta” (Doktrina ug mga Pakigsaad 65:2).

Kini nga panagna, nga gihatag ni Daniel sa Daang Tugon ug dayon gibalik-balik niini nga dispensasyon, ingon og ana sa taliwala sa katumanan niini samtang atong maobserbahan ang labaw sa 3,300 ka naorganisar nga mga stake sa Simbahan karon. Sa miaging 50 ka tuig, ang mga miyembro sa Simbahan mitubo gikan sa 2.1 ka milyon ngadto sa labaw sa 16 ka milyon.¹

Isip talagsaon ngari kanako kining paspas nga pagtubo ug kausaban mao ang kamatuoran nga ang mga baruganan ug mga binuhatan sa ebanghelyo nagpabilin nga pareha, lakip sa balaang-gidumala nga modelo nga gipadayag alang sa Simbahan ni Jesukristo. Kini nga modelo nagtugot sa organisasyon sa mga stake, gihimo aron sa paghatag “alang sa usa ka dangpanan gikan sa unos, ug gikan sa kaligutgut sa diha nga kini ibu-bu nga walay pagkuto diha sa tibuok yuta” (Doktrina ug mga Pakigsaad 115:6).

Usa sa labing dako nga mga milagro sa inyong mortal nga pagpakabuhi mao ang inyong abilidad sa pagpangita og balanse tali sa inyong espirituhanon ug sa ubang importante nga mga tahas sa kinabuhi.

Mga kaigsoonan, ang Ginoo manggihatagon kaayo sa mga panalangin nga Iyang ihatag kanato. Ang pagsabut sa mga panalangin mao ang paglihok sa atong pagkamasulundon sa mga sugo ug nga ang pagtuman sa mga sugo mao ang pagpakita sa atong gugma sa Ginoo mga bililhon nga mga pagtulunan nga makat-unan. Ang mga baruganan sa ebanghelyo sama niini naghatag og importante nga panglantaw alang kanato.

Kini mosangpot ngadto sa duha ka mga punto nga gusto nakong hatagan og gibug-aton. Nahinumduman nako nga si Presidente Dallin H. Oaks, Unang Magtatambag sa Unang Kapangulohan, kaniadto mipakigbahin niining duha ka punto uban sa mga young single adult niadtong 2015.

Ipadayon ang usa ka Panglantaw sa Ebanghelyo

Si Presidente Oaks nakaingon nga ang “panglantaw nagpasabut nga makakita sa tanang kamatuoran sa makahuluganong relasyon, sa tibuok talan-awon.”² Ania ang pipila ka butang nga inyong masabtan kon kamo motan-aw gikan sa panglantaw sa ebanghelyo:

- Kamo mga anak sa mahigugmaong Langitnong Amahan (tan-awa sa Doktrina ug mga Pakigsaad 76:24).
- Ania kamo sa yuta alang sa usa ka katuyoan, uban sa abilidad sa paghimo og mga pagpili (tan-awa sa 2 Nephi 2:27; 10:23).
- “Kay kini gikinahanglan gayud, nga adunay katugbang sa tanan nga mga butang” (2 Nephi 2:11).
- Si Jesukristo mao ang atong Manluluwas ug manlalaban ngadto sa Amahan (tan-awa sa 1 Juan 2:1; Doktrina ug mga Pakigsaad 110:4).

Ikonsiderar unsay mahitabo kon ang inyong panglantaw sa ebanghelyo mahimong mga lente nga inyong tan-awon diha sa matag aspeto sa inyong kinabuhi. Ang panglantaw sa ebanghelyo makahatag kaninyo og mas klaro kabahin kon unsaon ninyo sa paghunahuna ang inyong mga prayoridad sa kinabuhi, pagsulbad sa mga problema, ug pag-atubang og personal nga mga tintasyon. Kini sa tinuod makaapekto sa inyong kinatibuk-ang pagtan-aw sa inyong tibuok kinabuhi ug sa nagkalain-laing mga desisyon nga inyong pagahimoon.

Uban niini nga panglantaw, nasayud kita nga ang Ginoo gusto nga moambit kita sa sakramento matag semana ug nga kita magtuon sa mga kasulatan ug mag-ampo ngadto Kaniya matag adlaw. Agig dugang, kita nasayud nga si Satanas motintal kanato nga dili mosunod sa atong Manluluwas o maminaw sa hilom nga mga aghat sa Espiritu Santo. Dayon kita mas makahibalo nga ang kaaway naningkamot sa pagkuha sa atong kabubut-on ug abilidad sa pagbatok sa iyang mga paningkamot pinaagi sa adiksiyon, lakip sa drugas ug pornograpiya.

Sa yanong pagtandi, ang mga paagi sa ebanghelyo naghatag nato og klaro nga pagsabut sa kaimportante sa paghimo og mga pamilya—pagpili nga magminyo ug pagpadako og mga anak diha sa pagkamatarung. Kini nga panan-aw nag-abli usab sa atong mga mata nga makakita nga ang kaaway gusto nga molaglag sa yunit sa pamilya ug libugon ang mga tahas sa pagkalalaki ug pagkababaye [gender], sa ingon mosangpot ngadto sa pagkunhod sa bili sa pagtuo sa katingban sa paghimo ug pagtukod og mga pamilya.

Ipadayon ang Espirituhanon nga Pagbalanse

Si Presidente Oaks mipahayag: “Kon ang mga young adult adunay panglantaw- adunay kinatibuk-ang panan-awon, importante kini kanila nga magpadayon sa espirituhanong pagbalanse sa ilang kinabuhi. Sa paghimo niini, kamo kinahanglan nga maglikay gikan sa pipila ka mga kamadanihon sa kalibutan ug mobuhat usab sa mga butang nga gikinahanglan aron makapaduol ngadto sa Manluluwas.”³

Sa laing bahin, kamo adunay mga dinalian nga mga

isyu ug mga prayoridad sa kinabuhi sa tanang gidak-on ug pagkalain-lain, ang tanan nagkinahanglan og pagtagad, pagtutok, ug paggiya. Ang listahan alang sa matag usa kaninyo tingali lahi ra base sa inyong personal nga mga sirkums-tansya, apan anaa niini sa pagkatinuod kamo mangita og edukasyon, trabaho, kaminyoon, ug sa emosyonal ug pisikal nga kaayohan. Dayag lang, ang inyong hagit mao ang pagbalanse niining importante nga mga tahas sa kinabuhi batok sa inyong pagkaespirituhanon.

Si Presidente Oaks usab mitambag nga kinahanglan kamong magmabinantayon samtang inyong "igahin ang inyong panahon aron dili ninyo mapagutman ang inyong kaulingon sa espirituhanon nga paagi panahon sa oras nga ang inyong nag unang mga kalihokan anaa og ubang mga butang. Kana nga baruganan nagpasabut ngano nga importante kaayo alang sa mga young adult...sa pagsunod sa tambag sa pagtambong sa mga miting sa Simbahan, pagserbisyo diha sa simbahan, paghimo, og kada adlaw nga pagtuon sa kasulatan, paghimo og kada adlaw nga pag-ampo diha sa pamilya nga magluhod, ug pagserbisyo sa mga calling sa Simbahan."⁴

Sa taliwala sa inyong personal ug nagkalain-laing mga panginahanglan, sa pagbalanse sa mga panginabuhian ug mga hagit sa kinabuhi uban sa inyong pagkaespirituhanon, kamo makaamgo nga ang pagbalanse makab-ot ra. Ang Ginoo wala magsugo kaninyo og butang nga dili ninyo mahimo. Nakadungog ko ni Presidente Thomas S. Monson (1927–2018) sa daghang okasyon nga mitambag nga "kinsa ang tawagon sa Ginoo, ang Ginoo mopasarang."⁵ Ako nagtuo nga kini alang sa mga miyembro sa Simbahan.

Sama tingali kahadlok sa paghimo niini nga pagbalanse, ako mosaad nga usa sa labing dakong mga milagro sa inyong mortal nga pagpakabuhi mao ang inyong abilidad sa pagpangita og balanse tali sa inyong espirituhanon ug sa ubang importante nga mga tahas sa kinabuhi. Kini mahitabo sa paagi nga makatugot kaninyo dili lamang sa pagpadayon sa inyong pagkaespirituhanon ug sa mga tahas sa kinabuhi sa kahimtang karon apan usab sa pagtubo ug pagpalambo niining importante nga mga bahin.

Ang pinakadako nga rason nga kini posible mao nga ang Ginoo mao ang sentro. Siya mao gayud ang sentro nga bahin sa pagbalanse. Ug Siya adunay balaan nga tinguha diha kaninyo sa personal isip usa sa Iyang mga anak. Apan kini nga sangputanan gibase sa inyong tukma nga pagtutok ug pagpaningkamot sa pagpangita og balanse.

Gikan sa akong obserbasyon ug personal nga kasinatian, ingon og kita adunay kalagmitan sa atong tibuok kinabuhi nga mas magsalig bisan sa unsang paagi. Aron magpabilin ang balanse sa atong kinabuhi nagkinahanglan kini sa atong kanunay nga paningkamot ug pag-atiman. Aktibong mopili nga magpabilin nga makanunayon.

Makapaikag, kini mahimong dili mabalanse sa duha ka paagi. Tingali adunay mga panahon nga kamo makakaplag nga kamo kinahanglan nga magmabinantayon sa pagtutok og klaro sa inyong trabaho sa eskwelahan o propesyon, nga "mahimo ang pagserbisyo sa Simbahan sa oras na sa pagserbisyo sa Simbahan."⁶ Hinoon, hinumdumi sa paghimo sa Ginoo nga sentro sa inyong kinabuhi aron kamo makakaplag sa inyong angay nga espirituhanong pagbalanse.

Ang Ginoo Motabang Kaninyo

Kon kita motuman sa panglantaw sa ebanghelyo, sayon ra sabton ang importante nga kamatuoran nga ang Ginoo motabang kanato. Ang usa ka sukaranan nga baruganan mao nga kita mga anak sa mahigugmaong Langitnong mga Ginikanan. Natural lang alang Kanila sa pagtabang nato sa tanang paagi aron makabalik sa atong langitnong panimalay.

Gusto ko nga mopakigbahin og ehemplo sa unsa nga paagi ang Ginoo makatabang kaninyo. Usa sa akong mga lider sa kabatan-onan, si Thad Carlson, mipakigbahin niini uban nako daghang mga tuig na ang nakalabay. Si Thad, nga bag-o lang namatay, adunay dako kaayong impluwensya ngari nako samtang ako nagtubo. Nagdako siya sa panahon sa Dakong Depresyon, ang ikasiyam sa 14 ka anak. Ang iyang pamilya nagpakabuhi pinaagi sa pag-uma ug pagpadako og kabakahan. Lisud sa kwarta kadto nga panahon, ug ang ilang labing dako nga katigayunan mao ang ilang panon sa kabakahan.

Hinumdumi ang pagpadayon og panglantaw sa ebanghelyo. Tan-awa ang kalibutan sa inyong palibut pinaagi sa ebanghelyo ni Jesukristo.

Sa pagkabatan-on ni Thad, usa sa iyang mga responsibilidad adunay ang pag-atiman ug kon gikinahanglan, pag-atiman sa kabakahan sa pagsiguro nga kini makakita og labing maayong pagkaon—usa ka dako nga trabaho alang sa usa ka batan-on. Nahimo niya kini uban sa tabang sa usa ka nati nga baka kinsa nakahibalo gayud unsay buhaton sa gamay nga direksyon. Ang nati ginganlan og Old Smoky. Apan si Old Smoky adunay usa ka sayop: dili gayud siya gusto nga madakpan. Bisan kinsa ang moduol kaniya, siya modagan palayo, nakahibalo nga siya patrabahoon.

Usa ka adlaw, human madakpi si Old Smoky, mabutangi og busal ug montora, ang batan-ong si Thad misakay padulong ngadto sa pastuhan diin ang kabakahan nagsibsib. Ang yuta uga, ug mao usab ang pastuhan, apan si Thad nakakita nga ang kasagbutan sa gawas sa pastuhan daplin sa agianan sa riles sa tren nga mas taas ug mas berde. Mao nga naghunahuna siya nga iyang dad-on ang mga baka sa gawas sa gikoral nga pastuhan ug pasibsibon sila sa maanindot nga sibsibanan sa daplin sa agiananan sa riles sa tren.

Uban sa tabang ni Old Smoky, si Thad midala sa kabakahan sa gawas sa pastuhan, diin sila nagsugod sa pagbalik-balik subay sa daplin sa riles sa tren nanibsib sa mas maayo, mas berde nga kasagbutan. Ang nakontento nga mga baka ingon og naningkamot sa ilang kaugalingon, mao nga si Thad mikanaog gikan sa iyang gisakyan ug milingkod sa mga renda sa montora, nalingaw sa iyang palibut, nagdula ug nahimuot. Nagtan-aw mismo sa sibsibanan sa berde nga kasagbutan, si Old Smoky sa katapusan nakabuhi, ang iyang mga renda nakalighot gikan sa paglingkod ni Thad.

Kining kalma ug malinawon nga panahon misangpot sa dinalidali ug kalit nga paghunong sa dihang si Thad kalit nga nakadungog og lanog nga tingog gikan sa layo. Sirbato kini sa umaabut nga tren nga kusog nagdagan sa riles sa tren diin diha ang iyang kabakahan nga nagpahulay nga nagkatag diha gayud sa iyang atubangan! Nakahibalo siya nga ang mga sangputanan mahimong dakong kadaot ngadto sa kahayupan ug usab ngadto sa iyang pamilya kon dili dayon siya molihok sa pagkuha sa kabakahan balik ngadto sa pastuhan ug magpalayo gikan sa nagsingabut nga tren. Gibati niya nga dili gayud siya makapasaylo sa iyang kaugalingon sa wala pagtuman sa gisalik kaniya nga responsibilidad.

Si Thad daling mibarug ug midagan aron sa pagkuha sa mga renda ni Old Smoky. Si Old Smoky nga nakakita ni Thad

nga nagsingabut ug dali nga midagan palayo kaniya, dili gusto nga madakpan. Naghangus ug desperado, uban sa mga imahe sa patay nga mga baka ug trahedya sa pamilya nga misulod sa iyang hunahuna, si Thad nasayud nga kinahanglan siyang molihok dayon.

Dayon iyang girekord unsay nahitabo: “Ang akong magtutudlo sa Primary mitudlo kanamo sa pag-ampo ug pagpalig-on sa mga pagtulun-an nga among nakat-unan gikan sa akong inahan. Walay laing mahimo, miluhod ko ug nagsugod sa pag-ampo alang sa panabang sa paghawan sa mga baka gikan sa agianan sa tren.”

Si Thad wala makadungog og tingog, apan usa ka klaro nga hunahuna miabut kaniya: “Tan-awa ang mga baka nga maglakaw uban ni Old Smoky ug siya dili modagan. Mao nga . . . karon nga nagdapat na ang imong mga tuhod sa yuta, idapat usab ang imong mga kamot sa yuta. Pagpakaaron -ingnon nga ikaw usa ka baka padulong ngadto ni Old Smoky.”

Miingon si Thad: “Gibuhat nako. Wala siya modagan. Gikuha nako ang iyang mga renda migiya kaniya ngadto sa koral, mikabayo sa iyang likod, ug kami mipadagan sama sa hangin aron sa pagpabalik sa mga baka ngadto sa pastuhan. Si Old Smoky dili kasarangan nga maalamon sa matag liko ug pagbalik.”

Unya, sa dihang si Thad diha sa high school, hingpit siyang nakaamgo nga siya nakadawat og klaro nga tubag sa iyang pag-ampo sa kritikal nga panahon sa panginahanglan. Nakaobserbar siya, “Ang mga anghel nangalagad ngadto ni Old Smoky lapas sa akong abilidad, ug ang among pamilya naluwas sa trahedya.” Unya siya miingon: “Kini mao ang una sa daghang mga pag-aghat nga [mi]abut ngari kanako. “Ug bisan unsa nga kamo mangayo sa Amahan diha sa akong ngalan, nga matarung, magtuo nga kamo makadawat, tan-awa kini ihatag nganha kaninyo’ (3 Nephi 18:20).”⁷

Kitang tanan adunay atong kabakahan nga hipuson gikan sa mga riles sa tren sa dili pa moabut ang tren. Ang atong mga kakuyaw moabut sa daghang lain-laing mga porma ug mga gidak-on. Ang uban sama ka seryoso sa makuyaw nga sitwasyon nga nasinati ni Thad, mga sangputanan nga naghulga sa kinabuhi o naghulga sa kalag alang nato o sa atong mga minahal.

Ang ubang mga sitwasyon nga atong giatubang tingali dili sama ka seryoso ang mga sangputanan apan bisan pa niana nakapabug-at sa atong mga hunahuna ug mga kasingkasing. Usa ka butang nga sigurado—matag usa nato adunay kalisdanan ug kasakit sa atong kinabuhi tungod kay kini kabahin sa atong mortal nga kasinatian. Apan hinumdumi, ang Ginoo motabang kanato!

Ganahan ko niini nga mga pulong nga makita sa Basahon ni Mormon: “Atong makita nga ang Dios mahunahunaon sa matag katawhan, bisan asa nga yuta nga sila anaa; oo, siya

nag-ihap sa iyang mga katawhan, ug ang iyang kasingkasing sa kalooy anaa sa tibuok yuta” (Alma 26:37).

Kana nagpasabut sa matag usa kanato. Pagkadako nga kahupayan nga makahibalo nga ang Ginoo motabang kanato.

Pagtuo, Paglaum, ug Panglantaw sa Ebanghelyo

Sa pag-summarize, ako moawhag kaninyo sa paghinumdom sa pagpadayon og panglantaw sa ebanghelyo. Tan-awa ang kalibutan sa inyong palibut pinaagi sa ebanghelyo ni Jesukristo.

Ipadayon ang espirituhanon nga pagbalanse. Kitang tanan nag-atubang og mga hagit ug mga oportunidad sa atong nagkalain-laing mga tahas sa kinabuhi, ug kini maserbisyohan pagayo kon kita mobalanse niini uban sa atong pagtuo diha kang Jesukristo ug sa Iyang Pag-ula.

Sa katapusan, pagbaton og pagtuo ug paglaum nga ang Ginoo motabang kaninyo. Kini nga kahibalo maoy makatabang kaninyo nga masalingong moatubang sa mga hagit nga dili kalikayan nga kabahin sa inyong mortal nga misyon. ■

Gikan sa usa ka pakigpulong sa debosyonal, “Usa ka Panglantaw sa Ebanghelyo,” nga gihatag didto sa Brigham Young University–Hawaii niadtong Septyembre 19, 2017.

MUBO NGA MGA SULAT

1. Tan-awa sa “Statistical Report, 2018,” *Liahona*, Mayo 2019, 112.
2. Dallin H. Oaks, young single adult fireside, Feb. 8, 2015, Salt Lake City, Utah.
3. Dallin H. Oaks, young single adult fireside, Feb. 8, 2015.
4. Dallin H. Oaks, young single adult fireside, Feb. 8, 2015.
5. Thomas S. Monson, “Duty Calls,” *Ensign*, Mayo 1996, 44.
6. Dallin H. Oaks, young single adult fireside, Feb. 8, 2015.
7. Thad Carlson, personal nga sulat.

Pagpanalipod sa mga Bata

Unsay atong mahimo nga mas makapanalipod ug motugot sa mga bata sa atong kinabuhi?

Ni Marissa Widdison

Mga Magasin sa Simbahan

Sa tanang grupo sa mga tawo nga gitudloan ni Jesus, nasayud kita nga Siya nahigugma gayud sa mga bata. Gihatagan Niya og pagtagad ang mga bata bisan kon kini dili sayon. Gidapit Niya ang mga bata sa pagdawat og indibidwal nga panalangin gikan Kaniya. Gikondinar Niya kadtong mopasakit sa mga bata. Ug Siya mitudlo nga kita kinahanglan mahimong mas sama sa mga bata aron makasulod sa gingharian sa langit.¹

“Tan-awa ang inyong gagmay nga mga bata,” Gisultihan Niya kadtong atua sa kontinente sa Amerika human sa Iyang Pagkabanhaw. Ang kalangitan naabli, ug ang mahigugmaon, tigpanalipod nga mga anghel mikanaog ug mialirong sa mga bata, nag-alirong kanila sa kalayo. (Tan-awa sa 3 Nephi 17:23–24.)

Uban sa tanang mga kakuyaw sa kalibutan karon, kita tingali maghandom nga ang atong mga anak kanunay nga maalirongan sa langitnong kalayo. Gibana-bana nga usa sa upat ka tawo sa tibuok kalibutan giabusohan sa bata pa, ug ang kasagaran nga gidaghanon motaas kon kamo motan-aw sa huyang nga mga grupo sama niadtong adunay mga kakulian sa panglawas.² Ang maayong mga balita mao nga kita adunay daghang mabuhay sa paglihok og una mahitungod sa pagpanalipod sa mga bata.

“Ihanduraw sa inyong hunahuna ang usa ka bata nga inyong gihigugma,” miingon si Sister Joy D. Jones, Kinatibuk-ang Presidente sa Primary. “Kon kamo mosulti niini nga bata, ‘Gihigugma ko ikaw,’ unsay gipasabut niana? . . . Kita mohatag og panalipod aron nga kita makatabang niadtong atong gihigugma nga mahimong labing maayo sa ilang kaugalingon ug motubang sa mga hagit sa kinabuhi.”³

Tingali ang pagtan-aw pag-ayo sa chemplo sa Manluluwas makaaghat og mga ideya mahitungod kon unsaon nga kita mas makapanalipod sa mga bata sa atong kinabuhi.

Sa dihang si Jesus mibisita sa mga Nephites, siya tagsa-tagsang mipanalangin sa matag bata. Sa samang paagi, kita kinahanglan nga makaila sa matag bata.

Si Jesus Migahin og Panahon alang Kanila

Si Jesus migahin og panahon sa paghatag og pagtagad sa mga batan-on ug ngadto sa mga huyag (tan-awa sa Mateo 19:14). Makagahin usab kita og panahon sa pagpaminaw sa atong mga anak ug maningkamot sa pagsabut sa ilang mga hagit.

“Kon mabati sa bata ang gugma, mas sayon alang kaniya ang pagsulti,” miingon si Sister Jones. “. . . *Kita* kinahanglang mosugod sa panag-istoryahanay ug dili maghulat sa mga bata nga moduol kanato.”⁴

Ang usa ka inahan nakakita nga makatabang ang pagpangutana sa iyang mga anak matag gabii, “Nakadungog ba ikaw og mga pulong karon nga wala nimo masabti?”

Ang unang buhaton sa atong mga bata tingali mangita diha sa online alang sa mga tubag tungod kay ang internet makahatag og diha-diha nga tabang ug dili mohukom, apan kita kinahanglan nga mokumbinser nila nga *kita* mao ang labing kasaligan nga tinubdan sa impormasyon. Ug kana naglakip nga dili dayon mosumbalik kon ang atong mga anak mosulti nato og butang nga dili komportable. Panaglitan, kon kita masuko dayon kon ang atong anak mokumpisal nga sila naggamit og pornograpiya, sila dili na tingali moduol nato pag-usab alang sa panabang. Apan kon kita motubag uban sa gugma, kita adunay oportunidad sa pagpadala og klaro nga mensahe—nga kita gusto nga sila makigsulti nato mahitungod sa *bisan unsa*.

Si Sister Jones nakaobserbar, “Ang gagmay nga mga problema kon hisgutan sa usa ka mahigugmaong paagi makahimo og pundasyon sa usa ka mahimsog nga tubag aron nga kon ang dagko nga mga problema moabut, ang komunikasyon bukas gihapon.”⁵

Ang pipila sa labing importante, pagpanali-pod nga mga panagsultihanay nga mabatunan sa mga ginikanan uban sa ilang mga anak mao ang mahitungod sa ilang mga lawas. Kini nga mga panagsultihanay kinahanglang maglakip sa saktong mga pulong alang sa mga bahin sa lawas, impormasyon mahitungod sa hygiene, ug unsa nga mga kausaban ang mapaabut sa umaabut nga katuigan. Kinahanglan kitang makigsulti mahitungod sa sekswalidad ug sa unsa nga paagi nga ang pisikal ug emosyonal nga kasuod talagsaong kabahin sa plano sa Langitnong Amahan alang kanato. Makaistorya usab kita mahitungod sa mga hilisgutan sama sa abuso og pornograpiya. Kini nga mga panag-istoryahanay kinahanglan nga angay sa edad ug gigiyahan sa mga pangutana sa atong mga anak. Mas maayo, kita adunay daghang mga panag-istoryahanay sa paglabay sa panahon, maghatag og dugang nga impormasyon samtang ang atong mga anak magtubo ug ang ilang pagsabut magkadako. (Tan-awa sa katapusan niini nga artikulo alang sa mga kapanguhaan nga makatabang.)

Si Jesus Mipakita og Ehempro alang Kanila

Si Jesus mipakita og ehempro alang sa tanan (tan-awa sa Juan 8:12). Isip mga hamtong, kita usab adunay oportunidad og responsibilidad nga mahimong mga ehempro. Usa sa labing mayong paagi nga kita makatabang sa atong mga anak nga luwas mao ang pagpakita og luwas nga mga pagpili sa atong kaugalingon. Ang mga bata makamatikod kon sa unsa nga paagi ang ilang mga ginikanan motagad sa uban ug motugot sa uban sa pagtagad kanila. Palihug, kon kamo anaa sa usa ka relasyon o nakigbisog sa pagkadik nga nagbutang kaninyo o sa inyong pamilya sa kakuyaw, pangayo og tabang. Kontak ang

sibil nga mga awtoridad ug tigtambag nga mga propesyonal, ingon man sa inyong bishop o presidente sa Relief Society, kinsa makatabang ninyo nga makakuha og angay nga mga kapanguhaan sa Simbahan ug sa komunidad. Kamong adunay katungod nga mahimong luwas ug tahuron.

Kinahanglan usab kitang magpakita og ehemplo sa pag-atiman sa atong espirituhanong kalig-on. Ang ato bang mga anak nakakita nato nga mag-ampo? Nasayud ba sila nga kita nagbasa sa mga kasulatan? Nakadungog ba sila sa atong pag-pamatuod? Gisul-ob ba nato “ang tibuok hinagiban sa Dios” isip usa ka pamilya sa buntag sa dili pa mogawas ngadto sa kalibutan? (tan-awa sa Mga Taga-Efeso 6:11–18; Doktrina ug mga Pakigsaad 27:15–18).

Si Jesus Namulong alang Kanila

Ang Manluluwas namulong batok niadtong kinsa mopasakit sa mga bata (tan-awa sa Mateo 18:6). Kita usab mahimong mga manlalaban alang sa atong mga anak sa atong kinabuhi.

“Ang mga bata nagkinahanglan og laing tawo nga mosulti alang kanila,” gitudlo ni Presidente Dallin H. Oaks, Unang Magtatambag sa Unang Kapangulohan, “ug nagkinahanglan sila og tighimo og desisyon una sa ilang kaayohan kay sa hinakog nga interes sa mga hingkod.”⁶

Samtang kita dili kinahanglan nga mahadlok pag-ayo o matahapon sa uban, kita kinahanglan nga makahibalo sa potensyal nga mga hulga ug mohimo og maalamon nga luwas nga mga desisyon. Ang mga lider sa Primary kinahanglang mosunod sa mga sumbanan sa Simbahan pagpugong sa pang-abuso⁷—adunay panalipod nga dunay duha ka magtutudlo sa matag lawak klasehanan ug usa gikan sa kapangulohan nga magsusi sa mga klase.

Ang mga ginikanan ug mga lider kinahanglang magtinambagay ug mohukom kon aduna bay dugang nga mga paagi nga ilang mahimo aron maminusan ang piho nga mga hulga. Pananglitan, daghang mga gambalay sa Simbahan adunay mga bintana sa mga pultahan sa lawak klasehanan. Kon ang inyong mga gambalay walay bintana sa pultahan, tingali inyong ikonsiderar nga ablihan og gamay ang mga pultahan atol sa mga klase ug pagpakigsulti sa inyong lokal nga representante sa pagdumala sa mga pasilidad kon ang pagtaod og mga bintana sa pultahan usa ba ka opsiyon. Bisan pa sa ilang mga calling, ang tanang hamtong mahimong magbantay diha sa simbahan ug motabang kon gikinahanglan, sama sa pag-abi-abi sa mga bisita kinsa nagsuroy-suroy sa hawanan, o pag-awhag sa naglatagaw nga bata nga mobalik ngadto sa klase.

Subo lang, nga usahay ang mga bata pasakitan sa ubang mga bata. Kon kita makamatikod og bisan unsa nga matang sa pagdaug-daog o sa dili angay nga pisikal nga paghilabot diha sa simbahan o bisan asa, kita kinahanglang magpataliwala dayon. Kon kita usa ka lider, kita kinahanglan nga andam nga makigsulti sa mga pamilya nga nalambigit—bisan

kon ang mga panagsultihanay dili komportable—aron sa pag-siguro nga ang tanang mga bata luwas. Pakigsulti uban ang kapuangod ug katin-aw aron sa pagtabang nga maestablisar ang kultura sa kamabination.

Kon kita nagtuo nga ang usa ka bata giabusohan, kinahanglan nga atong i-report kadtong mga hingtungdan ngadto sa sibil nga mga awtoridad diha-diha dayon. Sa daghang mga nasud, ang mga hotline anaa nga nagtanyag og diha-diha nga pag-atiman, impormasyon ug mga serbisyo sa pag-suporta. Kinahanglan usab nga atong sultihan ang bishop sa gisuspetsahan nga abuso, ilabi na naglakip ni bisan kinsa nga adunay kontak sa mga bata pinaagi sa Simbahan. Agig dugang sa paghimo og mga paagi sa pagpugong sa kriminal nga makakontak sa mga bata, ang bishop makahatag og kahupayan ug suporta ngadto sa mga biktima ug motabang kanila nga makagamit sa dugang nga mga kapanguhaan gikan sa Family Services.

Si Jesus Mipanalangin Kanila Tagsa-tagsa

Si Jesus nakaila ug nanalangin sa mga bata tagsa-tagsa (tan-awa sa 3 Nephi 17:21). Sa samang paagi, kita kinahanglan nga makaila sa matag bata ug maningkamot sa pagtabang kaniya.

Sa unsa nga paagi nga mahimo nato ang simbahan nga luwas alang sa mga bata nga adunay medikal nga mga problema? Kita ba adunay plano sa pagtabang sa mga bata sa Primary nga adunay mga kakulian sa panglawas? Ang mga leksyon ba sa Primary nga atong gitudlo sensitibo ngadto sa lain-laing mga sitwasyon sa panimalay? Unsa pay atong mabuhat aron mas kompleto pa?

Mga komentaryo sa pagpanaway sa mga tawo sa laing kultura, ang makapaubos nga sinultihan mahitungod sa ubang mga kultura, ug pagkondinar og mga kinaiya sa mga miyembro sa laing mga tinuhoan kinahanglang walay luna sa mga mensahe nga atong ipakigbahin. Sa usa ka klase sa Primary, ang usa ka batang lalaki dili kaayo makamao sa samang pinulongan nga gisulti sa ubang mga bata. Aron sa pagtabang kaniya nga mobati nga giabi-abi, ang mga magtutudlo misiguro nga maprinta ang mga handout sa duha ka pinulongan. Yanong mga buhat sa pagkamanggihunahunaon nagpakita sa mga bata nga kita nakaila ug nagpangga kanila matagan usa, ug kini nga mga buhat makapakita sa ehemplo nga ilang sundon.

Madiskobrehan nato nga ang pipila ka bata magkinahanglan og tabang sa dinalian nga paagi. Pananglitan, bisan ang pagkausab sa kinaiya normal nga bahin sa pagtubo, kon ang usa ka bata nasuko, hilom, o masulubon sa daghang mga semana, tingali adunay seryoso nga problema nga nagkinahanglan og propesyonal nga tabang. Samtang ang matarung nga mga kinaiya sama sa pag-ampo ug pagtuon sa kasulatan importante, sa kasagaran ang dugang nga suporta gikinahanglan alang niadtong kinsa nakigbisog sa nagsingabot nga sakit sa panghunahuna o pagbuntog sa sekreto nga kasinatian. Ang pagbaliwala sa sitwasyon dili makatabang nga mahimong mas maayo ang sikumstansya. Sa daghang mga dapit, ang mga bishop makahatag og tabang pinansyal sa mga indibidwal ug mga pamilya sa pagpakitambag pinaagi sa Family Services o sa ubang mga tigsangkap.

Si Jesus Mitugot Kanila

Samtang nanalipod sa mga bata, si Jesus mihatag usab nila og pagtugot. Siya mitudlo ngadto sa mga bata isip mga ehemplo (tan-awa sa Mateo 18:3). Human sa Iyang pagbisita sa Amerika, ang gagmay nga mga bata nakahimo sa pagtudlo sa mga hamtong og “kahibulongan nga mga butang” (3 Nephi 26:16).

Kita makahatag og pagtugot sa mga bata nga atong nailhan pinaagi sa pagtudlo kanila sa pagila kon sa unsa nga paagi ang Espiritu mamulong ngadto kanila ug dayon mosunod sa Espiritu kon maghimo og mga desisyon—magtabang nila nga makapalambo og kahanas sa kaugalingon sa paggiya sa ilang mga aksyon. Sama sa gitudlo ni Sister Jones, “Ang pagtabang sa mga bata sa paghimo sa ilang kaugalingong pangatarungan kon gusto nga [mohimo og luwas nga mga desisyon] importante.”⁸ Ania ang pipila ka mga ideya nga makahatag og pagtugot sa ubang mga pamilya:

- Usa ka inahan mitudlo sa iyang mga anak sa pagbantay sa ilang “mga pagbati sa kahadlok” ug magbantay sa mga tawo nga ingon og “malinglahon.” Kini adunay positibo nga resulta sa dihang ang pipila ka tawo misulay sa pagkombinser sa iyang anak nga lalaki nga mosunod kanila ngadto sa banyo, ug siya mipatalinghug sa iyang mga pagbati sa pasidaan ug mibalibad.
- Ang pipila ka pamilya naghimo og plano sa pag-ikyos sa sayo pa aron gamiton kon sila makasugat og butang nga makadaot. Pananglitan, ang usa ka plano sa pag-ikyos sa usa ka pamilya gitawag og “kaging ug sulti” ug naglakip sa pagpalong sa computer monitor ug pagsulti dayon sa usa ka ginikanan kon ang usa ka dili maayo nga imahe mogawas. Ang ilang mga anak dili na kinahanglan nga maghunahuna mahitungod kon unsaon sa pagdumala sa dili maayo nga media—sila nasayud unsay buhaton!
- Laing pamilya naghimo og pulong nga gibutangan og code nga ma-text sa ilang mga anak ngadto sa ilang mga ginikanan o isulti sa telepono kon sila kinahanglan nga kuhaon dayon.
- Kamo makatabang sa inyong mga anak sa pagbansay sa pagsulti og, “Dili!” kon adunay mosulay sa pagkombinser kanila sa pagbuhat og butang nga makapahimo nila nga dili komportable. Ang matag bata

kinahanglan nga makahibalo nga sila makapangayo og tabang, ug sila kinahanglang magpadayon sa pagpangayo hangtud sila luwas na.

Ang Atong mga Tahas isip mga Hamtong

Hinumduman nato ang talan-awon sa 3 Nephi 17, sa dihang si Jesus “mikuha sa ilang gagmay nga mga bata, sa tinagsa, ug mipanalangin kani-la, ug nag-ampo ngadto sa Amahan alang kanila. . . . Ug sila gialirongan sa kalayo; ug ang mga anghel nangalagad ngadto kanila.” (mga bersikulo 21, 24). Tingali ang importante nga punto niini nga istorya dili lamang ang pagtudlo nato unsa ka importante ang mga bata apan naghulagway usab unsa ang *atong* tahas, isip mga hamtong. Kita ang mga tig-atiman sa mga sunod nga henerasyon. *Kita* kinahanglan mao ang mga anghel nga nag-alirong ug nangalagad ngadto sa mga bata. Atong ipadayon ang pagtan-aw ngadto ni Jesus isip atong hingpit nga ehemplo ug dayon mobuhat sa labing maayo kutob sa mahimo sa pag-alirong sa atong gagmay nga mga bata uban sa gugma ug panalipod. ■

MUBO NGA MGA SULAT

1. Tan-awa ang mga pakisayran sa kasulatan ubos sa matag ulohan sa seksyon niini nga artikulo sa pagpangita niini nga mga istorya diha sa mga kasulatan.
2. Tan-awa sa “Child Maltreatment (Child Abuse),” World Health Organization, who.int/violence_injury_prevention/violence/child/en.
3. Joy D. Jones, “Paghisgot og Pornograpiya: Pagpanalipod, Pagtabag, ug Pagkaayo,” *Liahona*, Okt. 2019, 38.
4. Joy D. Jones, “Paghisgot og Pornograpiya,” 39, 40.
5. Joy D. Jones, “Paghisgot og Pornograpiya,” 39.
6. Dallin H. Oaks, “Panalipdi ang mga Bata,” *Liahona*, Nob. 2012, 43.
7. Tan-awa sa “Preventing and Responding to Abuse,” newsroom.ChurchofJesusChrist.org.
8. Joy D. Jones, “Paghisgot og Pornograpiya,” 40.

USA KA KAPANGUHAAN SA SIMBAHAN ALANG SA MGA LIDER

Ang Simbahan adunay usa ka web page aron sa pagtabang sa mga lider sa pagtambag sa mga miyembro nga nag-atubang og mga hagit sama sa pang-abuso. Adto sa counseling resources.ChurchofJesusChrist.org.

MAKATABANG NGA MGA KAPANGUHAAN SA ONLINE

- Abuse.ChurchofJesusChrist.org
- OvercomingPornography.ChurchofJesusChrist.org
- “Abuse,” Gospel Topics, topics.ChurchofJesusChrist.org

MGA TIP ALANG SA PAGPANALIPOD SA MGA BATA

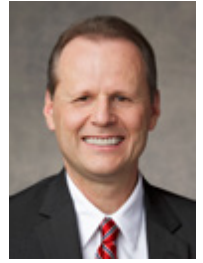
Diha sa panimalay

- Paghimo og plano sa pamilya aron makalikay gikan sa dili maayo nga media o pag-ikyas sa makadaot nga mga sitwasyon.
- Pakigsulti sa paagi nga angayan sa edad mahitungod sa mga lawas, sekswalidad, ug kasuod.

Sa Simbahan

- Sunda ang mga sumbanan sa Simbahan sa pagtudlo, lakip ang pagbutang og duha ka hamtong sa matag lawak klasehanan.
- lawhag ang kultura sa pagkamabination ug ayaw itugot ang pangdaug-daog.

Ni Elder Joni L.
Koch
Sa Seventy

Mahimo o Nahimo: Kana Mao ang Pangutana

Kita gipaabut nga mohukom. Kita kinahanglan gayud. Apan kinahanglan nga *dili* gayud kita mohukom base sa atong gihunahuna o mobutang og label ni bisan kinsa.

Daghang tuig na ang milabay ang akong asawa ug ako mibisita sa Kronborg Castle sa Helsingør, Denmark. Kini nga kastilyo nahimong inila tungod sa drama ni William Shakespeare nga *Hamlet*. Samtang mibisita mi sa kastilyo, ang among mga hunahuna napuno sa mga talan-awon ug diyalogo sa drama, ilabi na sa inila nga pangutana ni Hamlet, “Mahimo, o dili mahimo: kana mao ang pangutana.”

Apan naghunahuna dayon ko og mas importante nga pangutana nga ipangutana sa atong kaugalingon: “Mahimo o *nahimo*: kana mao ang pangutana.”

Itugot ang Kalamboan

Subo lang, kita sa kasagaran mobutang og label kon maghisgot sa uban. Pananglit-an, kita tingali mosulti og mga butang sama sa:

- “*Si Elder Brown usa ka tapulan nga misionaryo.*” Imbis, nga kita moingon, “si Elder Brown wala kaayo motrabaho og maayo niining ulahing mga adlaw, apan nagtuo ko nga siya molambo ra.”
- “*Si Mary dili relihiyoso nga tawo.*” Sa pagtandi, kita mahimong moingon, “Si Mary dili interesado sa relihiyon, apan tingali mobati siya sa Espiritu kon ako mohatag sa akong pagpamatuod ngadto kaniya.”

Kon kita mosulti nga ang usa ka tawo *ingon* niana, kita nagbutang og label o naghukom base sa atong gihunahuna, naghukom nga wala mohatag og posibilidad sa kausaban ug kalamboan. Apan kon kita mosulti nga *nahimo*, kita nagpakita nga kita nagtuo nga ang pagtubo ug kauswagan posible.

Sayop Ba nga Mohukom?

Kadaghanan sa mga hubad sa Biblia mihatag sa mosunod nga bersyon sa usa ka pagtulun-an gikan sa Manluluwas: “Ayaw kamo pagpanghukom sa uban aron dili kamo pagahukman” (Mateo 7:1). Apan ang Hubad ni Joseph Smith naghatag og katin-awan: “Ayaw paghukom sa *dili matarung nga paagi* . . . , *apan paghukom sa matarung nga paghukom*” (sa Mateo 7:1).

Kini sa pagkatinuod madawat ra—ug gani gipaabut—nga kita mohimo og paghukom samtang mosusi, motimbang-timbang, ug motan-aw sa mga sitwasyon ug mohimo og mga desisyon. Ug importante kaayo nga kita mohimo og matarung nga paghukom samtang makighugoy-hugoy sa mga tawo.

Pananglitan, kita kinahanglan nga motimbang-timbang pag-ayo kinsa ang atong minyoan, gamita ang pag-ila aron makasabut sa tuyo sa usa ka tawo, o mosusi sa mga kapasidad sa usa ka tawo sa pagtuman sa propesyonal nga buluhaton.

Kinahanglan nga atong timbang-timbangon ang mga aksyon o mga kinaiya sa mga tawo pinaagi sa mga sumbanan sa Ginoo, sumala sa anaa sa balaan nga mga kasulatan ug sa mga pulong sa mga propeta. Labaw sa tanan, kinahanglan nga kita makasiguro nga ang atong mga paghukom dili mosulay sa dili mabination nga mohulagway, dali nga mohukom base sa atong gihunahuna, o dili makiangayon nga mobutang og label ni bisan kinsa.

Makahimo sa Pag-usab

Kita naghimo og dili matarung nga paghukom kon kita sa dili saktong paagi mohulagway sa uban, ilabi na kon ang pagbuhat sa ingon nagpasabut nga sila dili makasab. Sa atong tanang mga inter-aksyon sa uban, kinahanglan

nga hinumduman nato nga tungod sa maulaong sakripisyo sa Ginoo, ang matag usa nato adunay kapasidad sa paglambo. Ikonsiderar kini nga mga ehemplo gikan sa Manluluwas:

- Siya miingon ngadto sa babaye nga nadakpan sa pagpanapaw “lumakaw ka ug ayaw na pagpakasala” (Juan 8:11).
- Siya misulti sa usa sa mga tawo nga gilansang tupad Kaniya, “karong adlaw adto ikaw sa Paraiso uban kanako” (Lucas 23:43).
- Isip usa ka nabanhaw nga binuhat, Siya nagpadayon sa pagkakita sa potensyal ni Pedro ug sa paggiya kaniya, bisan og si Pedro milimud Kaniya sa tulo ka higayon (tan-awa sa Mateo 26:34 ug Juan 21:15–17).
- Gisultihan Niya si Saul, kinsa migukod sa mga Santos, sa paghinulsol. Si Saul, kinsa nahimong Pablo, mituman ug nahimong matarung. (Tan-awa sa Mga Buhat 9:3–6.)

Ang Ginoo nga si Jesukristo mao ang nagsuporta gayud sa ikaduha nga kahigayunan—ug ang ikatulo ug sa ikaupat nga mga kahigayunan usab. Siya mitudlo kanato sa pagpasaylo “hangtud kapitoan sa pito” (Mateo 18:22). Siya mao lamang ang indibidwal kinsa nagpuyo og hingpit nga kinabuhi niini nga yuta, apan tungod sa Iyang kinabuhi, sa Iyang mga pagtulun-an, sa Iyang maulaong sakripisyo, ug sa Iyang Pngkabanhaw, ug pinaagi sa mga ordinansa sa Iyang ebanghelyo, kita mahimo usab nga hingpit sa umaabut. Nagpasabut ngadto sa atong mga kaigsoonan sa paagi nga nagpasabut nga walay pagtuo sa ilang kapasidad sa kausaban nagpasabut usab og walay pagtuo sa gahum sa Manluluwas ug sa Iyang Pag-ula.

Gawas ug Sulod

Sa kinabuhi kita kanunay mohukom (ug nahukman) pinaagi sa unang pagkakita. Kita anaa sa kakuyaw sa paghukom sa dili matarung nga paagi, hinoon, kon kita mohukom base lamang sa unang pagkakita ug mapakyas sa pagtimbang-timbang sa tinuod nga kinaiya sa tawo.

“Ang Ginoo nagatan-aw dili ingon sa makita sa tawo; kay ang tawo nagatan-aw sa panagway sa gawas, apan ang Ginoo nagatan-aw sa kasingkasing” (1 Samuel 16:7). Si Jesus nagpasabut ngadto sa mga maut sa Iyang panahon nga “pinaputi nga pantiyon nga sa gawas managpakita sa katahum, apan sa sulod kini sila puno sa . . . tanang kahugawan” (Mateo 23:27).

Ang Manluluwas wala magtudlo nga ang positibo ug desente nga panagway sa gawas dili maayo nga butang apan ang kinaiya sa lalaki o babaye (moral ug espirituhanon nga kondisyon) mas labaw pa ka importante. Hunahunaa ang atong halangdong mga templo—ang mga nataran maanindot, apan mas labaw nga importante ang mga ordinansa nga gipahigayon sa sulod.

Gikinahanglan usab sa mga misyonaryo nga magmintenar sa mga sumbanan sa paninina ug pamustura. Ang pagkalimpyo, pagsinina sa tarung nga paagi, ug paggamit sa saktong pinulongan, sila nagpakita og maayo nga ehemplo alang niadtong kansang pagpaila ngadto sa ebanghelyo ni Jesukristo moabut sa unsay ilang nakita ug nadungog gikan sa mga misyonaryo

Gamit sa Pag-ila

Sa atong pagsulay sa paghimo og matarung nga mga paghukom, importante ang paggamit sa pag-ila. Ang Giya ngadto sa mga Kasulatan nag-ingon ang pag-ila mao “aron makasabut o masayud sa usa ka butang pinaagi sa

gahum sa Espiritu. . . . Kini naglakip sa pagsabot sa tinuod nga kinaiya sa mga katawhan ug ang tinubdan ug kahulugan sa mga espirituhanon nga mga pasundayag” (Giya ngadto sa mga Kasulatan, “Pag-ila, Gasa sa”).

Usahay ang mga tawo kinsa dautan sa sulod naggamit sa kalibutanon nga panagway sa pagsulay sa paglit-ag kanato sa paghunahuna nga kini angay nga sundon. Sila “maalam diha sa ilang kaugalingong mga mata ug mga buotan diha sa ilang kaugalingong pagtan-aw” (Isaias 5:21; 2 Nephi 15:21). Ang Manluluwas nakahimo sa pagtan-aw lapas niining panglantaw nga dili saktu, ug Siya nakahimo sa pag-ila sa kalig-on sa kinaiya ug matiuoron nga katuyoan sa kasingkasing bisan sa labing mapainubsanon ug gidaugdaug.

Si Alma migamit sa maong pag-ila sa dihang siya namulong niadtong kinsa “kay sila tinamay sa tanan nga mga tawo tungod sa ilang kawad-on” apan gipanalanginan tungod kay sila nahimong mapainubsanon ug “mapainubsanon sa kasingkasing” (tan-awa sa Alma 32:5–8).

Kinahanglan nga kita mahinumdom nga “sa mga igatudlo sa Espiritu sa Dios . . . pagatugkaron sa espirituhanon nga paagi” (1 Mga Taga-Corinto 2:14). Kon makita nato ang uban sama sa pagkakita sa Amahan sa Langit kanila, ang pag-ila motugot nato sa paggamit og matarung nga paghukom.

Matarung nga Paghukom

Matag adlaw sa atong kinabuhi kita mohukom pinaagi sa pagsusi, pagtimbang-timbang, ug pag-ila. Hino-on, ang Ginoo nagpaabut nato nga mobuhat niini sa matarung nga paagi. Isip mga disipulo ni Ginoong Jesukristo, ang atong mga pulong ug mga aksyon kinahanglan nga magpakita

nga kita maloloy-on, mahigugmaon, ug andam nga motabang.

Isip matarung nga mga maghuhukom, kinahanglan nga atong siguroon nga kita mohatag og dugang atensyon sa kinaiya sa usa ka tawo kay sa ilang panagway. Sa samang higayon, kita kinahanglan mahinumdom nga sa matag adlaw kita naghimo og unang mga impresyon pinaagi sa atong hitsura ug sa mga pulong nga atong gigamit. Kadaghanan sa mga tawo pagakabigon sa pagsusi pa og dugang

mahitungod sa atong kinaiya ug sa mensahe sa ebanghelyo kon ang atong panagway nagpakita sa taas nga bili sa atong mensahe.

Ang atong Ginoo ug Magtutudlo, nga si Jesukristo, mipakita nato sa hingpit nga modelo nga sundon samtang kita maningkamot sa paghukom sa matarung nga paagi. Kita kinahanglan—sama sa Iyang gibuhat—mobalanse unsay atong makita sa gawas uban sa unsay nahitabo sa sulod sa matag tawo. ■

*Pagpakita sa arkitektura pinaagi sa mga architect nga sila si Hyrum Pope ug Harold W. Burton.
Tuo: Usa sa upat ka deko-rasyon nga gikulit ibabaw sa paril libut sa templo nga nagrepresentar sa upat ka dispensasyon sa ebanghelyo.*

Usa ka plato nga deko-rasyon nga nagpakita sa unang walo ka templo sa Simbahan. Ang Laie anaa sa ubos sa tunga.

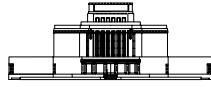

*Tunga: Si Presidente Heber J. Grant sa Laie alang sa pagpahinugod sa templo.
Ibabaw: Si Presidente Joseph F. Smith (layo sa wala) sa Laie. Siya mipahinugod sa dapit sa templo niadtong Hunyo 1915.*

*Talan-awon nga nagsaulog sa pagkainahan gikulit ni Avarid Fairbanks.
Wala: Ang mga miyembro nagpundok sa templo (1920).*

Ang Laie Hawaii Temple

USA KA SIGLO SA PANAGPUNDOK

Gipahinungod 100 ka tuig na ang milabay, ang Laie Hawaii Temple nakapahimo sa mga Santos sa pagpundok aron modawat sa mga panalangin sa templo samtang ang ebanghelyo nagsugod sa pagkatap sa tibuok kalibutan.

Ni Clinton D. ug Angela R. Christensen

Ang mga tagsulat nagpuyo sa Utah, USA. Si Brother Christensen nagtrabaho sa Church History Department.

U sa sa labing dako nga mga misyon sa Simbahan ni Jesukristo sa ulahing mga adlaw mao ang paghatag og mga panalangin sa templo ngadto sa mga tawo sa kalibutan, sa mga buhi ug sa mga patay. Si Propeta Joseph Smith mitudlo nga “Unsa ang katuyoan sa pagpundok sa . . . katawhan sa Dios sa bisan unsa nga panahon sa kalibutan . . . mao ang pagtukod ngadto sa Ginoo og usa ka balay diin Siya mopadayag ngadto sa iyang katawhan sa mga ordinansa sa Iyang balay”¹

Sa kaadlawon sa ika-20 nga siglo, upat lamang ka magamit nga templo ang makita sa yuta, ang tanan nahimutang sa Utah. Sa ingon, ang pisikal nga panagpundok ngadto sa Utah mao ang nag-unang paagi sa pagdawat nga maka-angkon sa mga panalangin sa templo. Niadtong 1919, kana nausab. Niadtong Nobyembre 27, 1919, si Presidente Heber J. Grant (1856–1945) mipahinungod sa Laie Hawaii Temple. Kini nagtimaan sa makasaysayanong punto sa Pagpahiuli sa dihang ang mga panalangin sa templo mahimo nang maangkon sa daghang mga nasud.

Sa daghang mga bahin, ang Laie Hawaii Temple mao ang

unang internasyonal nga templo. Kini nakaserbisyo dayon sa mga miyembro nga gikan sa Hawaii, New Zealand, Samoa, Tonga, Tahiti, Japan, ug Australia. Samtang ang Simbahan nagpadayon sa pagtubo sa tibuok Pasipiko ug Asya, ang gidaghanon sa mga nasud nga gipanalanginan niini nga templo nagpadayon sa pagtubo.

Kining tuiga nagtimaan sa ika-100 nga anibersaryo niining importante nga panghitabo sa pagpundok sa Israel sa duha ka bahin sa tabil.

Panagpundok gikan sa Samoa

Ang mga isla sa Samoa anaa sa mga 2,500 ka milya (4,023 km) gikan sa Hawaii. Niadtong 1919, si John Q. Adams, ang presidente sa misyon sa Samoa, miingon, “Sa pagkahuman sa templo sa Laie, ang atong mga tawo kalit nga nakabaton og mainit nga tinguha sa pagtigum og igo sa bahandi sa kalibutan aron moadto sa templo.” Si Aulelio Anae, pananglitan, nakaserbisyo isip usa ka misyonaryo nga walay bayad sulod sa 20 ka tuig. Tungod sa iyang mga tuig sa pagsakripisyo, siya walay igong kwarta nga mobiyahe padulong sa Hawaii. Mao nga si Brother Anae mibaligya sa tanan nga iyang gipanag-iya ug naningkamot nga makatigum og U.S.\$600 o \$700.² Si Brother Anae ug ubang mga taga-Samoa misakripisyo sa tanan aron sila makabalhin ngadto sa Laie niadtong mga 1920.

Usa ka pamilya, ang mga Leotas, miabut sa Hawaii sa Adlaw sa Bag-ong Tuig 1923. Ang siete anyos nga si Vailine Leota nahinumdom, “Sa among unang [pagkakita] sa templo . . . mao ang labing matahum nga pananawon.”³ Paglabay sa mga duha ka semana, ang mga ginikanan ni Vailine nga sila si Aivao ug Matala, nakadawat sa ilang pagtuga ug pagsilyo isip magtiayon, ug ang ilang mga anak nabugkos ngadto kanila. Ang mga Leota nagserbisyo nga matinud-anon sa balay sa Ginoo sulod sa 50 ka tuig ug gilubong “duol sa templo nga ilang gimahal pag-ayo.”⁴ Karon, gatusan sa ilang matinud-anong mga kaliwat nagpuyo sa tibuk Hawaii.

Usa ka Imposible nga Buluhaton

Samtang daghang mga miyembro sa Pasipiko mibiya sa ilang yutang natawhan ug mibalhin ngadto sa Hawaii, daghang mga ward ug mga branch gikan sa nagkalain-laing mga nasud nag-organisar og mga biyahe sa grupo, nga gitawag og mga excursion, ngadto sa templo. Kini nga espirituhanong matang sa panagpundok naghatag og paagi alang sa mga miyembro sa Simbahan sa pagbiyahe aron makadawat sa mga ordinansa sa templo ug dayon mopauli sa pagtukod sa Simbahan sa ilang kaugalingong mga nasud.

Diha sa pagpahinungod, si Presidente Grant nag-ampo nga ablihan sa Ginoo ang paagi alang sa mga Santos sa New Zealand ug sa tanang mga Isla sa Pasipiko ug sa paghimo sa ilang mga genealogy aron sila makaadto sa templo ug mahimong mga manluluwas sa ilang mga katigulangan.

Ang mga excursion sa templo nagsugod sa grupo sa mga Santos nga Maori sa New Zealand mga unom ka bulan human sa pagpahinungod. Bisan og 5,000 ka milya (8,045 km) ang gilay-on gikan sa Hawaii, kini nga mga Santos nagmaya sa mga balita sa pagpahinungod.

Sila si Waimate ug Heeni Anaru naghandom nga mahimong kabahin sa unang grupo nga mobiyahe ngadto sa templo. Apan ang buluhaton ingon og imposible tungod sa kakabus sa pamilya ug ang gikinahanglan nga gasto nga 1,200 ka New Zealand ka libra alang sa biyahe—dako kaayo nga kwarta. Sila magkinahanglan og milagro.

Sa mga katuigan, ang pamilya nga Anaru misunod sa tambag sa propeta ug mikolekta sa ilang genealogical nga mga rekord. Kadto nga mga rekord nagpundo lang samtang ang mga Anaru naghulat og milagro nga

mahitabo. Ang ilang anak, si Wiwini, nakahibalo sa hugot nga pagtuo sa iyang mga ginikanan: “Si Mama wala gayud mawad-i og paglaum nga siya [dili] makaluhod uban ni Papa sa umaabut sa altar sa templo.”

Ang milagro nahitabo gayud. Si Waimate nakadaog og kontrata gikan sa gobyerno sa New Zealand alang sa dako nga proyekto sa pagpalambo sa yuta. Ang iyang kinitaan gikan niini nga proyekto nakahatag og igo nga kwarta nga gibayad og sayo aron magasto sa biyahe padulong sa Hawaii. Sila si Waimate ug Heeni mibuntog sa ilang kahadlok sa pagbiyahe sa dagat ug mipanaw ngadto sa Hawaii uban sa grupo sa 14 ka Santos niadtong Mayo 1920. Sila nakadawat sa ilang pagtuga ug nabugkos. Ang imposible nahitabo.

Ang istorya sa mga Anaru usa lamang sa liboan mahitungod sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw kinsa mibiyahe ngadto sa Laie Hawaii Temple aron modawat og mga ordinansa ug mangayo sa mga saad nga gitanyag sa Ginoo sa Iyang balay. Kini nagkinahanglan og dakong sakripisyo, apan kini nakapahimo og lig-on nga mga Santos kinsa mipauli sa ilang mga yutang natawhan nga andam nga mogiya sa Simbahan.⁵

Espirituhanon nga Panagpundok sa Asya

Human sa Ikaduhang Gubat sa Kalibutan ug sa pagkatukod pag-usab sa Simbahan sa Japan, ang mga Santos didto miorganisar sa unang excursion sa templo. Niadtong 1965 usa ka eroplano nga puno sa 165 ka mahaloron nga mga Santos mibiyahe gikan sa Tokyo ngadto sa Hawaii aron modawat sa mga ordinansa sa

1850

1850: Ang mga misyonaryo miabut sa Ginghamarian sa Hawaii aron mosangyaw sa gipahiuli nga ebanghelyo.

1855: Si Joseph F. Smith nagserbisyo sa iyang unang misyon sa Hawaii.

1875

1865: Ang Simbahan namalit og yuta sa Laie diin ang usa ka meetinghouse natukod. Kini nga gambalay gibalhin niadtong 1916 aron kabutangan sa templo.

1900

1915: Ang Laie Hawaii Temple gipahibalo ni Presidente Joseph F. Smith.

Nobyembre 27, 1919: Ang templo gipahinungod ni Presidente Heber J. Grant (makita sa ibabaw, sa sentro).

1920: Si Waimate Anaru mibiyahe ngadto sa templo gikan sa New Zealand.

1925

1923: Ang pamilyang Leota (ubos) mibalhin ngadto sa Laie gikan sa Samoa.

templo. Kini nga biyahe nakahatag og talagsa-ong kusog alang sa Simbahan sa Japan. Nubentay singko porsiento niini nga mga miyembro nagpabilin nga aktibo sa Simbahan. Dayon lima nahimong mga presidente sa templo sa ilang yutang natawhan, lakip ni Elder Yoshihiko Kikuchi, ang unang General Authority gikan sa Japan.⁶

Niadtong 1970 usa ka grupo sa mga miyembro sa Korea mibiyahe ngadto sa Laie. Si Choi Wook Whan, usa ka presidente sa branch, miingon, “Kami miadto sa templo ug kini miabli sa among mga hunahuna ug mipakita namo unsaon nga kami makadawat og kaluwasan. Ang mahangturong plano nahimong tinuod; ang among mga pagpamatuod nalig-on pag-ayo nga lisud kini ipasabut. Pagkadako nga panalangin alang sa mga tawo sa Korea nga nakaangkon og oportunidad sa pagtambong sa templo.”⁷

Pagpundok sa Atong Kaliwat nga Patay

Sa higayon nga ang mga ordinansa sa templo anaa na sa usa ka nasud, kini nagdala sa mga panalangin sa Ginoo dili lamang niadtong kinsa nagpuyo niana nga nasud apan usab niadtong kinsa gikan niana nga nasud nga karon atua na sa pikas bahin sa tabil. Kini nga panalangin gibati sa mga miyembro sa mga nasud sa Asya, diin ang ilang kultura maayo kaayong mirekord sa genealogy alang sa siglo.

Ang mga ginikanan ni Kwai Shoon Lung mibalhin gikan sa China ngadto sa Hawaii. Siya natawo didto sa Kauai niadtong 1894 ug nabunyagan niadtong 1944 sa iyang ika-50 nga adlawng natawhan. Si Brother Lung nagtudlo og

family history sa simbahan ug misulti sa iyang klase, “Ako adunay pananawon usa ka gabii diin akong nakita ang daghan nakong namatay nga kaliwat nga nagtawag nako sa pagtrabaho alang kanila.” Paglabay sa tulo ka adlaw siya nakadawat sa iyang genealogy gikan sa iyang iyaan sa China: 22 ka pahina sa sulat nga Chinese nagpadayag sa iyang katigulangan balik hangtud AD 1221. Uban sa iyang anak nga lalaki nga si Glenn ug umagad nga babaye nga si Julina, sila nakakompleto og liboan sa mga ordinansa sa templo alang sa ilang pamilya. Unya sila si Glenn ug Julina Lung matinud-anong nagserbisyo isip presidente ug matron sa Laie Temple gikan sa 2001 hangtud 2004.⁸

Ang Pagpundok Nagpadayon

Nahimutang sa kinasang-an sa Pasipiko taliwala sa Amerika ug Asya, ang Laie Hawaii Temple miabli sa pultahan sa mga panalangin sa templo ngadto sa daghang mga nasud. Sa ingon, ang pagpundok sa Israel nahimong espirituhanong panagpundok sa kasagaran samtang ang mga miyembro makadawat sa mga panalangin sa templo ug dayon mobalik sa pagtukod sa Simbahan sa ilang yutang natawhan. Kini nga oportunidad nakatabang sa paglambo sa gipahiuli nga ebanghelyo sa daghang mga kultura ug sa mga tawo sa duha ka bahin sa tabil.

Samtang kita magsaulog sa ika-100 nga anibersaryo sa Laie Hawaii Temple, kita adunay pribilehiyo sa pagsaksi sa dakong kalamboan sa Pagpahiuli ug sa katumanan sa panagna sa propeta nga si Jacob sa Basahon ni Mormon: “Daghan ang mga saad sa Ginoo ngadto kanila kinsa anaa sa mga pulo sa dagat” (2 Nephi 10:21). ■

MUBO NGA MGA SULAT

1. *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* (2007), 504.
2. Tan-awa sa James Adams Argyle, comp., “The Writings of John Q. Adams,” 14, FamilySearch.org.
3. Vailine Leota Niko, sa Clinton D. Christensen, comp. *Stories of the Temple in Lā‘ie, Hawai‘i* (2019), 70–71.
4. Aivao Frank Leota (1878–1966), FamilySearch.org.
5. Tan-awa sa Christensen, *Stories of the Temple in Lā‘ie, Hawai‘i*, 64–65.
6. Tan-awa sa Christensen, *Stories of the Temple in Lā‘ie, Hawai‘i*, 114–17.
7. Choi Wook Whan, sa “Going to the Temple Is Greatest Blessing,” *Church News*, Abr. 17, 1971, 10.
8. Tan-awa sa Christensen, *Stories of the Temple in Lā‘ie, Hawai‘i*, 166.

1950

1965: Alang sa unang temple excursion sa Asya, 165 ka mga Hapon nga mga Santos miabut sa Hawaii.

1970: Ang mga Santos gikan sa Korea miapil sa mga Hapon nga mga Santos sa temple excursion.

1975

Hunyo 13, 1978: Si Presidente Spencer W. Kimball mipahinugod pag-usab sa templo human sa importante nga pagpalapad. Siya ug si Presidente N. Eldon Tanner (ibabaw) mibisita usab sa Polynesian Cultural Center.

2000

2015

Nobyembre 21, 2010: Human sa pagbag-o ug pag-ayo aron makasustenir sa linog, si Presidente Thomas S. Monson mipahinugod pag-usab sa templo.

Gigiyahan ngadto ni Monica

Sa dihang nagpuyo ko sa São Paulo, Brazil, nakaila nako ang usa ka espesyal nga babaye nga ginganlan og Graça. Siya usa ka matahum ug mabination nga babaye ug usa ka higala ngadto sa tanan.

Si Graça mao ang akong kompanyon sa visiting teaching. Siya inahan sa tulo ka anak, nagtrabaho og part-time, ug walay sakyanan o telepono, apan walay usa niini ang nakapugong kaniya sa pagserbisyo.

Gikan sa akong balkonahe, makita nako ang usa lang ka bintana sa iyang balay. Kon siya makalugar, si Graça mobutang og pula nga piraso sa panapton niana nga bintana sa pagpahibalo nga siya andam na nga mobisita. Siya wala gayud mangita og ikapamalibad

Si Graça mobutang og pula nga spanapton sa iyang bintana aron pagpahibalo nga siya andam na nga mobisita.

nga dili moserbisyo. Kanunay kong naghunahuna mahitungod sa pagpahibalo ni Graça ug sa iyang talagsaong ehemplo sa matinud-anon ug yanong pagserbisyo.

Usa ka kasinatian ang importante kaayo sa akong hunahuna. Nag-andam ug nag-ampo mi sa dili pa mobisita sa usa sa among mga suster. Samtang nagpadulong sa iyang balay, nakaamgo mi nga nagpadulong mi sa lahi nga balay sa usa ka suster! Gitudlo mi sa pagbisita niini nga suster, usa ka dili kaayo aktibo nga inahan sa duha ka gagmay nga mga bata, apan wala kami magplano nga mobisita kaniya nianang adlaw.

Tungod kay diha na mi, nanuktok mi, apan walay mitubag.

Nakahukom mi nga mopadayon ug maghulat. Ang suster, nga si Monica, sa katapusan miabut ug misulti namo nga siya busy. Nakamatikod mi nga siya gikapoy ug kahilakon. Sa dihang mi-ingon mi nga ania mi aron motabang, gipasulod mi niya. Ang iyang bata naghilak, mao nga gisultihan namo siya nga atimanon ang bata ug maghulat kami. Sa dihang si Monica misaka sa taas, mitrabaho mi, nanglimpyo sa pipila ka kwarto ug mipilo sa mga sinina nga among nakita.

Sa dihang si Monica nakakita unsa ka nindot tan-awon sa iyang balay, nagsugod siya sa paghilak, mibukas sa iyang kasingkasing ngari namo, ug mipakigbahin sa iyang pipila ka mga hagit. Misaad mi sa pagtabang kaniya, ug kami nakigsulti sa presidente sa Relief Society mahitungod sa iyang mga hagit. Pagkasunod Domingo, si Monica misimba.

Si Monica nahimong aktibo, malipayon nga suster, ug nagpadayon mi sa pagpangalagad ngadto kaniya uban sa gugma ug pagpangga. Anaa gihapon ang sama nga mga hagit, apan siya nakahimo na sa pagdawat niini uban sa mas dako nga pagtuo ug kaisug tungod sa iyang pagkaaktibo sa Simbahan.

Mapasalamaton kaayo ko sa ehemplo ni Graça samtang kami nagserbisyo. Nag-ampo mi alang sa giya, ug ang Dios migiya namo ngadto ni Monica. ■

Rosana Soares, Utah, USA

Sila Mitanom og Liso sa Akong Kasingkasing

Gibati nako nga kinahanglang sultihan nako ang mga sister nga unang mitudlo nako nga ako miapil na sa Simbahan ug nga sila mitanom sa liso sa gipahiuli nga ebanghelyo sa akong kasingkasing.

Diin man ako gikan? Unsay akong gibuhat dinhi? Asa ko paingon human niini nga kinabuhi?

Sa dihang nag-edad ako og 29, kini nga mga pangutana nagsige og balik-balik kanako. Ang akong mga ginikanan namatay. Naguol ko sa pagkamatay sa akong unang anak nga batang lalaki. Ako adunay laing tulo ka anak nga buhion ug ang kinabuhi puno sa mga hagit.

Ang Ginoo nagsugod sa pagtubag sa akong mga pangutana sa dihang Siya migiya sa duha ka batan-ong mga misyonaryo sa among panimalay. Sa dihang gipasulod nako sila, nangutana sila kon duna bay bisan unsa nga butang nga akong gibati nga nawala sa akong kinabuhi. Gisultihan nako sila mahitungod sa akong mga ginikanan ug sa akong anak nga lalaki. Gisultihan nako sila nga ako naghunahuna nga dili kini makiangayon nga magbaton og mga anak ug sa paghimo og mga panimalay kon ang tanan matapos ra sa kamatayon. Nangutana ko kon makita pa ba nako ang akong mga ginikanan ug ang anak nga lalaki pag-usab.

“Marta,” sila miingon, “imong maangkon ang imong pamilya sa kahangturan.”

Ang kalipay mipuno sa akong kasingkasing. Gusto kong masayud pa og daghan. Sa ilang sunod nga bisita, sila mitudlo nako og dugang mahitungod sa ebanghelyo ni Jesukristo. Sila mihatag nako sa Basahon ni Mormon ug mihagit nako sa pagbasa niini ug mangutana sa Dios kon kini Iya bang pulong. Gidawat nako ang ilang hagit. Sa dihang nag-ampo ko, ang tubag sa Dios miabut nga klaro sama sa hayag sa adlaw. Nasayud ko sa akong kasingkasing nga kini tinuod.

Subo lang, sa dihang gidawat nako ang bag-ong trabaho, wala na nako makontak ang mga misyonaryo. Sa mga bulan nga misunod, ang akong kaminyoon natapos ug ako naningkamot sa pagsugod og bag-ong kinabuhi uban sa akong mga anak.

Sa katapusan, ako nagmiyo pag-usab. Usa ka adlaw ang akong bana miingon nga gimingaw siya nga magbaton og Dios sa iyang kinabuhi. Kami nakahukom nga mosimba sa iyang gisimbahan. Sa dihang misulod mi sa gambalay, nakakita ko og Basahon ni Mormon sa lamesa sa usa ka hawanan. Mao kini ang sama nga simbahan nga gipaila ngari nako kaniadto! Ganahan ko sa Espiritu nga akong gibati didto.

Sa dihang mibiya mi, akong gipangutana ang akong bana unsaon nga ako mabunyagan.

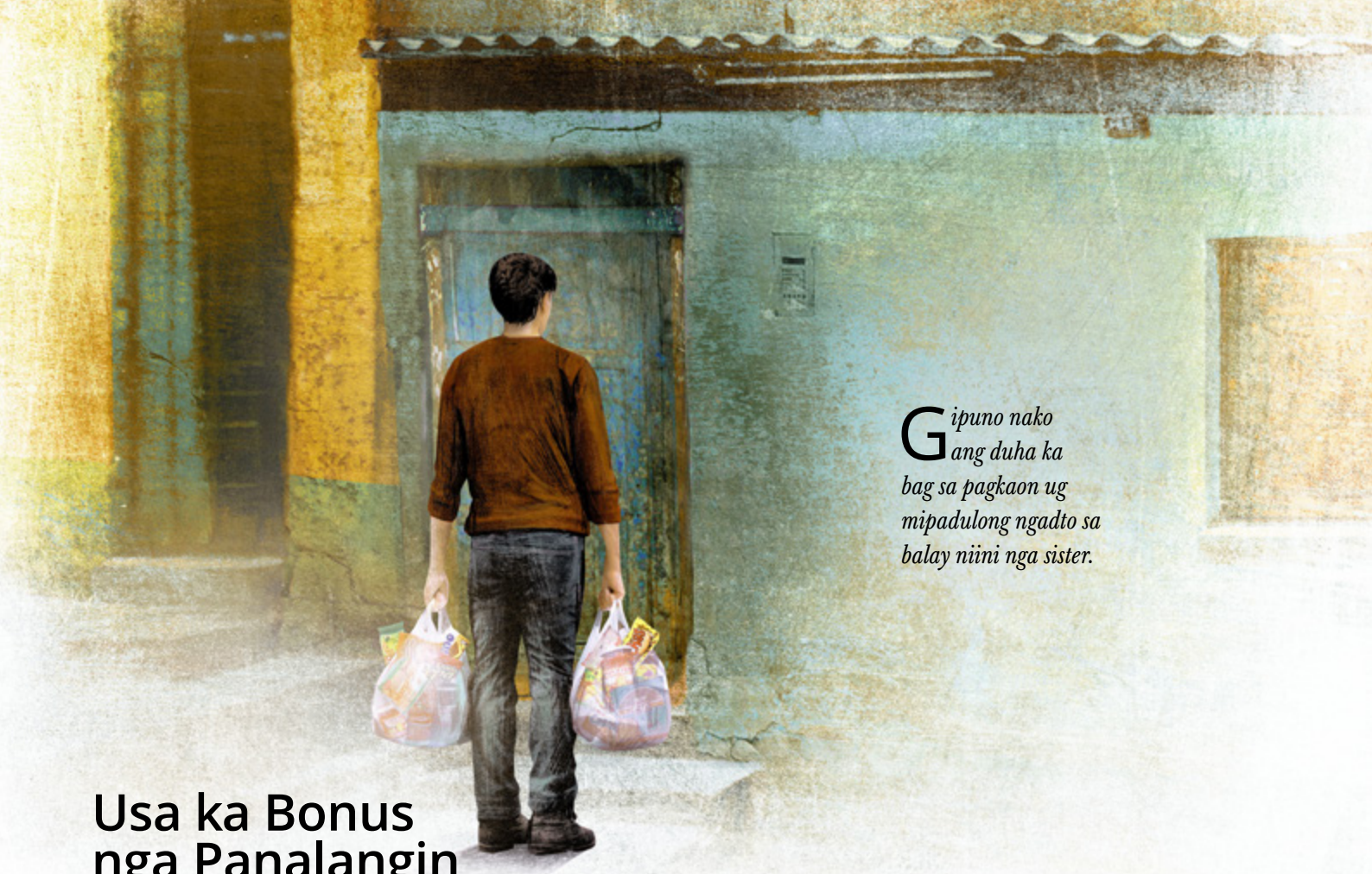
“Kinahanglan kang tudloan sa mga misyonaryo,” miingon siya.

“Gitudloan ko lima ka tuig na ang milabay!” Ako mitubag.

Ang akong mga anak ug ako gitudloan sa mga leksyon. Ang adlaw sa among bunyag mao ang labing malipayong adlaw sa among kinabuhi.

Paglabay sa daghang mga bulan, gibati nako nga kinahanglang sultihan nako ang mga sister nga unang mitudlo nako nga ako miapil na sa Simbahan. Sa Facebook, nakita nako ang grupo sa mga returned missionary nga gikan sa Brazil Santa Maria Mission. Anaa niini ang usa sa mga sister nga mitudlo kanako. Gipadad-an nako siya og friend request ug misulti kaniya kinsa ako, sa unsang paagi ako nahimong miyembro sa Simbahan, nga ang among pamilya nabugkos sa templo, ug nga ang akong anak nga lalaki nagserbisyo og full-time nga misyon. Gisultihan nako siya nga kining tanan nahimong posible tungod kay siya ug ang iyang kompanyon mitanom sa liso sa gipahiuli nga ebanghelyo sa akong kasingkasing. ■

Marta Algarve, Santa Catarina, Brazil

Gipuno nako ang duha ka bag sa pagkaon ug mipadulong ngadto sa balay niini nga sister.

Usa ka Bonus nga Panalangin

Ang akong asawa, nga si Carmen, ug ako bag-o lang nakabaton sa among unang anak sa dihang ako gitawag nga mahimong bishop sa among ward. Nianang higayuna, naglisud mi sa kwarta. Makakapoy kaayo alang nako sa pag-sangkap sa akong pamilya ug sa samang higayon mobantay ug moatiman sa mga miyembro sa among ward.

Usa ka Dominggo, nakamatikod ko ng single nga inahan uban sa iyang upat ka gagmay nga mga anak sa panagtigum sa sakramento. Milingkod siya sa katapusan nga lingkuranan sa chapel ug naningkamot pag-ayo sa pagpahilom sa iyang mga anak. Nasayud ko nga siya naglisud usab sa kwarta, apan wala gayud mangayo og tabang. Milabay ang mga semana, ug matag Dominggo miabut siya sa simbahan uban sa iyang mga anak.

Usa ka adlaw, nakadawat ko sa akong tseke. Napanalanginan nga nakadawat og bonus, nakahukom ko sa paggamit sa extra nga kwarta sa pagpalit og mga suplay alang sa gikinahanglan kaayo nga pag-ayo sa akong balay.

Apan samtang nagpadulong ko ngadto sa merkado, kini nga sister ug ang iyang mga anak misulod sa akong hunahuna. Gibati nako nga kinahanglan nga gamiton ang extra nga kwarta sa pagpalit og pagkaon alang kanila. Gitawagan nako si Carmen ug misulti kaniya unsay akong gibati nga kinahanglan nakong buhaton. Siya miuyon.

Samtang ako namalit, ang akong mga mata nakatutok sa mga biskwit. Naghunahuna ko nga tingali ang mga bata ganahan og mga tam-is. Gipuno nako ang duha ka bag sa pagkaon ug mipadulong ngadto sa balay niini nga sister.

Nanuktok ko sa gubaon nga tabla nga pultahan makadaghan. Sa dihang molakaw na unta ko, ang pultahan sa katapusan naabli. “Bishop,” ang sister miingon, “nasurprisa ko nga nakakita nimo dinhi.” Sa kalit, ang iyang mga anak migawas diha sa iyang luyo.

“Nagdala ko og pagkaon kanimo,” miingon ko.

Usa sa iyang anak nga babaye nakakita sa mga biskwit ug misinggit,

“Mga biskwit!” Ang iyang mga igsoon nalipay nga nagpundok. Ang usa ka pito ka tuig nga anak nga babaye migakos nako. “Salamat, Bishop!” miingon siya.

Mitan-aw ko sa sulod sa ilang balay ug nakakita nga kini nga sister nanglaba sa mga sinina diha sa planggana diha sa salog. Ang pamilya walay lamesa ug natulog sa mattress diha sa salog. Nakaamgo ko nga daghan silag gikinahanglan. Nakigsabut ko sa pagsiguro nga sila makaangkon og lamesa ug nga ang matag usa adunay higdaanan.

Kini nga kasinatian nakatabang nako sa pagkaamgo nga ang Ginoo mogiya ug mopanalangin sa Iyang mga sulugoon. Wala kita magkinahanglan og espesyal nga calling aron motabang sa atong mga kaigsoonan. Kinahanglan lang nga kita nagsunod sa Espiritu, makahibalo kinsa ang nagkinahanglan sa atong tabang, ug andam nga mahimong mga instrumento sa mga kamot sa Ginoo. ■

Roberto Atúncar Nieto, Lima, Peru

Duha ka Pahina nga Puno sa Pasalamat

Ang akong papa nag-antus sa iyang tibuok kinabuhi gikan sa ubos nga pagtan-aw sa kaugalingon ug mga pagbati nga walay bili. Gipadako siya sa usa ka palahubog nga amahan kinsa kanunay nga mosulti kaniya kon unsa siya ka walay bili sa iyang pagtuo. Salamat, ang akong papa wala gayud mahimong usa ka palahubog, apan wala gayud siya mosulti nako ug sa akong mga igsoon nga siya mapasigarbuhon kanamo o midayeg namo sa mga butang nga maayo namo pagkahimo. Sa nagtubo pa, naningkamot ko nga mopahimuot kaniya, apan ako sa kanunay mibati nga ako dili kaayo maayong makapahimuot niya. Kini maoy nakaingon nga dili maayo ang among relasyon.

Usa ka tuig, gihisgutan nako kini sa akong maalamon nga bishop. Mitambag siya nako nga pagsulat sa akong papa magsulti kaniya sa tanang mga rason nga ako mapasalamatan kaniya. Kini lisud alang kanako. Lawom kaayo ang akong mga samad, ug ako dili gusto nga ang akong sulat sa pasalamat mahimong sulat sa kasuko. Mao nga nagampo ko. Uban sa Espiritu nga naggiya nako, ang mga rason nga ako mapasalamatan sa akong papa nagsugod sa pagpangabut. Nagkinahanglan kini og panahon, apan sa dihang nahuman nako, napuno nako ang duha ka pahina.

Akong gihatud ang akong sulat, wala makahibalo kon unsa kahay itubag sa akong papa. Apan ako nasayud nga ako dili makapili sa iyang tubag. Kinahanglan lang nako nga motan-aw sa akong kaugalingong kasingkasing ug mahinumdom ngano nga ako misulat sa sulat.

Pagkasunod buntag, nakadawat ko o tawag sa telepono gikan sa akong ina-ina. Siya naghilak. Misulti siya nako nga gibalik-balik sa pagbasa sa akong papa ang sulat. Miingon siya nako nga siya dili makaistorya nako tungod kay siya naghilak pag-ayo.

“Salamat!” miingon siya. “Gikinahanglan kini sa imong papa.”

Unya nianang adlaw, ang akong papa mitawag aron sa pagpasalamat nako. Mitawag siya matag adlaw sulod sa daghang mga adlaw aron sa pagpadayag kon unsa ka importante ang sulat ngadto kaniya.

Maayo unta nga ako makasulti nga ang among relasyon milagroso nga naayo, apan kami aduna pay daghan nga buhaton. Paglabay sa panahon, ang akong kasingkasing nagsugod

sa pagkaayo, ug ang among relasyon milambo. Sa katapusan, ako nakapasaylo na niya.

Paglabay sa pipila ka tuig, human sa grabe nga pakigbisog sa kanser, ang akong papa namatay. Nakasiguro ko nga siya karon nakasinati na og dakong kalipay samtang ang Manluluwas mitabang kaniya nga mamaayo gikan sa katuigan nga pang-abuso. Nasayud ko nga ako nakasinati og pagkaayo pinaagi sa gahum sa Pag-ula ni Jesukristo. Ang Manluluwas nakasabut sa atong mga panginahanglan ug makatabang nato sa pagkuha sa negatibong epekto sa kasakit ug kasuko gikan sa atong mga kalag. Ako nasayud nga ang pagpasalamat, pagpasaylo, ug paghigugma mao ang gamhanan nga tambal. ■

Elise Dahlen, Utah, USA

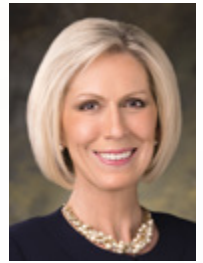
Gibalik-balik sa pagbasa sa akong papa ang akong sulat. Dili siya makasulti nako tungod kay naghilak siya pag-ayo.

PAGHISGOT SA PORNOGRAPIYA:

Pagpanalipod, Pagtubag, ug Pagkaayo

Ni Joy D. Jones
Kinatibuk-ang
Presidente sa
Primary

Kining tulo ka kagamitan sa gugma makatabang sa atong kabataan sa ilang pagkalambigit sa pag-atubang sa pornograpiya.

Nasakitan ko pag-ayo nga nakahibalo sa impluwensya sa pornograpiya bisan sa labing bata sa atong katilingban—ang atong kabataan. Ang dakong problema nga mikatap dako kaayo, ang pornograpiya maoy hinungdan sa kaulawan, pagpangilad, dili maayo nga mga pagbati, pagkawala sa kontrol sa kaugalingon, grabe nga pagkaadik, ug daghang paggamit sa oras, hunahuna, ug kusog nga nagahin. Adunay dakong panginahanglan natong tanan—mga ginikanan, mga pamilya, mga magtutudlo, mga lider—nga makakita gayud, hatagan og bili, ug manalipod sa atong kabataan ug kabatan-onan.

Ang gugma mao ang labing mahinungdanon sa mga gasa sa Dios. Ang paghigugma sa Dios ug paghigugma sa silingan mao ang duha ka labing dako sa mga sugo nga gihatag kanato gikan ni Jesukristo Mismo. Ang gugma, nagtuo ko, mao usab ang atong labing importante nga paagi sa pagpakig-away batok sa pornograpiya.

Sa pagkatinuod, sama sa inila nga panultihon, “ang porno mopatay sa gugma,” apan hinumduman usab nato nga ang gugma mopatay sa porno. Kana wala magpasabut nga ang atong gugma alang sa usa ka tawo makasab sa ilang pagkaadik o gani sa ilang kinaiya. Apan ang gugma makadasig nato—unsaon nato sa pag-andam, unsaon nato sa pagtubag, unsaon nato sa pagpaminaw—ilabi na sa atong kabataan. Kon kita magbaton og bisan unsa nga paglaum sa pagsulbad niining dakong problema gikan sa kalibutan, ang gugma kinahanglan nga anaa sa atubangan ug ang pundasyon sa tanan natong mga paningkamot.

Gusto ko nga mosugyot og tulo ka mga paggamit sa gugma nga akong gilauman nga atong tutukan, sagupon, ug buhaton. Kining tulo ka paggamit nakasumpay sa tulo ka matang nga pagkalambigit nga giatubang sa atong kabataan.

Una, kita mosulti “gihigugma ko ikaw” pinaagi sa tinuoray nga pagpanalipod kanila. Ikaduha, kita mosulti “gihigugma ko gihapon ikaw” pinaagi sa atong pagtubag sa ilang pagkabantang ngadto sa pornograpiya, tinuyo man o dili. Ug ikatulo, kita moingon “ako mahigugma kanimo kanunay” pinaagi sa paghatag og mahigugmaong suporta kanila samtang sila maningkamot nga mamaayo kon sila nakasinati og grabe nga paggamit o pagkaadik. Sa matag matang, ang gugma mao ang yawe.

Kini nga problema nakaapekto sa atong mga batang lalaki ug sa atong mga batang babaye, ug kita wala maghisgot niini og igo.

1 PANALIPOD: “GIHIGUGMA KO IKAW”

Ihanduraw sa inyong hunahuna ang usa ka bata nga inyong gihigugma. Kon sultihan ninyo ang bata niini, “Gihigugma ko ikaw,” unsay gipasabut niana? Sa ato pa, kini nagpasabut nga kita mohatag og panalipod aron nga kita makatabang niadtong atong gihigugma nga mahimo silang labing maayo sa ilang kaugalingon ug moatubang sa mga hagit sa kinabuhi. Kabahin sa pagpanalipod mao ang paghimo og lig-on, masaligon, makanunayon nga mga relasyon. Kini nga mga matang sa mga relasyon makatabang nga malig-on ang atong relasyon sa atong kabataan. Samtang kita maghimo og lig-on nga mga relasyon sa pagsalig ug manalipod sa atong kabataan ug mga apo—o bisan kinsa nga anak—naghatag kita kanila og luwas nga dapit nga kadangpan. Kini nga panalipod magtabang kanila nga makasabut kinsa sila ug magtabang nila nga makasabut sa ilang relasyon uban sa Dios. Ang pagbati nga bililhon ug gihigugma makatabang sa mga bata nga makasabut ug makasalig sa usa ka mapinanggaon nga Langitnong Amahan kinsa naghatag og mga panudlo alang sa ilang kalipay.

Nabalaka ko nga daghang mga ginikanan tingali wala makahibalo unsa kakuyaw ang

pornograpiya o tingali maghunahuna nga problema lang kini alang sa batang lalaki sa tupad nga balay. Ang tinuod mao nga kini nga problema nakaapekto sa atong mga batang lalaki ug sa atong mga batang babaye, ug kita wala maghisgot niini og igo.

Daghang mga tuig na ang milabay, ang akong bana ug ako nakadungog og makahuluganon nga istorya nga among gisubli kanunay ngadto sa among kabataan. Ang istorya mahitungod sa tigulang nga bitin nga mihangyo sa usa ka batang lalaki nga miagi sa pagdala kaniya ngadto sa ibabaw sa bukid aron makakita sa katapusang higayon sa pagsalop sa adlaw sa dili pa mamatay ang bitin. Ang batang lalaki nagduha-duha, apan ang bitin misaad kaniya nga dili mopaak kaniya baylo sa pagdala kaniya. Human sa negosasyon, ang batang lalaki mabinationg midala sa bitin ngadto sa ibabaw sa bukid diin silang duha mitan-aw pagdungan sa pagsalop sa adlaw.

Human madala pagbalik ang bitin ngadto sa patag sa walog, ang batang lalaki miandam og pagkaon alang sa iyang kaugalingon ug higdanan alang nianang gabhiona. Pagkabuntag, ang bitin mihangyo, “Palihug, gamay nga bata,

dad-on ba ko nimo pagbalik ngadto sa akong panimalay? Panahon na nako nga mobiya niini nga kalibutan, ug gusto ko nga mopauli sa akong panimalay.” Ang gamay nga batang lalaki mibati nga siya luwas ra ug ang bitin mituman sa iyang pulong, mao nga siya nakahukom nga iyang dad-on ang bitin sa panimalay sumala sa hangyo.

Mabinantayon niyang gipunit ang bitin, gipaduol sa iyang dughan, ug midala kaniya balik ngadto sa desierto ngadto sa iyang panimalay aron mamatay. Sa wala pa niya mabutang ang bitin, ang bitin miliso ug mipaak sa iyang dughan. Ang gamay nga batang lalaki mihilak ug milabay sa bitin ngadto sa yuta. “Mr. Bitin, nganong gibuhat nimo kana? Karon sigurado gyud akong mamatay!” Ang bitin mitan-aw kaniya ug mipahiyom: “Ikaw nakahibalo unsa ako sa dihang imo akong gipunit.”

Sa kalibutan karon, akong makita ang daghang mga ginikanan nga nagtunol sa ilang kabataan ug usa ka bitin. Naghisgot ko sa mga smartphone. Kita dili mobutang ug mga cell phone nga adunay internet access ngadto sa mga kamot sa gagmay nga mga bata kinsa walay igong kahingkod nga matudloan ug sakto, wala pay igong gikinahanglan nga pagpangatarungan ug mga abilidad sa paghimo ug desisyon, ug kinsa walay kontrol gikan sa ginikanan ug ubang mga himan sa pagtagbang sa pagpanalipod kanila. Si Jason S. Carroll, usa ka propesor sa kinabuhi sa pamilya sa Brigham Young University, mipahayag, “Atong panalipdan ang atong mga anak hangtud sa panahon nga sila makapanalipod na sa ilang kaugalingon.” Ang brain stem, diin anaa ang mga sentro sa kalipay sa utok, maoy unang molambo. Ulahi na nga hingpit nga molambo ang pangrason ug pangdesisyon nga mga abilidad diha sa frontal cortex. “Mao nga ang mga bata magtinguha dayon ug kalingawan nga dili makahibalong mopugong.”¹

Ang matag telepono kinahanglan nga adunay panalipod, bisan ang mga tin-edyer’. Maayo usab kini nga tambag alang sa mga hamtong. Walay usa nga dili madutlan sa pagpaak sa malala nga bitin. Ang pipila ka ginikanan mopili og flip phone alang sa ilang kabataan aron dunay kinutuban ang paggamit ngadto sa pagtawag ug pagtext.

Dugang sa mga smartphone mao ang dili maihap nga ubang mga device nga maka-access sa makahasol nga media pinaagi sa internet. Usa ka bag-ong pagtuon nagpakita nga 79 ka porsyento sa makahasol nga pagtan-aw sa pornograpiya mahitabo diha sa panimalay.² Ang mga bata mahimong makakita niini diha sa mga tablet,

mga smartphone, sa mga game console, mga portable DVD player, ug mga smart TV, sa paghingalan og pipila ka mga device. Nakaila ko og mga pamilya nga mitudlo og usa ka lugar diha sa ilang panimalay nga agianan og mga tawo diin ang mga electronic device gigamit. Kini nga mga pamilya mitawag niini nga usa ka “media room,” ug ang ilang tanang mga device anaa sa hawan, hayag nga dapit. Dili gayud mahimo nga mag-inusara si bisan kinsa nga tawo diha sa kwarto gamit ang media device.

Ang ubang mga pamilya mipili og mga lagda sama sa walay telepono sa mga katulungan o sa mga bathroom. Ang pipila yanong moingon, “Dili gayud mag-inusara uban sa telepono.” Apan ang uban anam-anam nga nagdugang sa pag-access sa mga apps nga magamit sa ilang kabataan uban sa software nga makapahimo sa ginikanan sa pag-organisar sa telepono sa anak. Niining paagiha sila makatudlo nga ang pagsalig maangkon ug nga ang pagkaluwas gikan sa telepono importante.

Bisan unsa pa ang mga panginahanglan alang sa atong indibidwal nga mga pamilya, tudloan nato ang matag sakop sa pamilya sa paggamit sa teknolohiya sa malaamon ug positibo nga paagi gikan sa sinugdanan—sa pagpalambo og moral nga sumbanan sa paghunahuna. Atong tudluan ang mga bata sa maayong mga paagi sa paggamit sa teknolohiya alang sa kaayohan. Kita makatudlo nila sa pagtimbang-timbang pinaagi sa pagpangutana sa ilang kaugalingon, “Ang paggamit ba niini makahatag og maayo nga katuyoan?” Ang atong mga pagpili kon unsaon nato sa pagtudlo sa atong mga pamilya karon moimpluwensya sa umaabut nga mga henerasyon.

Isip mga ginikanan, ako manghinaut nga atong ikonsiderar ang kaimportante sa atong mga relasyon uban sa atong kabataan ug sa piho nga mga paningkamot nga atong gihimo sa pagpanalipod kanila. Samtang kita molig-on niining mahigugmaong mga relasyon, ang kabataan mas makasabot ngano nga ang Dios nagpasidaan batok sa mga dautan sa pornograpiya, sila makaila unsaon sa paglikay niini, ug sila makaandam kon sila makasugat niini.

2

TUBAG: “GIHIGUGMA KO GIHAPON IKAW”

Ang pag-abi-abi, pagmatinuoron, pagdapit og mga panag-istoryahanay nga moawhag sa kabataan sa pagpakigbahin sa ilang mga hunahuna, mga kasinatian, ug mga pangutana uban sa ilang mga ginikanan dili sayon. Kita makadapit sa mga bata sa tanang mga edad sa pagduol kon o sa higayon nga sila makapalambo og bisan unsa nga lebel sa problema sa pornograpiya—gikan sa bag-ohay, sa dili tinuyo nga makakita sa panagsa nga paggamit, ngadto sa grabe nga paggamit, ug ngadto na sa walay kontrol nga gamit. Ang unang mga panaghisgutan mas maayo, ug ang mga bata mas andam nga makigsulti kon sila makahibalo nga sila gihigugma ug wala silay isulti o buhaton nga makasabot niana nga gugma.

Talagsa ra kaayo, hinoon, ang usa ka bata nga boluntaryong makigsulti. Sa kasagaran kini mahitabo kon ang usa ka mabinantayon nga ginikanan mosulti sa usa ka bata, “Aduna bay problema?” o “Ingon og wala ka sa imong kaugalingon.” Mas dakong gugma ang bation sa bata, mas sayon alang kaniya nga mosulti.

Kini nga kasiguroan sa gugma naestablisar sa ilang mga hunahuna gikan sa gagmay nga mga kasinatian nga mahitabo pagbalik-balik. Gagmay nga mga problema nga hisgutan sa mahigugmaong paagi makahimo og pundasyon sa usa ka maayong pagtubag aron nga kon ang dagko nga mga problema moabut, ang komunikasyon anaa gihapon. Labing

importante, ang kabataan makahibalo nga ang inyong tubag, “Gihigugma ko gihapon ikaw. Ako dili mohunong sa paghigugma kanimo tungod sa butang nga nahitabo. Ako kanunay nga mahigugma kanimo.”

Sa pipila ka rason, kita dili kaayo makigsulti ngadto sa kabatan-onan ug sa mga bata mahitungod sa usa sa labing kusog nga mga tinguha ug labing dako nga mga tintasyon nga ilang atubangon. Ang atong mga pagduha-duha naka-pandam nila nga tudloan na lang sa internet, sa ubang mga bata o mga tin-edyer, o gani sa nila nga media. Ang pipila kanato tingali magduha-duha nga mogamit sa pulong *pornograpiya* ngadto sa kabataan sa pagpaningkamot sa pagpanalipod sa ilang ka inosente. Mobati nga hilasan kaayo. Tingali ang atong mga ginikanan wala gayud makigsulti sa dayag niana ngari kanato. Unsa kaha kon ang atong panag-istoryahanay makakuryoso hinoon? Unsa kaha kon sila gusto nga makahibalo pa og dugang? Makapaabut ba kita sa atong mga anak nga makigsulti mahitungod sa pornograpiya uban nato kon kita wala gayud makigsulti mahitungod niini ngadto kanila?

Mga ginikanan, kinahanglan kitang mosugod sa panag-istoryahanay ug dili maghulat sa mga anak nga moduol kanato. Ganahan ko sa sugyot nga maghimo og regular, kanunay, komportable nga mga panag-istoryahanay imbis sa usa lang ka higayon. Ang mga benepisyo sa mapinangaon nga mga panag-istoryahanay mao nga ang mga ginikanan ug gisaligan nga mga lider mao ang mga eksperto, dili ang Google; ang panag-istorya mahimong mahitabo sa luwas nga palibut; ug ang panag-istorya makadugang sa pagsalig sa bata. Kita gusto nga ang kabataan mobati nga andam ug gihatagan og pagtugot, wala mahadlok. Kita gusto nga makigsulti uban kanila ug dili lang magwali.

Isip mga ginikanan ug mga magtutudlo, kita dili makatabang sa kabataan kon kita mismo wala maedukar. Ang pagtudlo sa *unsa* ug sa *ngano* importante. Makakat-on kita sa atong kaugalingon ug makatabang sa kabataan nga makasabut ngano nga ang pornograpiya sayop, ngano nga kini kuyaw kaayo, ngano nga kita dili gusto nga kini makapasakit kanila, ug unsay buhaton kon sila makasugat niini.

Naghatag ba kita sa atong kabataan og igo nga *ngano* sa mga paagi sa angay nga edad? Kon ang bugtong nga rason nga atong gihatag kanila nga maglikay sa pornograpiya nga “Kini dili maayo,” kana sa katapusan dili igo nga rason. Imbis, kita kinahanglan nga mopresentar og

daghang ngano kutob sa atong mahimo aron sa pag-establisar og moral nga kalagmitan nga nagdasig sa atong kabatan-onan.

Adunay daghang mga rason nga maglikay sa pornograpiya, apan ania ang pipila lang ka motibo gikan sa organisasyon Fight the New Drug nga makakuha sa interes sa atong mga batan-on:

- Ang porno makausab sa kalihokan sa inyong hunahuna, ug ang mga pagtuon nagpakita nga kini makahimo gani sa inyong utok nga mas mogamay ug dili kaayo aktibo.
- Ang porno makaadik.
- Ang porno moguba sa pagsalig sa inyong kaugalingon.
- Ang porno makapahimo ninyo nga masulub-on.
- Ang porno makapasakit niadtong inyong gihigugma.
- Ang porno makaguba sa himsog nga sekswalidad.
- Ang porno konektado sa kapintas.
- Ang porno makaingon sa mga tawo nga sa katapusan dili matinuoron.
- Ang porno mokuha sa inyong panahon ug kalagsik.
- Ang porno makaingon sa depresyon, kabalaka, ug kaulawan.

Ako modugang nga ang pornograpiya supak sa mga sugo sa Dios. Kini ug sa daghang ubang mga rason, kita nagpresentar og daghang maayong mga rason batok sa pornograpiya, apan ang kahibalo nga walay implementasyon mosangpot ngadto sa kapildihan. Kita kinahanglan nga mohimo og resonable ug makatabang nga mga utlanan, mga kinutuban, ug mga panglantaw. Ang pagtabang sa mga bata nga makahimo sa ilang kaugalingong rason nga gustong magpalayo gikan sa porno importante. Kon ang usa ka bata dili mohukom alang kaniya kon unsay iyang opinyon niini nga isyu, siya tingali mahimong kabahin sa makapatingala nga estatistika karon.

3 PAGKAAYO: “AKO MAHIGUGMA KANIMO KANUNAY”

Kon ang kabataan mogamit og pornograpiya ug malit-ag niini, sila makigbisog sa pakigbatok, sa pagpapiskay, ug sa pagkaayo. Sinsero, matinguhaon, makanunayon, lig-on, ug mapailubon nga suporta ang gikinahanglan samtang ang mga bata moasumir og responsibilidad alang sa ilang kaugalingong pagpapiskay ug magpadayon sa ilang kinabuhi. Walay usa ang makahatag niini nga matang sa suporta sama sa usa ka ginikanan. Human kita mabinantayon ug personal nga gitudloan sa kamatuoran, human kita malumo nga naglig-on sa pagsalig ug nag-awhang og panag-istoryahanay, nan ang kabataan kinahanglan nga makahibalo nga bisan pa sa ilang mga sayop ug mga pagpili, ang atong kasiguroan mao, “Ako mahigugma kanimo kanunay bisan unsa pay mahitabo.”

Nahinumdom ko og yanong insidente nga nahitabo sa among pamilya mga tuig na ang milabay. Ang akong bana ug ako wala sa among panimalay, ug ang among kinamagulangang anak nga lalaki nagbantay sa ubang mga anak. Nakadawat mi og tawag gikan sa nabalaka nga silingan nga nagpahibalo namo nga ang trak sa bombero diha sa among balay. Nagdali mi nga mipauli ug nakita namo ang among 10 anyos nga anak nga lalaki nga nagdula sa nataran sa likod duol sa unom ka ektarya nga luna sa tagas, ug nga kasagbutan. Gisulayan niya kon makasugod ba siya og kalayo sa pagkadlit.

Pangita pa og dugang nga mga kapanguhaan sa online sa overcoming pornography.lds.org.

Klaro kaayo, nga gibuhay niya! Sa among pag-abut, ang gamay nga kalayo gipalong sa departamento sa bombero, ang mga bombero miwali sa among anak, ug ang mga silingan nagsugod na sa pagpahawa. Ang among anak nga lalaki naulaw, nahadlok, naghilak, ug nasayud nga siya maproblema gayud.

Misulod kaming tanan sa balay. Ang among anak nga lalaki nahadlok pag-ayo nga, bisan og ang sitwasyon seryoso, ang tanan namong mahimo mao ang paggakus sa among mga bukton ngadto niining buotan nga bata ug misiguro kaniya sa among gugma ug sa among kalipay nga wala siya maunsa.

Kon ang kabataan makakita sa pornograpiya ug ilabi na kon sila malit-ag niini, sila maulaw, mahadlok, ug maghilak usab. Lisud ang pagdala og butang nga diha sa kangitngit ug ipakita kini sa kahayag. Makauulaw kini ug makapasakit. Tingali sila adunay mga kapakyasan ug mga hagit samtang sila mapiskay ug magpakaayo. Ang ilang panginahanglan alang sa makanunayan nga gugma importante. Hinoon, ang mga ginikanan kinahanglan nga makahibalo nga ang ilang gugma sa kanunay makatabang apan dili ang tanan nga gikinahanglan.

Sa pagkaayo, kinahanglan nga inyong ipaagi ang pipila niana nga gugma sa inyong anak sa pagpangita og saktong mga kapanguhaan sa

panabang. Ang inyong gugma mao ang pundasyon sa unsay angay nga mahitabo, apan kon ang usa ka tawo nga inyong gihigugma nalit-ag, kamo kinahanglan nga mangita og mga propesional kinsa makatabang sa inyong mga minahal ug usab kaninyo.

Samtang kamo ug ang inyong minahal nangita og pagkaayo, ako manghinaut nga kamo makakaplag og kalig-on sa Usa kinsa adunay gahum sa pag-ayo sa tanang mga samad, pagbugkos sa mga tawo, ug paghimo og mga relasyon nga lapas sa atong mahanduraw nga kapasidad karon. Ang atong Manluluwas, ang malumo nga Tig-ayo, adunay gahum nga moluwas. Kita mahimong mga ginikanan sa atong mga anak ug motudlo kanila ngadto Kaniya, apan Siya lamang ang mahimo nilang Manluluwas. Ug ang talagsaong butang mao nga Siya nahigugma sa atong mga anak gani mas hingpit pa kay sa atong paghigugma—bisan unsa pay mahitabo. ■

Gikan sa pinakaimportante nga pakigpulong sa komperensya sa 2018 Utah Coalition Against Pornography didto sa Salt Lake City, Utah.

MUBO NGA MGA SULAT

1. Jason S. Carroll, in Lisa Ann Thomson, “Walo ka Paagi sa Pagtabang sa mga Anak sa Pagsalikway sa Pornograpiya,” *Liahona*, Ago. 2017, 19.
2. “The Facts about Online Threats,” *Parents Television Council Watchdog* (blog), June 21, 2017, w2.parentstv.org/blog.

Mga Young Adult

Niini nga Seksyon

44 Pagpakig-date ug Pornograpiya

Pinaagi sa *Liahona* ug Family Services staff

Digital Lamang

Giunsa Nako Pagkat-on Unsay Buhaton Kon ang Usa ka Tawo Moangkon nga Sila Nakigbisog sa Pornograpiya

Ang ngalan gipugngan, Utah, USA

Pagpadayon human Masayri ang Paggamit og Pornograpiya sa Akong Pamanhunon

Pangalan gipugngan, French Polynesia

Nakigbisog Ko sa Pagbuntog sa Pornograpiya. Nganong Dili Man Siya?

Pangalan gipugngan, Guatemala

Pangitaa kini nga mga artikulo ug daghan pa:

- Sa Liahona.ChurchofJesusChrist.org
- Sa **BH Matag Semana** (ubos sa seksyon sa Batan-ong mga Hamtong sa Gospel Library app)
- Sa facebook.com/liahona

Ipakigbahin ang Inyong Istorya

Aduna ka bay talagsaon nga sugilanon nga mapaambit? O gusto ka ba nga makakita og mga artikulo mahitungod sa piho nga mga hilisgutan? Makasumiter ka sa imong artikulo o sa imong feedback sa Liahona.ChurchofJesusChrist.org.

Pagpangita ni Kristo diha sa Kangitngit sa Pornograpiya

Sa pagplano og mga artikulo alang sa mga young adult, naggahin kami og daghang panahon sa paghunahuna mahitungod sa mga isyu nga ilang giatubang karon. Daghan kaayo og mga saad. Apan samtang kami nag-brainstorming alang niini nga bulan, kami gigiyahan ngadto sa usa ka hilisgutan nga nakaapekto kanato sa personal, sa atong mga higala, ug sa mas daghan pa: pagpakigdate ug pornograpiya. Nasayud kami nga ang pagplano niini nga seksyon lisud kaayo. Human sa tanan, ang pornograpiya nakaapekto sa daghan kaayong mga tawo sa mga paagi nga makapasakit kaayo, usahay makapaguba sa kinabuhi. Ug ang alang sa mga young single adult, makapahimo kini sa umaabut nga mas walay kasiguroan kay sa nahimo na karon, ilabi na sa pagpangandam alang sa kaminyoon.

Sa tinuod nakita namo ang kamot sa Ginoo nga naggiya sa among trabaho sa dihang nagsugod kami sa pagdawat og mga istorya gikan sa mga young adult kansang mga relasyon naapektuhan tungod sa pornograpiya. Ug nakita namo nga adunay mas labaw pa kay sa gamay nga paglaum alang sa kalipay, mahangturong mga kaminyoon nga walay adiksiyon. Ngano? Tungod kay ang matag istorya nagpamatuod na makapausab sa kinabuhi, maghatag og paglaum, makapaayo nga gahum ni Jesukristo ug sa Iyang Pag-ula.

Mao nga kon kamo nakakaplag sa inyong kaugalingon sa usa ka relasyon nga naapektuhan sa pornograpiya, kami modapit kaninyo sa pagbasa sa seksyon niining bulana, mga artikulo nga walay pugong-pugong nga gipakigbahin sa uban kinsa nakahibalo gayud nga ang pakigbisog batok sa pornograpiya usa ka tinoud. Kini nga mga artikulo naghisgot sa mga hilisgutan sama sa unsaon sa paghisgot sa pornograpiya kon kamo nakig-date ug unsaon sa pagtubag niini (pahina 44), unsaon sa pagtubag kon ang usa ka tawo moangkon nga nakigbisog sa pornograpiya (digital lamang), sa unsa nga paagi nga ang kapasayloan ug pagkaayo posible alang sa duha ka tawo (digital lamang), ug sa unsa nga paagi ang Espiritu makagiya kaninyo nga makahibalo unsaon sa pagpadayon sa inyong relasyon (digital only).

Nasayud kami nga kon kamo mosalig sa Manluluwas ug modapit sa Espiritu nganha sa inyong kinabuhi samtang kamo mangita sa mga tubag, ang Langitnong Amahan mogiya kaninyo sa saktong direksyon alang sa inyong talagsaong sitwasyon. Ang kangitngit sa pornograpiya nagbontaug kaayo sa kalibutan, apan ang makaayo nga kahayag sa Manluluwas nagpahayag sa bisan unsa nga kangitngit. Ang buhaton lamang nato mao ang pagtinguha Kaniya.

Matinuoron,

Chakell Wardleigh ug Mindy Selu

Mga editor sa mga Magasin sa Simbahan sa seksyon sa young adult

Basaha ang tambag ni Presidente M. Russell Ballard sa unsay buhaton kon ang inyong relasyon sa pagpakig-date naapektohan sa pornograpiya sa iyang artikulo sa digital nga bersyon sa *Liahona* niining bulana.

LITRATO GIKAN SA GETTY IMAGES. GIGAMIT ALANG SA MAHULAGWAYON NGA MGA KATUYOAN. GIPOSE SA MGA MODELO

BATAN-ONG MGA HAMTONG [YOUNG ADULTS]

Pagpakig-date ug Pornograpiya

Pinaagi sa mga kawani sa *Liahona* ug sa Family Services

I sip batan-ong mga ham-tong, kitang tanan nasayud nga ang pagpakig-date mahimong makahinam, makahadlok, makatagbaw ug maka-tensyon sa samang higayon. Samtang kita magsugod sa pagpakigsulti sa usag usa, natural lang gusto kitang mahibalo pa mahitungod sa usag usa, ug ang nagkadako nga daw matintal importante sa pagtukod ug paglig-on sa mga relasyon. Unsa ang atong mga damgo, mga kahadlok ug mga gituohan? Unsa ang atong gibati mahitungod sa kaminyoon ug pamilya? Unsa nga mga hagit ang atong giatubang sa atong nangagi o karon nga kinahanglan kitang mopakigbahin sa usag usa?

Bisan kon hadlok ang pagsulti (o pagpangutana) mahitungod sa mga problema sa pornograpiya mahimong, ang *dili* paghisgut bahin niini mosangput sa maka-guol nga mga problema sa dili madugay. Ang matag problema

sa pornograpiya sa indibidwal talagsaon ug mahagiton, ug kamo wala gani masayud kon kini usa ka isyu o unsaon sa pagsugod og istorya niini sa tawo nga inyong ka-date, busa importante nga kamo mangayo og giya sa Espiritu. Walay usa ka solusyon alang sa matag sitwasyon, apan niini nga artikulo, motanyag kami og pipila ka mga sugyot alang kaninyo kinsa tingali naglibog:

- Sa unsang paagi nga ako makasugod sa hilisgutan sa pornograpiya uban sa tawo nga akong ka-date? Ug kanus-a kini angay nga ipangutana/isulti?
- Unsaon nako pagkahibalo kon ako kinahanglang magpadayon sa relasyon tali sa usa ka tawo kinsa adunay usa ka kasaysayan sa paggamit sa pornograpiya?
- Sa unsang paagi nga kita magtinabangay sa pagbuntog sa pornograpiya?

Tabang ug paglaum sa pag-atubang sa pornograpiya sa mga relasyon sa pagpakig-date.

Mubo nga sulat sa Editor: Tungod kay ang “pagpakig-date” nagpasabut og lain-laing mga butang sa lahi nga mga kultura, alang sa mga katuyoan niini nga artikulo, kita nagpasabut sa pagpakig-date, subay sa mga sumbanan sa ebanghelyo, aron maka-ila sa usa ka tawo, ug magpalambo og relasyon uban kanila nga posibleng mahimo nga mosangput sa kaminyoon.

Alang Niadtong Kinsa Nanlimbasug o Nakigbisog

Kon kamo nakigbisog sa pornograpiya sa nangagi o kon kamo sa kasamtangan nanlimbasug, ang paghunahuna sa pagpakig-date makadala kaninyo og pagbati sa kawalay paglaum o kabalaka. Apan kon kamo adunay sinsero nga tinguha sa pagtanggap sa pornograpiya gikan sa inyong kinabuhi (o natanggap na kini), sayud nga sa inyong kagalingong mga paningkamot ug tabang gikan sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo, ang usa ka himsog, malungtarong relasyon posible alang kaninyo. Ikonsiderar ang mosunod nga mga pangutana samtang kamo mopadayon og relasyon.

1. Kinahanglan Ba Gayud nga Kita Maghisgot Niini?

Usa ka komon nga pangutana mao, “Angay ba gyud nga ipakigbahin ang akong kasaysayan sa paggamit sa pornograpiya uban sa tawo nga akong ka-date, bisan kon nakahinulsol na ko niini?” O “Nagkinahanglan ba ko nga hisgutan ang kasamtangang mga problema sa pornograpiya uban sa

tawo nga akong gika-date?” Sa kinatibuk-an, kini kinahanglan *gyud* nga hisgutan—sa saktong panahon ug sa usa ka sensitibo nga paagi. Samtang kamo anaa niining panag-istoryahanay, ibutang sa hunahuna ang pipila ka importante nga mga baruganan:

- **Tayming**—Ang panag-istoryahanay kinahanglang mahitabo kon ang relasyon nag-uswag ngadto sa usa ka seryoso nga kahimtang nga natural lang nga nagkinahanglan niini.
- **Pagkamatinuoron**—Ang mga relasyon kinahanglan nga ibase sa pagsalig ug pagkamatinuoron. Bisan tuod nga ang tawo nga inyong ka-date mahimong mopili sa pagtapos sa relasyon, kinahanglan sila nga makasabot sa kinaiyahan sa problema, ang inyong kasamtangang pag-uswag sa pagtubag niini, ug ang inyong plano alang sa pag-atubang niini kon moabut kini pag-usab sa umaabut.
- **Kapasayloan**—Ang pagkamatinuoron mahitungod sa inyong paggamit sa pornograpiya uban sa tawo nga inyong ka-date wala magpasabot nga inyong gikinahanglan idetalye kon maghisgot niini. Kon kamo nakahinulsol ug mobati nga kamo napasaylo na, kamo dili na angayang mobati nga sadan mahitungod niini. Ang Ginoo dili mahinumdom sa atong mga sala kon kita nakahinulsol na kanila (tan-awa sa Doktrina ug mga Pakigsaad 58:42), mao nga ang inyong diskusyon uban sa tawo nga inyong ka-date minus ang mahitungod sa “pagkumpisal” ug mas kabahin sa pagpalambo sa pagsalig, pagpakigbahin sa inyong mga plano alang sa padayon nga pagkaayo, ug pag-angkon sa ilang suporta.
- **Pagkaayo**—Bisan kon kamo nakahinulsol na, ang taas o grabe nga paggamit og pornograpiya adunay malungtarong biological, psychological, sosyal ug espiritwal nga mga epekto. Ang proseso sa pagkaayo malisud ug dugay, apan ang hingpit nga pagkaayo ug tinuod nga pagkaayo posible. Niana nga proseso, nagkinahanglan kamo og tukmang tabang ug suporta, nga naglakip sa inyong potensyal nga kapikas.

2. Andam Ba Ako alang sa Seryoso nga Relasyon?

Usa sa pinakadako nga kalainan tali sa usa ka tawo kinsa andam na alang sa usa ka seryoso nga relasyon ug sa tawo nga dili mao ang ilang pagkaandam nga mahimong dayag uban sa tawo nga ilang ka-date. Kon kamo nanlimbasug sa pornograpiya, mahimo ninyong tugutan ang kahadlok nga maoy mopasulabi sa inyong relasyon nga mahimong hinungdan sa walay pagsalig o mogamit og hugot nga pagtuo sa pag-atubang og dungan sa mga hagit.

Bisan tuod kini mahimong dili komportable ug makahadlok sa pagpakigbahin sa inyong kasaysayan sa pornograpiya, ang paglikay niini mahimo lamang makapalambo sa inyong mga pagbati sa kahadlok ug kaulaw. Ang inyong

Alang Niadtong Kinsa Nakipag-date sa usa ka Tawo Kinsa Nanlimbasug

Tungod kay ang kasagaran nga edad sa unang paggamit sa pornograpiya anaa sa edad nga 11 ug sayon kaayo kini makit-an, kadaghanan sa mga batan-on nakasinati og pornograpiya sa edad nga 18. Kini makapabalaka kon kabahin na sa pagpakig-date. Apan ang pagkasulay dili sama sa pagkaadik, ug adunay mga managlahi nga ang-ang sa kalambigitan sa pornograpiya (tan-awa sa Dallin H. Oaks, "Nagpaayo gikan sa mga Lit-ag sa Pornograpiya," *Liahona*, Okt. 2015, 50-55). Ang maayong balita mao nga ang Pag-ula ni Jesukristo makahatag og kalig-on ug pag-ayo sa tanan nga magtinguha niini. Ania ang pipila ka mga pangutana nga ikonsiderar samtang nag-uswag ang inyong relasyon.

kahadlok nga mawala kana nga tawo tingali gani makahimo kanimo sa paglimud o paglikay sa pagpakigbahin sa tibuok istorya, nga moputol sa pag-salig ug makaguba sa inyong relasyon sa dili madugay.

Sa laing bahin, kon kamo motahud sa kabubut-on sa tawo nga inyong ka-date, tahuron ninyo ang ilang pagpili nga magpabilin diha sa relasyon pagkahibalo *sa positibo ug sa negatibo*. Tingali kamo mahadlok gihapon sa resulta, apan importante ang pag-ila nga, gihatagan sa tanan nga impormasyon, ang laing tawo mahimo usab nga makatabang kaninyo sa inyong mga paning-kamot ug tinguha nga motang-tang sa pornograpiya gikan sa imong kinabuhi. Apan bisan o wala ang relasyon molambo, uban sa tabang sa Dios, kamo makapadayon sa dalan sa pagkaayo.

1. Kanus-a ug Unsaon Nako Pagpangutana kabahin sa Pornograpiya?

Ang pagdesisyon kon kanus-a ug unsaon sa pagsugod niini ngadto sa tawo nga inyong ka-date mahimong usa ka butang nga hisgutan uban sa inyong mga ginikanan, mga magulang nga igsoon, mga lider sa Simbahan, o ni bisan kinsa kamo makasalig nga mohatag og maayo nga tambag. Pangita og paagi nga gibati nga husto alang ninyo ug dayon pakig-istorya sa tukma nga panahon, samtang kamo nahimong eksklusibo walay laing uyab o mas seryoso sa inyong relasyon.

Kana wala magpasabut nga kinahanglang sugdan ang unang pagpakig-date sa usa ka pangutana ngadto sa ilang nangagi, apan samtang ang inyong relasyon nag-uswag, makatinguha kamo sa inspirasyon sa Espiritu aron sa pagtabang kaninyo nga masayud kon kanus-a ug unsaon sa pagpangutana mahitungod sa ilang kasaysayan sa pornograpiya.

2. Unsaon nako sa Pagtubag?

Kon kamo ug ang tawo nga inyong ka-date magsugod sa pagpakigbahin sa inyong matinuoron nga mga pagbati, kini makahatag og pag-ayo. Importante nga makahibalo sa inyong kaugalingong mga hunahuna ug mga pagbati samtang ang paggamit sa pornograpiya gipadayag—kini makahimo kaninyo nga mahimong manaway, masuko, walay mabati, o mobati nga malingla. Apan sa samang higayon, ang ilang pagpadayag usab makapalambo sa pagsalig, kapuangod, gugma, ug kalooy tali kaninyo. Hunahunaa ang ilang mga pagbati ug ang inyong kaugalingon kon kamo motubag.

3. Unsaon Nako Pagpadayon sa Unahan?

Ang pagdiskobre nga ang tawo nga inyong ka-date nakigbisog sa pornograpiya kinahanglan nga maoy hinungdan sa pagpakabana, apan ayaw pagluib sa ilang pagsalig pinaagi sa pagpakigbahin sa ilang kaugalingong mga problema sa ubang mga tawo. Ang pagpakigsulti nga naay pagsalig sa usa ka bishop o therapist, o, uban sa pagtugot sa tawo nga inyong ka-date, uban sa usa ka higala o kasaligan nga lider mahimong makatabang usab.

Ang pagdesisyon kon ipadayon ba o dili ang relasyon, kinahanglan kamo kanunay motinguha og giya gikan sa Espiritu. Apan ang mosunod nga mga sugyot mahimong makatabang usab:

- Pangutan-a sila kon unsa ka dako ang impluwensya sa pornograpiya sa ilang kinabuhi ug asa na sila sa proseso sa pagkaayo. Gikinahanglan nila nga ipakita ang ilang tinguha sa pagwagtang sa pornograpiya gikan sa ilang kinabuhi pinaagi sa paghimo og tukma nga mga aksyon nga gikinahanglan.
- Ilha nga pipila sa matang sa paggamit sa pornograpiya (sama pananglit sa, pornograpiya sa bata) mao ang usa ka dakong timailhan nga ang tawo nagkinahanglan og propesyonal nga tabang ug mahimo nga peligro.
- Hibaloi nga ang gahum sa Pag-ula sa Manluwas tinuod. Mahimo kang mopasaylo, ug mahimong mamaayo sila.
- Pagdesisyon nga ikaw dili mosugot bisag diyotay gawas lamang sa hingpit nga pagkamatinuoron diha sa inyong relasyon ug katakus sa pagminyo sa templo.

- Sabta nga ang kaayuhan ug pagkaayo nagkinahanglan og panahon. Ang pagkahibalik mahitabo, ug niadtong kinsa naningkamot nga maayo nagkinahanglan og suporta. Kini naglakip sa pagsabut sa ilang mga makapasiugda (mga butang nga makahimo nila sa pagbalik ngadto sa pornograpiya) ug sa pagsuporta o pagtabang sa pag-establisar og tukma nga mga pag-amping.
- Kon ang inyong relasyon naglambo padulong sa kaminyoon, siguroa nga kamong duha nagkauyon nga ang pornograpiya dili madaawat ug nagpakita og dili himsog nga sekswal nga relasyon.

Ang labing importante nga bahin sa pagpadayon mao ang pagsalig unsa ang giaghat sa Espiritu Santo kanimo sa pagbuhat, nga mahimong bisan unsa nga gikan sa pagpadayon sa relasyon uban sa pagsabut nga hunungon ang paggamit sa pornograpiya ngadto sa pagtapos sa relasyon apan magpadayon sa pagsuporta sa ilang paningkamot nga mag-usab. Bisin unsa pa ang inyong desisyon, ang tawo nga inyong ka-date kinahanglang makasabut nga ang mga butang mausab depende sa ilang kalamboan o kakulang sa kalamboan sa pagbuntog sa pornograpiya.

Magtinabangay sa Pagbuntog sa Pornograpiya

Ang pagbuntog sa pornograpiya mogahin ug panahon ug pagkugi, apan kini posible. Ug sa kata-pusan, ang paglihok sa pagbuntog niini nga dungan makapalig-on sa inyong relasyon samtang kamo makaangkon og mas lawom nga pagsabut sa Pag-ula ni Jesukristo ug pagkat-on sa pagsuporta sa usag usa diha sa kalisdanan. Ikonsiderar ang mosunod samtang kamo maningkamot sa pagbuntog niini og dungan:

- Ang web page sa Simbahan **overcoming pornography.ChurchofJesusChrist.org** nagtan-yag og daghan nga mga kapanguhaan (lakip ang impormasyon sa addiction recovery program diha sa Simbahan) nga makatabang kaninyong duha paglatas niini nga proseso sa pagkaayo.
- Ikonsiderar ang usa ka piho nga dapit ug panahon sa paghisgot sa pornograpiya aron nga kini dili mahimo nga maoy tutokan sa inyong relasyon. Kon kamo maghisgot niini, ayaw pagdaut o mata-mayon. Ang inyong relasyon kinahanglan nga usa ka luwas nga dapit diin kamong duha mobati nga gihigugma ug gisuportahan, dili sukitsukiton o ipakaubos.
- Ang espirituhanon nga mga pamaagi makatabang sa paghatag og usa ka panalipod batok sa tintas-yon. Awhaga ang usag usa aron magpabilin ug mapalig-on ang regular nga espirituanong mga kinaiya—lakip ang makahuluganong pagtuon sa kasulatan ug sa pagsimba sa templo (kon mahi-mo), ang pagsunod sa adlaw nga Igpapahulay, pagserbisyo sa uban, kanunay nga pagpuasa, ug kinasingkasing nga pag-ampo—uban ang dugang tinguha sa paglig-on sa inyong relasyon uban sa Manluluwas ug sa Langitnong Amahan. Niana nga relasyon makatabang nga makunhoran ang impluwensya sa pornograpiya sa inyong kinabuhi. Ang pagkadisipulo usa ka tibuok kinabuhi

nga pagpaningkamot, ug ang kalig-on nga atong maangkon isip nga sumusunod ni Kristo makatabang kanato nga mabuntog ang atong mga hagit sa kinabuhi, dili lang sa pornograpiya.

- Kon ang inyong kaugalingong mga paningkamot dili malampuson, ayaw kahadlok o maulaw sa pag-pangita og tabang sa usa ka gibansay nga mental health propesyonal sa area sa sekswal nga pag-kaadik. Sila mahimo nga makatabang kaninyo nga makakuha og dugang nga panabut sa pagtagad sa paggamit sa pornograpiya ug pagsulbad sa nag-pahipi niining mga hinungdan.
- Hinumdumi nga gilibutan kita sa dili angay nga media nga motintal kanato sa pagpakasala. Kon ang tawo nga inyong ka-date mobalik, kon unsa ka dali pagbalik nila sa saktong dalan mao ang usa ka maayo nga timailhan sa ilang pasalig nga makalikay sa pornograpiya sa ilang kinabuhi. Apan kon kamo magsugod nga mobati nga mas madasigon nga makita ang kausaban kay kanila, kinahanglang ikonsiderar ninyo ang dili pagpadayon sa inyong relasyon sa pakig-date.
- Ang inyong impluwensya sa tawo nga inyong ka-date mahimong kusog kaayo, apan dili kini ang nag-unang rason sa ilang kausaban sa kinaiya. Ang ilang tinguha nga mag-usab kinahanglan moabut gikan nila, dili gikan kanimo.

Labaw sa tanan, tinguhaa ang giya gikan sa Langitnong Amahan ug hinumdumi nga adunay paglaum kanunay pinaagi sa Manluluwas. Iyang grasya igo nga moayo ug mousab kanato. Ang Iyang Pag-ula anaa alang kaninyong duha aron mohatag kaninyo og kalig-on ug pagtabang kaninyo sa pagpasaylo. Hinoon, ang tawo nga nanlimbasug sa pornograpiya nagkinahanglan nga mahimong aktibong magtinguha sa tabang sa Manluluwas sa pagbuntog niini. Walay laing makahimo niini alang kanila. Pagbaton og hugot nga pagtuo, ug salig sa Langitnong Amahan. Siya mogiya kaninyo sa inyong talagsaon nga sitwasyon. ■

Ang mga mobile phone mahal didto sa Chile,

apan naghimo ko og tumong niadtong 2016 nga magtigum og igo nga kwarta aron makapalit. Sulod sa tibuok tuig, mipalit ko og kendi ug *alfajores** sa dinaghan ug mibaligya niini ngadto sa akong mga higala sa eskwelahan. Akong gitigum ang tanan nga akong nahalin. Wala ko mogawas aron maniudto, ug wala ko motan-aw og sine.

Dili ko gustong mangayo sa akong mga ginikanan nga palitan og telepono. Gusto ko nga makasulti nga naangkon nako kini sa akong kaugalingon. Ang akong papa miawhag nako. "Carol, padayuna kana," moingon siya.

Daghan ko og nakat-unan. Walay libre. Ang mga tumong magkinahanglan og paningkamot, apan kinahanglan nga dili kita mohunong. Kon kita makaangkon sa mga butang ug makaamgo kon unsa ka dako sa trabaho ang gikinahanglan aron pag-angkon niini, kita mas mohatag og bili niini.

Akong nakat-unan nga kinahanglan kong mohukom unsay akong gusto nga kab-uton ug asa ako paingon. Kon gusto ko nga maminyo sa templo, kinahanglan ko nga moadto sa simbahan ug sa seminary ug dayon sa institute ug sa mga kalihokan sa mga young single adult. Ug kinahanglan kong makig-date sa takus nga batan-ong lalaki. Ang pagkab-ot sa mga tumong nagkinahanglan og sakripisyo karon alang sa maayong butang unya.

Carol, 15, Chile

*Usa ka tradisyonal nga biskwit sa Habagatang Amerika.

KABATAN-ONAN

NIINI NGA SEKSYON

**52 Gikan sa Panaugdaog
ngadto sa Pagkabunyag**
Ni Elder Hugo Montoya

54 Balaan nga Destiny
Ni Emma C.

**56 Mga Higala Kinsa
Mipakigbahin sa Ilang
Kahayag uban Kanako**
Ni Mariana M. Lara

**58 Dili Mahadlok nga
Mopakigbahin sa
Kamatuoran**
Ni Michael R. Morris

**62 Mga Pangutana ug
mga Tubag**

**64 Ang Katapusan nga
Pulong: Ang Bato sa
Pamag-ang sa Atong
Pagtuo**
Ni Presidente Gordon B.
Hinckley

Sa dihang nag-edad ko og 17 anyos, nag-atubang ko og grabe nga pagpamugos sa kaedad sa akong high school. Ang akong mga higala dili pareho nako og mga mithi. Ang akong mga higala ug ako miapil sa daghang angay nga mga kalihokan sama sa basketball o football. Apan sila usab moinom og alkohol ug manigarilyo—duha ka kalihokan nga dili nako buhaton uban nila.

Usa ka adlaw usa ka grupo namo ang diha sa gawas sa among eskwelahan nagtuon alang sa usa ka eksamin nga among kuhaon nianang adlaw. Uban nako ang duha sa akong labing suod nga higala, sila si Juan ug Francisco (mga ngalan giusab). Nianang higayuna, dunay mipagawas og mga lighter ug mga sigarilyo. Nagtuo ko nga ang akong mga higala gilaayan sa pagtuon ug nakalimot nga diha ko. Nahibaloan nako nga ako nasa-yop sa dihang sila mitan-aw nako ug miingon, “Karon mao ang panahon alang ni Hugo nga makat-on unsaon sa pagpanigarilyo.”

Sa wala pa ko makahigayon sa pagtubag, sila si Juan ug Francisco miduol nako ug migunit nako sa mga

GIKAN SA PANAUUGDAOG NGADTO SA PAGKABUNYAG

**Ni Elder
Hugo Montoya**
Sa Seventy

bukton sa matag kilid. Ilang gigunitan ang akong mga bukton sa dihang dihay miduot og sigarilyo sa akong mga ngabil. Ang akong lawas diha-diha misalikway niini, ug akong giluwang ang sigarilyo ngadto sa yuta, layo nako. Sa wala madugay, gibati nako nga dunay kinumo nga miigo sa akong apapangig. Sila mihulga nako, nag-ingon, “Modagkot kami pag-usab og sigarilyo, ug ikaw kinahanglang makat-on sa pagpanigaril-yo. Ayaw kini ilabay sa yuta. Kon buhaton nimo, dilikado.”

Nianang higayuna, nasayud ko nga ako anaa sa kadaut. Gipiyong nako ang akong mga mata ug daling nag-ampo nangayo og tabang. Sa dihang nahuman ko sa akong pag-ampo, ang sakyanan sa among magtutudlo mihunong ug miparking duol namo. Migawas sa sakyanan ang among magtutudlo ug nangutana namo unsay among gibuhad. Gibuhian ko sa akong mga higala. “Nag-andam mi alang sa eksamin,” gihatagan nilag kasinguroan ang magtutudlo. Miadto mi sa eskwelahan ug mikuha sa eksamin, ug ang sitwasyon natapos.

Bisan unsa kalisud kana nga kasinatian, akong gipasaylo ang akong mga higala sa unsay ilang gibuhad. Nasayud ko nga wala sila makasabut sa akong mga sumbanan ug ang akong desisyon sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam, mao nga gipasaylo nako sila ug mipili nga dili magbaton og dili maayong pagbati ngadto kanila. Sa dihang nahuman kami sa pag-eskwela, mibiya ko padulong sa akong misyon apan nagpadayon sa pagsinulatay nila ni Juan ug Francisco. Misulat ko nila kanunay nagpakigbahin nila sa ebanghelyo ug sa akong pagpamatuod ni Jesukristo. Gidapit nako sila sa paghinulsol ug sa pagsimba. Sa akong dakong kasurprisa, usa nila misimba.

Kanunay kong modapit sa akong mga higala sa mga miting sa Dominggo kaniadto, apan walay usa ang midawat hangtud karon. Bisan og ako dili makauban ni Juan, ang akong mga igsoong lalaki ug ang akong amahan anaa diha sa pagtabang kaniya ug sa pagpakigdait kaniya. Ang akong pamilya midawat kaniya, ug si Juan mibati

ipahibalo kanila nga kamo nagpakabana kanila.”¹ Kini mao ang unsay gitabang sa Ginoo nga akong buhaton nila ni Juan ug Francisco. Tungod niini, ako adunay duha ka labing maayo nga higala nga sukad akong nailhan, ug karon nagtambayayong kami sa pagsuporta sa ginharian sa Dios isip mga miyembro sa Simbahan.

Ang inyong panaghigalaay ug matarung nga ehemplo makapanalangin sa inyong mga higala ug sa mga henerasyon nga moabut.

nga komportable kaayo sa simbahan. Nagsugod siya sa pagkausab sa hinay-hinay hangtud nga siya mihimo og desisyon nga magpabunyag. Nadasig ko alang kaniya ug gani mas nadasig sa dihang misulti siya nako nga siya nakat-on sa paghigugma ni Jesukristo tungod sa akong mga sulat. Sa dihang miuli ko gikan sa akong misyon, ako usab nakigsuod ni Francisco, ug human sa pipila ka bulan, siya ug ang iyang asawa nabunyagan. Karon, sila si Juan ug Francisco mao gihapon ang akong labing suod nga mga higala.

Kini nga mga panghitabo nakaapekto sa akong kinabuhi. Akong nakat-unan nga ang labing maayong paagi sa pagimpluwensya sa mga kinabuhi mao ang pagpuyo sa matarung nga paagi, paghigugma sa uban, ug pagtabang. Ang booklet sa *Alang sa Kalig-on sa Kabatan-onan* nag-ingon, “Aron makabaton og maayo nga mga higala, magminaayo ka usab nga higala. Pagpakita og tinuoray nga interes sa uban; pahiyom ug

Kanunay tumana ang mga sumbanan sa Simbahan, bisan kon kamo anaa sa malisud nga sitwasyon sama nako. Ang *Alang sa Kalig-on sa Kabatan-onan* nagtudlo, “Samtang nagtinguha kamo nga mahimong higala ngadto sa uban, ayaw ipaubos ang inyong mga sumbanan. Kon ang inyong mga higala moawhag kaninyo sa pagbuhad sa mga butang nga sayop, barug alang sa katarung.”² Bisan kon ingon og ang tanan naghimo sa unsay supak sa mga sugo, pagmaligon tungod kay ang imong ehemplo gamhanan. Himoa nga kamo mao ang matang sa ehemplo nga mahunahuna sa inyong mga higala panahon sa ilang mga panginahanglan. Sa pipila ka sitwasyon sama nako, ang inyong pagpakighigala tingali mao ang butang nga makatabang kanila nga makat-on, maghinulsol, ug magpakabig. ■

MUBO NGA MGA SULAT

1. *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan* (2011), 16.
2. *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan*, 16.

Balaan nga Destiny

Ang akong higala kasagaran malipayon sa tanang higayon. Unsa kaha ang nakahasol kaniya?

Ni Emma C.

Gikan ko sa France, apan ang akong igsoong babaye ug ako migahin og usa ka tuig sa silangang Estados Unidos isip mga exchange student. Atol nianang higayuna, nakahimamat kami og daghang mga tawo, apan ang usa nga nakahatag nako og dakong impresyon mao ang usa ka babaye nga ginganlan og Destiny. Siya nahimong usa sa akong labing suod nga higala. Gibuhat namong duha ang tanang matang sa mga butang, panahon sa eskwelahan ug human sa eskwelahan ug uban sa akong igsoong babaye. Si Destiny kanunay nga malipayon. Kana mao ang butang nga akong labing nagustuhan kaniya.

Dayon usa ka adlaw nakita nako siya nga nahasol nga wala nako makita sukad. Nangutana ako kaniya unsay nahitabo. Miingon siya nga dili siya gusto nga maghisgot mahitungod niini. Dayon nakakita ko og papel sa iyang kamot. Gikuha nako kini ug gibasa kini.

Adunay tawo nga misulat og dili maayong mga butang ngadto kaniya. Ang sulat nga walay ngalan miingon nga siya ngil-ad, nga walay nakagusto kaniya, nga siya walay katuyoan nga mabuhi, ug nga siya kinahanglang molakaw ug mopatay sa iyang kaugalingon. Dili gayud ako makatuo nga sama kaniya atakihon og sama niana. Nakaapektar kini nako pag-ayo nga makahibalo sa ka sakit nga iyang gibati.

Gikan nianang higayuna, ako mihimo og mas dako pa nga paningkamot nga mahimong higala

ni Destiny—dili lang mogahin og panahon uban kaniya, apan sa kanunay anaa alang kaniya, ug ilabi na sa pagkasinsero. Gipasabut nako kaniya nga siya usa ka anak nga babaye sa Dios, napanalanginan og balaan nga kinaiya, takus sa pagdayeg ug makahimo og dagko nga mga butang.

Lisud ang pagsulay sa paghigugma sa imong kaugalingon kon ang uban dili maayong motagad kanimo ug mosaway kanimo. Samtang ako nakighigala ni Destiny, akong nakat-unan nga usahay ang labing maayong paagi sa pagtabang sa uban mao lamang ang paghigugma kanila ug sa pagtabang kanila kinsa gayud sila.

Sa katapusan sa tuig, sa dihang kinahanglan na akong mopauli ngadto sa France, si Destiny misulti nako og butang nga akong gibahandi kanunay. “Emma,” miingon siya, “giluwas ko nimo. Sa wala pa ikaw moabut, gusto na akong magpakamatay. Apan dayon ikaw ug ang imong igsoong babaye mitabang nako og daghan, pinaagi sa pagpangga. Karon gihigugma na nako ang akong kaugalingon, ug gihigugma ko ikaw.”

Adunay daghang mga batan-on sa eskwelahan nga milahutay sa pangdaug-daog, kinsa gidagmalan ug biniyaan. Pangita og paagi sa pagtabang kanila. Pakigsulti kanila, paghunahuna mahitungod kanila, pagmabination ngadto kanila. Mao kana ang buhaton sa Manluluwas, ug usahay usa lang ka yanong hello o pahiyom ang makausab sa tanan. ■

Ang tagsulat nagpuyo sa France.

Ni Mariana M. Lara

Nagpuyo ko uban sa akong mama sa gamay nga lungsod sa Mexico diin ang tanan nakaila sa usag usa. Nakahibalo ko sa matarung gikan sa sayop, apan ako naglibug ug ang bugtong aktibo nga batan-ong babaye sa tibuok lungsod.

Gusto ko nga mahisakop, mao nga mibuhat ko sa usa ka butang nga ingon og sakto nianang higayuna: magbaton og usa ka uyab. Kini mao lamang ang usa sa unang mga sayop nga nasugdan nako sa paghimo. Nagsugod ko sa pagpadala sa pagpamugos sa ka edad ug nagtuo nga ako may igo nang kabuot sa paghuhuna alang sa akong kaugalingon, nga nagpasabut nga mahimong dili aktibo nga batan-ong babaye nga nagpuyo sa kangitngit.

Nagpuyo ko sa kangitngit sulod sa usa ka tuig, sa matag panahon nga molabay ang adlaw kini nagkangitngit. Ang akong dili maayo nga mga desisyon misangpot ngadto sa mga panaglalis uban sa akong pamilya, ug ako nakaamgo nga ako dili makapadayon sa pagpuyo uban kanila. Apan wala kini mahitabo hangtud sa kamatayon sa usa ka suod nga higala nga Santos sa Ulahing Adlaw nga ako nakaamgo nga dunay butang nga nawala. Sa walay palad, akong gibasol ang Dios ug ang ebanghelyo. Mihunong ko sa pagtuo nga ang mga panalangin miabut tungod sa pagkamasulundon. Nasayud ko nga kon ako dili mohukom sa pagsugod sa pagtuman sa ebanghelyo, ako magpadayon sa pagbaliwala sa akong koneksyon

sa Simbahan ug magpadayon sa pagpuyo sa kalibutanong paagi.

Naglingkod ko sa akong higdaanan sa usa ka mangitngit nga kwarto, naghilak ug mibati og kasubo alang sa akong kaugalingon sa dihang ako nakaamgo nga ako nahadlok—nahadlok nga nag-inusara nga walay ka-istorya, nahadlok nga wala makahimo sa pag-usab sa mga sayop nga akong nahimo, nahadlok nga walay usa ang mopasaylo nako, ilabi sa Dios.

Sa katapusan, mibalhin ko ngadto sa Minnesota, USA, uban sa akong mga apohan, kinsa dili mga miyembro sa

MGA HIGALA Kinsa MIPAKIGBAHIN SA Ilang KAHAYAG uban Kanakanako

Simbahan. Ang akong ama-ama misakay sa eroplano uban nako, ug ang akong unang Dominggo didto, miadto mi sa simbahan, apan sa panagtigum lamang sa sakrament. Pagkahuman sa miting nakahukom nako nga mobiya na sa Simbahan, apan sa akong katingala, sa dihang nagpadulong na kami sa sakyanan, nakita namo ang bishop nga nagdagan aron makaapas pa namo. Nangutana siya og pipila ka pangutana ug midapit namo sa pagbalik sa sunod nga Dominggo—ug kami mibalik.

Pagkasunod Dominggo, sa hapit na mahuman ang panagtigum sa sakrament, sa wala pa ko makatindog, gilibutan na ko sa mga batan-ong mga babaye

sa ward—mga batan-ong babaye nga motabang nako nga mausab ang akong kinabuhi.

Kalit akong misulod sa hingpit nga lahi nga kalibutan: usa ka kalibutan uban sa bishop ug sa presidente sa Young Women kinsa nagpangga kanako ug, labaw sa tanan, ang mga batan-ong babaye kinsa naningkamot sa pagsunod sa ebanghelyo matag adlaw, kinsa naningkamot sa pagpuyo og taas nga mga sumbanan ug magbarug alang sa matarung. Mihayag sila pag-ayo nga ilang malamdagan ang dalan sa akong atubangan.

Niana ako nakaamgo unsay angay nakong buhaton: “Pasigaa ang [akong] kahayag sa atubangan sa mga tawo, aron makita nila ang [akong] mga maa-yong buhat, ug dayegon nila ang [akong] Amahan nga anaa sa langit” (tan-awa sa Mateo 5:16). Ug mao nga nagsugod ko

sa pag-adto sa simbahan ug sa Mutual matag semana, nagbasa sa Basahon ni Mormon ug nag-ampo matag adlaw, nagsinina og tarung, naggamit og ma-ayong pinulongan, nag-adto sa templo, ug nag-andam sa akong kaugalingon aron makakuha sa akong patriyarkal nga panalangin.

Hingpit akong nausab, apan ako wala makaamgo hangtud sa Young Women camp, sa dihang gibati nako ang Espiritu Santo ug nakadiskobre nga ako adunay pagpamatuod—usa ka pagpamatuod nga mopahinumdom nako nga ang Dios nahigugma nako, nga Siya adunay plano alang kanako, ug nga Siya dili gusto nga ako mag-inusara. Usa ka pagpamatuod nga hayag kaayo ug lig-on nga kini naka-pausab nako. Usa ka pagpamatuod nga ipakigbahin ug kahayag dili lamang sa akong dalan apan sa uban’. Usa ka pag-pamatuod nga dili mahadlok sa paghayag diha sa kangitngit. ■

Ang tagsulat nagpuyo sa Baja California, Mexico.

*Gibati nga nahad-
lok ug nag-inusara.
Dayon mibalhin
ko ngadto sa laing
nasud ug miadto sa
simbahan sa unang
higayon sa dugay
nang panahon.*

DILI MAHADLI

LOK NGA MOPAKIGBAHIN SA KAMATUORAN

Nasangkapan uban sa pagpamatuod sa ebanghelyo ug sa mga panalangin niini, si Fabian wala motugot nga ang iyang pagkabatan-on makapugong kaniya nga mahimong gamhanan, walay kahadlok nga miyembro nga misyonaryo.

Ni Michael R. Morris
Mga Magasin sa Simbahan

Ang adlaw misalop na sa kasilinganan nga natukod sa balason nga bungtod nga nagumbaw sa Antofagasta. Sa ubos, ang mga suga nagsugod na sa pagsiga samtang mitikyop ang adlaw niining pantalan nga siyudad sa amiha-nang Chile.

Sabado na sa gabii, ug ang 13 anyos nga si Fabian H. mosuroy uban sa iyang mga higala. Apan si Fabian, usa ka bag-o nga miyembro sa Simbahan, mipili nga mogahin hinoon sa gabii uban sa full-time nga mga misyonaryo. Panahon na “sa pagtabang sa pagpundok sa Israel.”¹

Sa tanang mahalaron nga miyembro nga mga misyonaryo nga gikauban sa pagtrabaho nila ni Kellen VanNatter ug Jordan Shelton atol sa ilang full-time nga mga misyon sa Chile, si Fabian ang labing kugihan.

“Kon siya walay buhaton, siya mouban namo sa paghimo sa misyonaryo nga buhat,” miingon si Kellen. “Kon mahuman na ang bakasyon, siya magmasulub-on dili lamang tungod kay kinahanglang mobalik na sa pag-eskwela apan usab tungod kay siya wala na kaayoy panahon nga mokusog namo.”

Si Jordan, kinsa migahin og pipila ka bulan isip kompanyon ni Kellen midugang, “Si Fabian tingali mokusog namo mga upat o lima ka higayon

sa usa ka semana—matag semana—samtang nagserbisyo kami sa Antofagasta. Siya mao ang labing kugihan nga miyembro nga misyonaryo nga sukad among gikakuyog.”

Unsay nakapahimo sa usa ka batan-on nga andam kaayo nga mohimo sa misyonaryo nga buhat bisan pa sa pagbiay-biay sa mga kauban sa klase ug mga pabaliwala gikan sa mga estranghero? Alang ni Fabian, ang tubag anaa sa mga panalangin nga nadawat niya ug sa iyang pamilya sukad midawat sa ebanghelyo—mga panalangin nga iyang gusto nga ipakigbahin sa uban.

“Dili Matugkad nga Kalipay”

Si Fabian nagsugod sa pagpaminaw sa mga leksyon sa misyonaryo human manuktok ang mga misyonaryo. Nakahinumdom gihapon siya sa iyang unang panagtigum sa sakramento.

“Wala koy nailhan sa akong pagsulod sa chapel, mao nga gikulbaan ko og gamay,” siya miingon. “Apan gibati nako nga dunay butang nga talagsaon. Gibati nako nga ako dugay na sa Simbahan sulod sa mga bulan o mga tuig.”

Atol sa iyang bunyag paglabay sa pipila ka semana, “Dili nako matugkad ang kalipay nga gipaunlod sa tubig ug mihaw-as gikan pag-usab. Gibati nako nga usa ka bag-ong tawo, nakahibalo

“Siya kanunay nga mopakigbahin sa iyang *kaugalingong* personal nga mga kasinatian—sama sa paagi nga iyang gibati sa

nga ako mosunod ni Jesukristo ug mobuhat sa akong labing maayo sa pagtuman a iyang mga sugo.”

Sa dihang ang wala pa makasal nga mga ginikanan ni Fabian, sila si Leonardo ug Angela, miapil sa ilang anak atol sa mga leksyon sa misyonaryo, ilang nahibaloan ang mahitungod sa kaminyoon sa templo ug mahangturong mga pamilya. “Paglabay sa usa ka semana, ang akong amahan mitakda og petsa sa kasal,” miingon si Fabian. “Ang akong mama nalipay kaayo.”

Upat ka bulan human si Fabian miapil sa Simbahan, si Angela misunod kaniya ngadto sa tubig sa bunyag. “Kadto usa ka talagsaon nga panalangin,” miingon siya.

Ang ubang mga panalangin daling misunod. Si Leonardo, kinsa nabunyagan sa dihang gamay pa siya, mibalik ngadto sa kalihokan sa Simbahan. Ang pagtuon sa ebanghelyo nahimong gikinahanglan nga kalihokan sa ilang panimalay. Ang mga sakop sa pamilya nagkasuod. Si Leonardo nakakita og permanente nga trabaho. Ug si Fabian nakadawat sa Aaronic nga Pagkapari.

“Ganahan ko nga maghupot sa pagkapari aron ako makapaambit sa sakramento ngadto sa mga miyembro sa ward ug motabang kanila sa pagbag-o sa ilang mga pakigsaad,” miingon si Fabian. “Malipayon kaayo ko sa dihang makapaambit ngadto sa akong pamilya ug ngadto sa

mga elder nga nagtudlo kanako. Ang mapasigarbuhon nga tinan-awan nga gihatag sa akong amahan kanako samtang siya nakakita nako nga mipaambit sa sakramento nakapalipay nako pag-ayo.”

“Kana Maanindot”

Si Fabian nagsugod sa paghimo og miyembro nga misyonaryo nga buhat sa wala pa gani siya mabunyagi.

“Gisultihan nako ang akong tulo ka higala nga ako bunyagan. Duha nila miabut,” miingon siya. “Gusto ko nga mopakigbahin sa ebanghelyo aron ang akong mga higala makasabut unsay atong gituohan ug unsay atong buhaton sa simbahan ug aron nga sila makat-on sa ebanghelyo, mabunyagan, ug mosangpot sa mas malipayon nga mga kinabuhi. Ako malipay kaayo kon usa nila mabunyagan ug mahimong usa sa mga sakop sa akong korum. Nindot kaayo kana.”

Si Fabian magdala og Basahon ni Mormon sa eskwelahan, ug siya magdala og mga missionary pamphlet nga ihatag ngadto sa mga higala. Malipayon siya nga motubag sa mga pangutana mahitungod sa Simbahan ug modapit og mga higala ngadto sa mga miting sa Dominggo ug sa kalihokan sa gabii sa kabat-onan. Ug siya dili mahadlok nga moduol og mga tawo sa kadalanan ug, sama sa gitudlo sa misyonaryo kaniya, modapit kanila sa pagkat-on mahitungod sa

Simbahan ug sa pag-andam alang sa bunyag.

“Si Fabian dili magsapayan kon dunay magtuo nga siya bakikaw sa pagpakigbahin sa iyang pagpamatuod,” miingon si Kellen. “Siya nasayud nga siya nagbuhat sa saktong butang. Siya nasayud nga ang espirituhanong mga butang mas importante kay sa bisan unsa pa.”

Sa dihang si Fabian mipakigbahin sa iyang pagpamatuod, miingon si Jordan, siya nakadawat og gahum gikan sa pagkakabig, sa iyang gugma sa ebanghelyo, ug sa iyang mga panalangin.

“Siya nakakita sa mga panalangin nga miabut sa iyang pamilya, nga mao ang nakapadasig kaniya nga maisugon kaayo ug prangka sa pagpakigbahin sa ebanghelyo uban sa iyang mga higala,” miingon si Jordan. “Sa makausa siya nagpamatuod ngadto sa usa ka investigator mahitungod kon unsa ka dako nga panalangin alang sa iyang mga ginikanan nga mamin-ayo apan unsa ka lisud alang kaniya sa paghulat og upat ka bulan human sa iyang bunyag aron ang iyang inahan mabunyagan. Nahimo siyang emosyonal, ug nagsugod sa paghilak. Dayon siya nagpamatuod nga kon kita motuman sa mga sugo, ang Dios moatiman kanato.”

Ang pagpamatuod ni Fabian nakapahimo niya nga usa ka gamhanan nga miyembro nga misyonaryo, dugang ni Kellen.

Dili ikasurprisa nga usa sa labing dako nga mga tumong ni Fabian mao nga mahimong usa ka full-time nga misyonaryo mismo human siya mogradwar gikan sa high school.

“Gusto ko nga mopakigbahin sa kamatuoran uban niadtong kinsa wala makahibalo niini,” miingon siya. “Gusto ko nga modapit kanila aron mahugasan ang ilang mga sala. Gusto ko nga motudlo nila unsaon nila nga mahimong usa ka

mahangturong pamilya. Gusto ko nga modapit nila nga magmalipayon karon ug magpuyo sa usa ka kahimtang sa walay katapusan nga kalipay human niini nga kinabuhi.” ■

MUBO NGA SULAT

1. Presidente Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (tibuok kalibutan nga debosyonal sa kabatan-onan, Hunyo 3, 2018), HopeofIsrael.Ids.org.

dihang siya miadto sa simbahan sa unang higayon ug unsay iyang gibati sa dihang siya mibasa sa Basahon ni Mormon.”

“Siya dili sama sa, ‘O, nakadungog ko og usa ka tawo nga miingon niini sa simbahan.’ Hinoon, siya kanunay nga mopakigbahin sa iyang *kaugalingong* personal nga mga kasinatian—sama sa paagi nga iyang gibati sa diha nga siya misimba sa unang higayon ug sa unsay iyang gibati sa dihang siya mibasa sa Basahon ni Mormon. Kasaligan kaayo kini ug tinuod.”

“Mas Nindot Akong Gibati Kanunay”

Alang ni Fabian, ang pagpakigbahin sa ebanghelyo nagdala og laing panalangin.

“Usahay dili maayo nga mga butang mahitabo kanako sa eskwelahan, apan ang mga misyonaryo moabut nga nanuktok sa akong pultahan ug mangutana kon andam ba ako nga motabang kanila sa pagtudlo,” miingon siya. “Human mokuyog kanila, gibati nako nga ingon og ako walay bisan unsa nga mga problema. Mas maayo ang akong bation kon ako mouban kanila, mobasa sa mga kasulatan uban nila, ug motabang nila sa pagpakigbahin sa ebanghelyo. Ang pagpakigbahin sa ebanghelyo ug sa istorya sa akong pagkakabig nakapalig-on sa akong pagpamatuod. Ug ang pagtudlo sa ebanghelyo nakahatag nako og oportunidad nga mahimong usa ka ehemplo ngadto sa uban, lakip sa akong manghud nga babaye.”

Si Fabian nag-andam alang sa usa ka gabii nga mag-proselyte uban nila ni Elder Kellen VanNatter (ibabaw, tunga) ug Jordan Shelton (ibabaw, tuo).

WALAY LAIN NGA MAS IMPORTANTE

“Akong minahal nga talagsaong kabatan-onan, gipadala kamo sa yuta niining tukma nga panahon, ang labing importanting panahon sa kasaysayan sa kalibutan, aron motabang sa pagpundok sa Israel. *Walay* laing panghitabo dinhi sa kalibutan karon nga mas importante kay sa niana. *Walay* lain nga dunay mas dakong sangputanan. *Walay* lain gayud.

“Kini nga pagpundok kinahanglang *importante kaayo* kaninyo. Kini *mao* ang misyon diin gipadala kamo dinhi sa yuta.”

Presidente Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (tibuok kalibutan nga debosyonal sa kabatan-onan), Hunyo 3, 2018, HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

“Unsaon nako sa pagpangita og mga higala nga adunay maayo nga mga sumbanan?”

“Ang kapuangod sa Kristohanong mga higala nakapatangdog pag-ayo ug nakapausab sa mga kinabuhi. Kinahanglan nga hinumdu-man nato nga ang Ginoo sa kasagaran mopadala ‘og mga panalangin gikan sa ibabaw, pinaagi sa mga pulong ug mga binuhatan niadtong nahigugma.”

Elder Joseph B. Wirthlin (1917–2008) sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles, Oktubre 1997 nga kinatibuk-ang komperensya.

Ang Pagkamabinati-on Mao ang Yawe

Ipakita kanila ang gugma ug pagkamabination.

Ipakita nga kamo mopang-

ga kanila ug sa ilang kalipay. Kon sila dili mopakita nga sila mapinanggaon kaninyo ug dili mabination, tingali kamo dili mopadayon niana nga panaghigalaay.

Madi B., nag-edad og 15, Arizona, USA

Ipaambit ang ebanghelyo

Kamo makakita og bag-ong mga higala nga adunay maayong mga sumbanan

pinaagi sa pagtudlo uban sa mga misyonaryo. Sila nakaila og pipila ka mga batanon kinsa nagkinahanglan og higala diha sa Simbahan.

Elder Quintanilla, nag-edad og 20, Barbados Bridgetown Mission

Pag-ampo alang sa Inyong Higala

Mag-ampo ko og maayo aron makita kon ang akong mga higala mao ang saktong mga higala kinsa makatabang nako sa pagtuboy sa akong mga sumbanan ug sa akong pagmatuod ni Jesukristo.

Imanol M., nag-edad og 18, Chihuahua, Mexico

Ang Dios Motabang Kaninyo

Akong nakaplagan nga kon ako mogawas sa pagpangita sa mga tawo nga nagpakita sa kahayag ni Kristo, kana nakahimo sa tanang kalainan. Ang Langit-nong Amahan nakahibalo sa imong mga tinguha ug kon ikaw mohimo sa imong bahin, nan Siya motubag niadto nga mga pag-ampo.

Olivia T., nag-edad og 18, Utah, USA

Sunda ang Inyong mga Sumbanan

Pagpakita og ehemplo sa pagsunod sa inyong mga sumbanan. Ug kon kamo adunay mga higala nga dili pareho og mga sumbanan, ipakita nila nga sila espesyal sa panan-aw sa Dios. Si Jesus nahigugma sa tanan ug mitudlo kanila sa pagsunod sa lyang mga pamaagi.

Bernard B., nag-edad og 19, Palawan, Philippines

Ang mga tubag gituyo alang sa tabang ug panglantaw, dili isip opisyal nga mga pamahayag sa doktrina sa Simbahan.

Unsa May Imong Gihunahuna?

“Unsaon nako nga maka-buntog sa mga pagbati sa kamingaw?”

Isumiter ang imong tubag ug, kon ganaan, apili og klaro kaayo nga litrato hangtud Nobyembre 15, 2019, sa liahona.lds.org (i-klik ang “Mosumiter og Artikulo o Feedback”).

Ang mga tubag tingali i-edit alang sa gitas-on o sa pagklaro.

Unsa ang panan-aw sa Simbahan sa kalikupan?

Ang importante nga pulong sa pagsabut sa atong panan-aw sa kalikupan mao ang *pagkatinugyanan*. Wala kini magpasabut nga ang mga tawo nanag-iya sa yuta ug mopahimulos niini kon unsay ilang gusto apan kita adunay tulubagon kon giunsa nato sa paggamit ang mga kapanguhaan niini (tan-awa sa Doktrina ug mga Pakigsaad 104:13–15). Bisan og “adunay igo ug kapin pa” (Doktrina ug mga Pakigsaad 104:17), Ang Dios gusto nga gamiton nato ang mga kapanguhaan sa yuta sa maalamong paagi (tan-awa sa Doktrina ug mga Pakigsaad 59:20).

Ang Dios milalang sa yuta ug mipahayag nga ang lyang gilalang nga “maayo kaayo” (tan-awa sa Genesis 1:1, 31). Kini nga yuta gilalang aron kapuy-an sa mga anak sa Dios isip kabahin sa lyang plano sa kaluwasan. Ang yuta mismo pagabalaanon ug makadawat og celestial nga himaya (tan-awa sa Doktrina ug mga Pakigsaad 88:18–19).

Ang Dios mihimo sa yuta dili lamang mapuslanon apan usab matahum. Ang mga butang sa yuta “gihimo alang sa kaayohan ug sa paggamit sa tawo, aron sa pagpahimuot sa mata ug sa pagmaya sa kasingkasing,” ingon man usab “sa pagpabuhi sa kalag” (Doktrina ug mga Pakigsaad 59:18–19).

Kinahanglan nga atong tahuron ang Dios pinaagi sa pagpasalamat sa lyang mga gilalang, pagpadayag og pasalamat alang niini, ug pagpaningkamot sa paghimo niini nga matahum. Kinahanglan nga atong daginuton ang mga kapanguhaan, panalipdan ang kinaiyahan, ug likayan ang polusyon ug hugaw.

Ang Ulohang Bato sa Pamag-ang sa Atong Pagtuo

Ni Presidente Gordon B. Hinckley (1910–2008)

Ika-15 nga Presidente sa Simbahan

Sa matag bag-ong templo kita adunay seremonya sa bato sa pamag-ang sa pakig-uyon sa tradisyon nga balik sa karaang mga panahon. Sa wala pa ang kinatibuk-ang paggamit sa kongkreto, ang pundasyon nga mga bong-bong sa gambalay gibutangan og dagko nga mga bato. Ang usa ka lungag kaluton, ug ang mga bato ibutang isip pundasyon. Sugod sa usa ka dapit sa pagsugod, ang pundasyon nga bong-bong paabton ngadto sa usa ka direksyon ngadto sa usa ka bato sa pamag-ang; dayon ang bong-bong paabton padulong sa sunod nga eskina, diin ang laing bato gibutang, diin ang bong-bong paabton ngadto sa sunod nga eskina, ug gikan niana ngadto sa dapit sa sinugdanan. . . . Ang katapusan nga bato nga gihisgutan nga ang ulohang bato sa pamag-ang, ug ang pagbutang niini mahimong rason sa dako nga selebrasyon. Uban niini nga bato sa pamag-ang nga nahimutang na, ang pundasyon andam alang sa dakong estruktura. Mao kana ang analohiya nga gigamit ni Pablo sa paghulagway sa tinuod nga Simbahan:

“Busa kamo karon dili na mga langyaw ug mga dumuloong, kondili mga katagilungsod sa mga balaan, ug mga sakop sa panimalay sa Dios;

“Kamo mga tinukod ibabaw sa patukoranan nga mao ang mga apostoles ug mga propeta, nga niini si Jesukristo mao ang ulohang bato sa pamag-ang;

“Diha kaniya ang tibuok nga tinukod nausa ug nagatubo ngadto sa pagka-templo nga balaan diha sa Ginoo” (Mga Taga-Efeso 2:19–21).

Kita aduna sa sukaranan nga bato sa pamag-ang diin kining bantugan nga Simbahan sa ulahing adlaw giestablisar sa Ginoo ug gitukod, “tibuok nga tinukod nausa.” Kini importante gayud kaayo sa buhat, ang pundasyon, ang suporta diin kini magbarug. . . . [Apan] gihisgutan nako ang ulohang bato sa pamag-ang, nga atong giila ug gitahud nga si Ginoong Jesukristo. . . .

Siya mao ang ulohang bato sa pamag-ang sa Simbahan nga nagdala sa lyang ngalan, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Walay laing ngalan nga gihatag ngadto sa mga tawo diin kita mahimong maluwas (tan-awa sa Mga Buhat 4:12). Siya ang tuboran sa dayong kaluwasan, ang tighatag sa kinabuhing dayon (tan-awa sa Mga Hebreohanon 5:9). Walay makatupong Kaniya. Wala gayud sukad. Wala gayud hangtud kanus-a. Salamat sa Dios alang sa gasa sa lyang Hinigugma nga Anak, kinsa mihatag sa lyang kinabuhi aron kita mabuhi ug kinsa mao ang ulohan, dili matarug nga bato sa pamag-ang sa atong pagtuo ug sa lyang Simbahan. ■

Gikan sa Oktubre 1984 nga pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya.

Upat ka Ulohang Bato sa Pamag-ang sa Simbahan

Si Presidente Gordon B. Hinckley mipamatuod nga si Jesukristo mao ang ulohang bato sa pamag-ang sa atong pagtuo.

Siya usab mitudlo nga adunay laing sukaranan nga bato sa pamag-ang nga diin gitukod Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

Si Ginoong Jesukristo

Ang atong Ginoo ug Manluluwas. Ang ulohang bato sa pamag-ang diin natukod ang atong pagtuo ug sa Simbahan.

Ang Unang Panan-awon

Miabli sa kahibulangan nga buhat sa pagpahiuli.

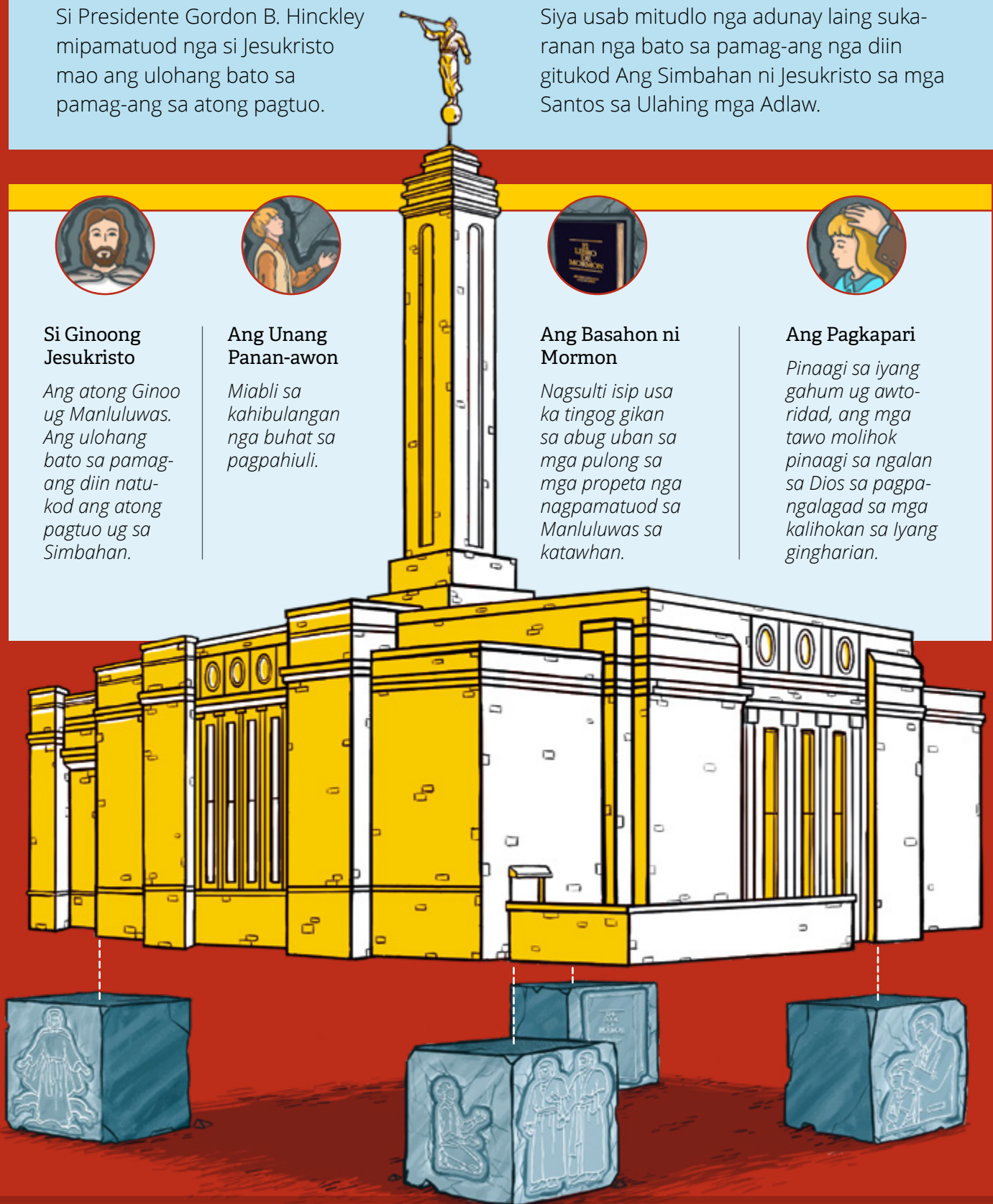
Ang Basahon ni Mormon

Nagsulti isip usa ka tingog gikan sa abug uban sa mga pulong sa mga propeta nga nagpamatuod sa Manluluwas sa katawhan.

Ang Pagkapari

Pinaagi sa iyang gahum ug awtoridad, ang mga tawo molihok pinaagi sa ngalan sa Dios sa pagpangalagad sa mga kalihokan sa Iyang gingharian.

MGA YOUNG ADULT

**ANG IMO BANG
POTENSAL NGA KAPIKAS
ADUNAY PROBLEMA SA
PORNOGRAPIYA?**

*Adunay paglaum ug tabang. Ania
kong unsaon ninyo nga makapa-
dayon pinaagi sa pagtuo.*

42

KABATAN-ONAN

**ANG IMPLUWENSYA
SA MAAYONG MGA
HIGALA**

52-57,
62

DALI, SUNOD KANAKO

**MGA TAGA-EFESO
2: UNSA ANG MGA
BATO SA PAMAG-ANG
SA SIMBAHAN?**

64

ANG SIMBAHAN NI
JESUKRISTO
SA MGA SANTOS
SA ULAHING MGA ADLAW

Higala

Hello gikan sa
D. R. Congo!

Tan-awa sa mga
pahina H4-H7

**Ni Presidente
Dallin H. Oaks**
Unang Magta-
tambag sa Unang
Kapangulohan

Paghigugma sa Uban sama sa Paghigugma ni Jesus Nato

Si Jesus mihatag sa Iyang mga disipulo og usa ka importante nga sugo: “Maghigugmaay kamo ang usa sa usa” (Juan 15:12). Isip mga sumusunod ni Kristo, kita kinahanglan nga magpuyo nga malinawon sa uban. Kana naglakip sa mga tawo kinsa wala magtuo sa samang mga butang nga atong gituohan.

Ania ang pipila ka paagi nga kita makahigugma sa uban sama sa paghigugma sa Manluluwas kanato:

- Pagmabination ngadto sa mga tawo nga lahi.
- Pagpakita og pagtahud alang sa ilang mga pagtuo.
- Ayaw gayud panaugdaug o panginsulto sa uban.
- Himoang maayo nga tigpaminaw.

- Pagmatinahuron. Ayaw pakiglalis nga masuk-anon.
- Barug sa unsay tinuod.
- Sultihi ang uban mahitungod sa ebanghelyo sa mapainubsanong paagi. “[Sulti] sa kamatuoran pinaagi sa gugma” (Mga Taga-Efeso 4:15).

Ang mga sugo sa Manluluwas sa paghigugma sa uban sama sa Iyang paghigugma tingali mao ang atong labing dakong hagit. Mag-ampo ko nga kita maningkamot sa pagpakita og gugma sa tanan natong buhaton. ●

*Gikan sa “Paghigugma sa Uban ug Pagpakabuhi nga may mga Panaglali,”
Liahona, Nob. 2014, 25–28.*

Mga Propeta ug mga Apostoles

Ang mga kasulatan nag-ingon nga ang Simbahan “natukod ibabaw sa patukuranan nga mao ang mga apostoles ug mga propeta, nga niini si Jesukristo mao ang ulohang bato sa pamag-ang” (Mga Taga-Efeso 2:20). Kini nagpasabut nga si Jesukristo naggiya sa Simbahan pinaagi sa mga propeta ug mga apostoles karon.

Kolori ang mga litrato sa mga tawo kinsa mamulong sa kinatibuk-ang komperensya. O kolori kini human sa komperensya samtang kamo makigsulti sa inyong pamilya mahitungod sa inyong paborito nga mga pakigpulong. Kolori ang usa ka kasingkasing matag higayon nga kamo makadungog og usa ka tawo nga mohisgot ni Jesus. Gipangga Niya kamo!

Presidente Oaks	Presidente Nelson	Presidente Eyring	
Presidente Ballard	Elder Holland	Elder Uchtdorf	Elder Bednar
Elder Cook	Elder Christofferson	Elder Andersen	Elder Rasband
Elder Stevenson	Elder Renlund	Elder Gong	Elder Soares

Kini nga pahina nagsuporta sa pahina 155 sa *Dali, Sunod Kanako*--Alang sa mga Indibidwal ug mga Pamilya.

Duol ra Pinaagi sa Pag-ampo

*Si Prodi nahadlok
nga mobalik sa
pagkatulog. Basin
magdamgo siya
pag-usab?*

Ni Lucy Stevenson

Mga Magasin sa Simbahan

“Pag-ampo lang; maminaw Siya”
(Songbook sa mga Bata, 6).

Kalit nga milingkod si Prodi sa
higdaanan. Ang iyang kasingka-
sing nagpitik og kusog.

Hinay nga nangatagak ang ulan sa atop
samtang siya naglingkod sa kangitngit. Madungog
niya ang tubig nga nagtulo gikan sa African fig tree sa
gawas sa iyang bintana, ug ang hangin igang ug init.
Miginhawa si Prodi og lawom ug naningkamot nga
makarelaks. Usa ra kini ka damgo.

Mikanaog siya sa iyang higdaanan ug mili-li sa kwarto
sa iyang mga ginikanan. Si Mama ug si Papa malinawon
nga natulog. Ang iyang manghud nga babaye, nga si
Célia, nagtiku-ko usab sa iyang higdaanan. OK ra ang
tanan. Luwas ra ang iyang pamilya.

Si Prodi mibalik sa iyang higdaanan ug naningkamot
nga makatulog pagbalik. Naglimbag-limbag siya, dayon
naglimbag-limbag pa gayud. Nasayud siya nga dili tinu-
od ang iyang damgo, apan makahadlok kaayo kini!
Bisan siya og gikapoy, nahadlok siya nga matulog pag-
usab. Basin magdamgo siya pag-usab?

Si Prodi naghayang ug mitan-aw sa kisame. Naning-
kamot siya nga maghunahuna og malipayon nga mga
hunahuna. “Amahan namo, naa ba gyud? Sa pag-ampo
sa bata naminaw ka ba?” Usa ka kusog nga pagbati ang
miabut kang Prodi samtang siya naghunahuna sa mga
pulong sa iyang paborito nga kanta sa Primary. Si Sis-
ter Kioska mitudlo kanila nga ang Langitnong Amahan
kanunay nga nagbantay kanila. Sila makaampo ngadto
Kaniya bisan unsang orasa, bisan asa.

Si Prodi nasayud unsay
buhaton. Mibangon siya ug
miluhod aron mag-ampo.

“Mahal nga Langitnong Ama-
han,” nag-ampo siya, “Nahadlok
kaayo ko. Palihug himoa nga luwas
ra ang akong pamilya. Ug palihug
tabangi ko nga makatulog ug dili na mag-
damgo og dili maayo.”

Nahuman ang pag-ampo ni Prodi ug mibalik sa pag-
higda. Narelaks ang iyang lawas, ug ang iyang hunahu-
na mibati og kalinaw. Sa wala madugay nakatulog siya.

Pag-abut sa kabuntagon, nakamata si Prodi sa mainit
nga kahayag sa adlaw agi sa bintana. Makadungog siya
sa mga kaldero nga nagtagingting ug mibangon aron sa
pagpangita ni Mama. Si Célia diha sa lamesa nagkaon sa
nahibilin nga balanghoy. Si Mama nag-init og pagkaon
aron usab siya makakaon.

“Hello,” miingon si Mama. “Kumusta ang imong
pagkatulog?”

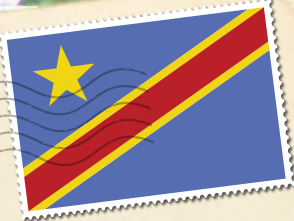
“Duna koy makahadlok kaayo nga damgo,” miingon
si Prodi. “Apan nag-ampo ko. Ang Langitnong Amahan
mitabang nako nga mobati nga luwas.”

“Pasayloa nga duna kay dili maayo nga damgo,”
miingon si Mama. Gigakos niya si Prodi ug dugay niya
gibuhian. “Apan nalipay kaayo ko nga nag-ampo ka.
Ingon og ang Langitnong Amahan mitabang gayud
kanimo.”

“Mitabang Siya,” miingon si Prodi. “Nakatulog ako
pag-usab, ug ako wala na magdamgo og dili maayo nga
mga damgo.” Hugot nga migakos si Prodi ni Mama. Nali-
pay nga nasayud nga bisan unsa pa siya kahadlok, ang
Langitnong Amahan duol ra pinaagi sa pag-ampo. ●

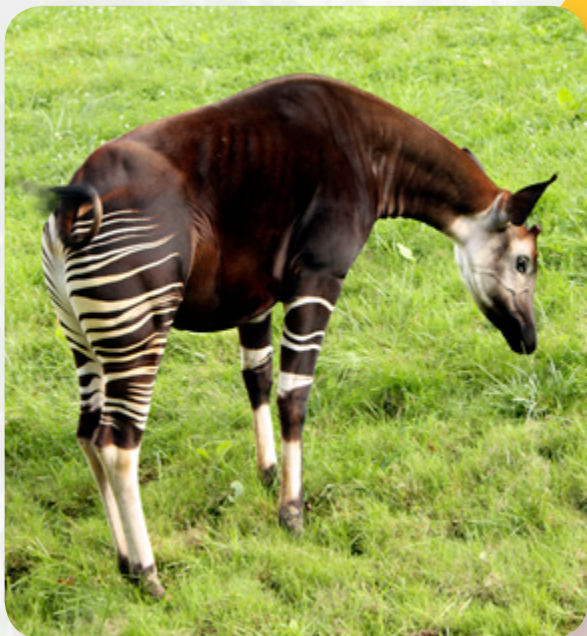
**Paklia ang pahina aron makita ang batang lalaki niini nga
istorya!**

Hello
gikan sa
Democratic
Republic sa
Congo!

D. R. Congo

anaa sa tunga-tunga
sa Africa. Mga 80
ka milyon sa tawo
nagpuyo didto.

Usa ka dakong bahin sa D. R. Congo
mao ang dakong kalasangan.
Pinuy-anan kini sa tanang matang sa
talagsaong mga hayop, sama sa mga
elepante, mga aliwas, ug mga rhinos.
Kini nga hayop gitawag og okapi.

Hi, kami
si Margo ug
Paolo!

Nagbisita mi sa
Democratic Republic sa
Congo, o D. R. Congo.

Ang D. R. Congo nabantog
sa ilang maanindot nga
tradisyonal nga art, lakip sa
kahoy nga mga estatuwa,
gila-la nga bukag, ug mga
maskara.

Ang mga misyonaryo gikan sa atong simbahan nagsugod sa pagtudlo sa mga tawo sa D. R. Congo niadtong 1986. Karon hapit 60,000 ka tawo ang nahisakop sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

Sa D. R. Congo, kadaghanan sa mga tawo mosulti og French diha sa simbahan. Kana ang opisyal nga pinulongan sa nasud. Apan adunay hapit 250 pa ka mga pinulongan ang gipamulong sa D. R. Congo!

Ning tuiga, ang D. R. Congo naka-angkon sa ilang unang templo! Ang mga miyembro sa Simbahan didto nadasig kaayo nga makabaton og templo sa ilang nasud.

Salamat sa pagsuhid sa D. R. Congo uban namo. Magkita kita sa sunod higayon!

"Usa ka Dominggo, dihay mga sundalo bisan asa, ug ang akong mga ginikanan miingon nga lisud na ang pag-adto sa simbahan. Giingnan nako ang akong mga ginikanan nga kami kinahanglan nga motabong bisan sa panag-tigum sa sakramento lamang. Mag-kauban, kaming mipakita og pagtuo ug miadto sa simbahan aron sa pagtahud sa adlaw sa Ginoo."

Prodi K., edad 7, Kinshasa, Democratic Republic sa Congo

"Ganahan ko nga motabang sa uban. Usa ka adlaw sa akong klase, ang usa ka bata naguol atol sa recess tungod kay wala siyay makaon. Miduol ko niya ug mipakigbahin kaniya unsay akong dala nga makaon."

Célia Tshidibi K., edad 5, Kinshasa, Democratic Republic sa Congo

Gikan ka ba sa D. R. Congo? Sulati kami! Gusto kaming makadungog gikan kanimo. Tan-awa sa pahina H24.

Dili Ko Gusto nga Mahimong Lahi!

Ni Eliza Broadbent

(Gibase sa tinuod nga istorya)

“Ang bili sa mga kalag mahinungdanon sa panan-aw sa Dios” (Doktrina ug mga Pakigsaad 18:10).

Si Mika kanunay nga nagpaabut sa klase sa sayaw. Ganahan siya nga maminaw sa musika. Ganahan siya nga mopraktis sa butterfly skip ug sakto nga pagkasayaw. Ug siya ganahan kaayo niini kon ang tibuok klase magdungan sa paglihok. Kon sila mobuhat niana, ingon og ang mga mananayaw managsama. Gibati nga ingon og siya dili lamang ang dunay Down syndrome.

Karon nagkat-on sila og bag-ong lakang sa sayaw. Si Mika nagtan-aw sa iyang magtutudlo nga milukso. Mitan-aw siya sa ubang mga batang babaye nga misulay. Ang uban nakakuha ra niini dayon. Ang uban mihimo pa og pipila ka pagsulay. Si Mika misulay pagbalik-balik, apan dili gayud niya makuha.

“Mahimo bang tabangan ko nimo, titser?” Mihangyo si Mika.

Ang batang babaye tupad niya mitan-aw ni Mika. Dayon midip-ig siya sa iyang higala. “Nganong ingon

ana ang iyang sinultihan?” mihunghong siya. Ang duha ka batang babaye milingi ug mitan-aw ni Mika.

Sa pagpauli gikan sa klase, si Mika naghilom ra gyud.

Sa dihang miabut na sila, si Mama nagmasa og pana didto sa kusina. Dihay harina sa iyang aping. Usahay kana makapatawa ni Mika. Apan karon gibutang ra niya ang iyang bag sa salog ug milingkod sa lingkuranan sa lamesa.

“Kumusta ang sayaw?” Si Mama nangutana.

“Terrible,” miingon si Mika. “Nangayo ko og tabang, ug ang usa ka batang babaye miingon nga kataw-anan ko mosulti. Dayon mitan-aw siya kanako.” Miduko si Mika. “Dili nako gusto nga moadto sa sayaw.”

“Oh, Mika!” Miingon si Mama. “Pasayloa ko. Si Papa ug ako ganahan nga motan-aw nimo nga mosayaw. Mapasigarbuhon kaayo mi sa imong pagpaningkamot!”

Gibati ni Mika nga ang mga luha nagsugod sa pagtulo. “Dili ko ganahan sa Down syndrome nga nia nako. Dili ko gusto nga ang akong nawong lahi. Maayo unta nga dili lisud alang nako nga makat-on og bag-ong butang. Kinahanglan man gani ko nga magbansay sa pagsulti!”

Si Papa mitupad sa paglingkod ni Mika ug miagbay kaniya. “Mika, gimahal ka namo *pag-ayo*. Kami dili mo-usab og usa ka butang mahitungod nimo.”

Apan si Mika milingo-lingo sa iyang ulo ug giomod ang iyang nawong sa iyang mga bukton. “Dili ko gusto nga mahimong lahi. Gusto ko nga ang Down syndrome kuhaon gikan nako!”

Si Mama ug si Papa nahilom sulod sa pipila gutlo.

“Ako adunay ideya,” miingon si Mama. Si Mika mipa-siplat gikan sa iyang mga bukton. “Nganong dili ka mag-ampo ug mangutana sa Langitnong Amahan unsay *Iyang* gibati mahitungod kanimo?”

Naghunahuna si Mika mahitungod niana. Ganahan siya nga mag-ampo. Sa hinay, siya miyango. “Mahimo bang isulat nimo ang pangutana aron makahinumdom ko unsay ipangutana?”

Gisulat ni Mama ang pangutana. Dayon si Mika mikuha og papel ug miadto sa iyang kwarto aron mag-ampo.

Sa dihang mibalik siya ngadto sa kusina paglabay sa pipila ka gutlo, ang nawong ni Mika mihayag sama sa usa ka bombilya. “Ang Langitnong Amahan mitubag!” miingon siya.

“Unsay Iyang gisulti?” Si Mama nangutana.

“Siya miingon, ‘Mika, gimahal ka nako sa imong pag-kaikaw,’” miingon siya. “Ug Siya misulti niini sa usa ka KUSOG nga tingog!”

Pagkasunod semana sa sayaw, si Mika wala na mabalaka mahitungod sa unsay isulti sa ubang batang babaye mahitungod sa Down syndrome. Hinoon, siya nakamatikod sa laing babaye, nga si Sara, kinsa nagmagul-anon. Si Sara naglisud usab sa pagkat-on sa pipila ka bag-ong mga lihoc.

Sa dihang si Mika nakapauli, nakahukom siya nga mosulat og mubo nga sulat ngadto ni Sara. Nagdrowing siya og daghang mga kasingkasing. Si Mama mitabang niya sa spelling.

“Mahal nga Sara,” misulat si Mika. “Maayo ka nga mananayaw. Gusto ko nga mahimo nimong higala. Mali-payon ko nga ikaw anaa sa akong klase sa sayaw.”

Si Mika naghigwaos nga mohatag ni Sara sa sulat. Siya gusto nga si Sara mobati og kalipay ug ganahan usab mosayaw. ●

Ang tagsulat nagpuyo sa Utah, USA.

Si Elder Stevenson Mibisita sa Chile

Ang mga Apostoles mobiyahe sa tibuok kalibutan aron sa pagpangalagad sa katawhan ug sa pagtudlo kanila mahitungod ni Jesukristo.

Si Elder Gary E. Stevenson ug si Sister Lesa Stevenson mibiyahe uban ni Presidente Russell M. Nelson ug Sister Wendy Nelson ngadto sa Chile alang sa usa ka importante kaayo nga kalihokan. Usa ka bag-ong templo ang ipahinugod sa siyudad sa Concepción!

Kining matahum nga bag-ong templo mao ang ikaduha nga gitukod sa Chile ug ang ika-18 nga templo sa Habagatang Amerika.

Ang mga bata miabut uban sa ilang mga ginikanan aron maminaw ni Presidente Nelson nga mohatag sa espesyal nga pag-ampo sa pagpahinugod sa templo.

Sila si Laura ug Alicia O. mitabang sa pagbutang sa katapusang bato diha sa gawas sa templo. Mao kini ang gitawag nga bato sa pamag-ang sa templo. Dayon ang templo andam na nga ipahinugod.

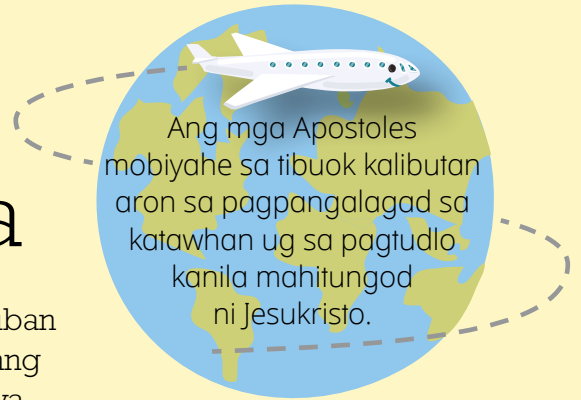
Daghang mga linog mahitabo sa Chile. Ang Concepción Chile Temple adunay espesyal nga pundasyon aron kini dili madaot kon moigo ang usa ka linog.

“Karon gibati nato ang pagkalangitnon.”

Karon, ang takus nga mga sakop sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw makahimo sa pagsulod aron mabugkos ngadto sa ilang mga pamilya ug makaserbisyu pinaagi sa paghimo og mga bunyag sa templo!

Si Elder Renlund Mibisita sa mga Bata

Si Elder Dale G. Renlund mibisita sa daghang mga lugar uban sa iyang asawa, si Sister Ruth L. Renlund, aron sa pagtabang sa mga tawo nga makat-on mahitungod ni Jesukristo. Siya mohatag og mga pakigpulong ug mamulong ngadto sa mga misyonaryo. Apan bisan asa siya moadto, ang iyang paborito nga butang mao ang pagpakigkita ug pagpakiglamano sa mga bata. Usahay siya mobisita gani kanila sa Primary!

“Gusto ba ikaw nga makahibalo og sekreto? Ang *Higala* mao ang akong paborito nga magasin sa Simbahan. Unahon gyud ko kini sa pagbasa kanunay!”

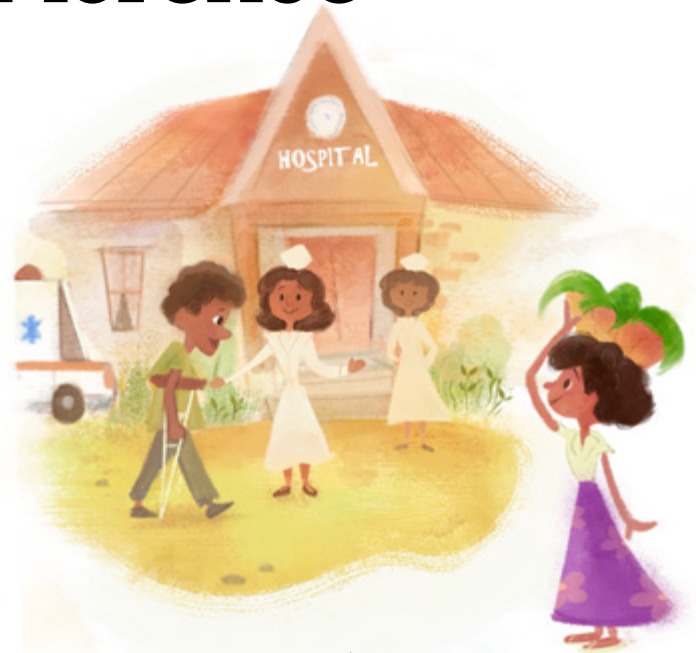
Si Elder Renlund gusto nga ang mga bata bisan asa makahibalo nga ang Langitnong Amahan nakaila nila ug nahigugma nila.

Usa ka Puti nga Kalo alang ni Florence

Ni Jordan Monson Wright
(Gibase sa tinuod nga istorya)

Ang trese anyos nga si Florence Onyejekwe miabut sa iyang kasagaran nga lugar sa daghag tawo nga merkado sa Onitsha, Nigeria. Ang dalan napuno sa mga namaligya nga nanawag sa nagkapuliki nga mga mamalitay. Ang mga babaye mibalanse sa gilukdo nila nga mga bukag samtang sila naglakaw. Ang ting-eskwela bag-o lang nahuman alang sa holiday, ug si Florence nasayud nga ang iyang mga higala nalingaw nga wala nay klase. Apan si Florence migahin sa iyang mga holiday sa pagpamaligya og bitterleaf dinhi sa merkado. Mao lamang kini ang iyang kahigayunan nga makatigum og kwarta alang sa mga balayranan sa eskwelahan.

Si Florence hinoon, wala magbagulbol. Gani, ang iyang mama migahin og taas nga oras sa merkado matag adlaw mamaligya og mga ubi aron ipalit og pagkaon alang sa pamilya. Si Mama mitrabaho

pag-ayo. Ang iyang mga ginikanan nagtrabaho pag-ayo. Apan kon walay edukasyon, gamay ra kaayo ang ilang mahimo. Hapit na mahuman si Florence sa pag-eskwela sa elementarya. Tingali kon makapadayon siya sa iyang pag-eskwela, siya makakuha og maayong suweldo nga trabaho ug makatabang sa iyang pamilya.

Sa dihang mipauli siya, nakita ni Florence ang iyang mga ginikanan ug nangutana, “Sa inyong pagtuo makaeskwela pa kaha ko sa high school? Ug tingali sa unibersidad?”

Si Mama mitan-aw ni Nnam (papa) ug milingo-lingo sa iyang ulo. “Ang unibersidad dako kaayo og gasto labaw pa sa unsay naa nato,” miingon si Nnam. Gitan-aw ni Florence ang iyang mga sapatos. Dili siya gusto nga si Mama ug si Nnam nga makakita kon unsa ka dako ang iyang kadismaya.

Paglabay sa pipila ka adlaw, si Florence mihapit sa ospital aron sa pagkuha og pipila ka tambal. Ang ospital hapit sama ka busy sa merkado, hinoon dili sama ka saba. Si Florence mitutok sa mga nurse sa ilang gahi, puti nga mga kalo. Iyang gihulagway ang iyang kaugalingon sa uniporme sama niana, nagtabang sa masakiton ug nag-atiman sa mga masuso sa usa ka dako nga ospital. Tingali *siya* mahimong usa ka nurse.

Si Florence nakahibalo nga sakto ang iyang mga ginikanan—ang pagkuha og edukasyon

lisud. Apan si Florence kahibalo unsaon sa pagtrabaho pag-ayo. Nakahukom siya nga mosulay.

Bisan unsa pa ka daghan sa buluhaton nga mipuno sa iyang adlaw, si Florence migahin og panahon sa pagtuon. Nakapasar siya sa test alang sa high school, ug si Nnam nanghulam og igong kwarta aron siya makaeskwela. Unya nakahibalo siya nga ang gobyerno motabang og bayad alang sa eskwelahan sa pagka-nurse. Ang iyang damgo makab-ot ra!

Apan sa dihang panahon na nga mosugod ang eskwelahan sa pagka-nurse, si Florence mibati og gamay nga pagduha-duha. Unsa kaha kon lisud kaayo? Unsa kaha kon siya mingawon? Giduko ni Florence ang iyang ulo ug nag-ampo, “Minahal nga Dios, palihug hatagi ko sa kusog sa pag-adto sa eskwelahan sa pagka-nurse ug maningkamot pag-ayo.”

Sa eskwelahan sa pagka-nurse, si Florence nakat-on unsaon sa paghatag og tambal ug paglimpyo sa mga himan gikan sa mga kagaw. Usahay ang iyang mga pasyente mamaayo, usahay dili. Si Florence nag-ampo kanunay alang sa kaisug. Human sa tulo ka taas nga tuig, si Florence migradwar uban sa ganti nga labing maayo sa iyang klase. Ang iyang damgo natinuod! Nakasul-ob na siya sa puti nga kalo sa nurse, ug siya nakakwarta og igo sa pagtabang sa iyang pamilya.

Paglabay sa daghang mga tuig, si Florence mibisita sa gamay nga branch sa Ghana Accra Mission. Ang iyang bana, si Christopher Chukwurah, mao ang presidente

sa misyon didto. Si Florence nakahimamat og pipila ka bata sa branch nga dili kanunay makaeskwela. Sila wala makasiguro unsay buhaton sa ilang umaabut. Sila mipahinumdom ni Florence sa iyang kaugalingon sa bata pa. “Unsay akong masulti sa pagtabang kanila?” Nag-ampo si Florence sa hilom.

Dayon mibati siya og klaro nga pag-aghat: Sultihi sila mahitungod sa imong kinabuhi.

Si Florence naghunahuna sa iyang kinabuhi. Siya nakatrabaho sa mga ospital sa Nigeria ug sa Estados Unidos. Siya naminyo sa usa ka buotan nga tawo, ug silang duha nakakaplag sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Siya nahimong usa ka inahan. Karon siya nagtabang sa mga misyonaryo nga magpabilin nga himsog ug nagtrabaho pag-ayo. Ang Langitnong Amahan mitabang kaniya nga mahimong usa ka nurse. Siya mitabang kaniya sa pagbuhat pa og mas daghan kay sa iyang mahunahuna. Siya makahimo sa sama alang niini nga mga bata.

Si Florence mitan-aw sa mga bata ug mipahiyom. “Nakahibalo ba kamo nianang puti nga mga kalo nga gisul-ob sa mga nurse? Nakakita ako og kalo sama niana ug nakahukom nga mahimong usa ka nurse . . .” ●

Ang tagsulat nagpuyo sa Michigan, USA.

Kini nga litrato nagpakita ni Florence sa dihang sa kata-pusan siya nagsul-ob na og puti nga kalo nga iyang kaugalingon!

Ni Brooklyn P., nag-edad 9, Utah, USA

Sa miaging tuig mikuha ko og libro sa librarya mahitungod sa usa ka batang babaye kinsa nagsugod og usa ka blog. Nagtuo ko nga kini usa ka makalingaw nga libro tungod kay ang importante nga karakter pareho og edad nako, ug ang akong mama usa ka blogger. Mao nga naghunahuna ko nga kini mao ang libro nga akong magustuhan.

Nakabasa pa lang ko og pipila ka pahina sa libro sa dihang ang batang babaye mipasipala sa ngalan sa Ginoo. Dili maayo ang akong gibati human nabasa nako kana nga bahin. Apan nagpadayon ko sa pagbasa, naglaum nga kausa lang to mahitabo. Nagbasa ko og pipila ka dugang nga mga pahina, ug siya misulti niini pag-usab.

Miadto ko ug misulti sa akong mama mahitungod sa unsay akong nakaplagan. Wala na ko kahibalo kon mopadayon ba sa pagbasa o dili. Ang akong mama misulti nako nga kini akong pagpili. Apan siya miuyon nga

tingali dili maayong butang ang pagpadayon sa pagbasa kon ang batang babaye nagsulti sa mga butang nga atong nahibaloan nga sayop. Ang akong mama miingon nga dili gayud maayo kon siya nagpasipala sa ngalan sa Ginoo.

Nagtuo ko nga makakita gihapon ko, maong akong gipakli ang libro. Akong nakaplagan nga ang pagpasipala sa ngalan sa Ginoo mao ang naandan kanunay sa batang babaye. Nakahukom ko sa pag-uli sa libro ngadto sa librarya nga dili na mobasa pa.

Gibati nako ang kasubo nga ang tagsulat sa libro mipasipala sa ngalan sa Ginoo. Apan human nako mauli ang libro ngadto sa librarya, mibati ko og kalipay nga ako mihimo sa sakto nga pagpili. Nasayud ko nga ako nagsunod sa “Akong mga Sumbanan sa Ebanghelyo” gikan sa akong libro sa *Hugot nga Pagtuo diha sa Dios* nga nag-ingon, “Mobasa ug motan-aw lamang ako sa mga butang nga makapahimuot sa Langitnong Amahan.” Nasayud ko nga kita mogamit lamang sa mga ngalan sa Langitnong Amahan ug ni Jesus sa balaang pagtahud ug uban sa pagtahud. ●

Magpadayon ba Ako sa Pagbasa?

Mahimo ko ang tanang butang pinaagi ni Kristo, kinsa nagpalig-on kanako

(tan-awa sa Mga Taga-Filipos 4:13).

**Ni Sister
Joy D. Jones**
Kinatibuk-ang
Presidente sa
Primary

Ang Hagit alang sa Templo

“Ang mga kasingkasing sa mga anak mobati sa ilang mga amahan” (Doktrina ug mga Pakigsaad 2:2).

Usa ka Dominggo ang akong mga magtatambag ug ako mibisita og usa ka miting sa Simbahan. Mihatag kami og pakigpulong mahitungod sa templo ug espesyal nga mga butang nga mahitabo didto. Human sa miting, usa ka 12 anyos nga batang babaye nga ginganlan og Colby miduol nako ug milamano sa akong kamot. Nag-istorya mi mahitungod sa templo. Dayon gihagit nako siya sa pagpangita og family name nga dad-on ngadto sa templo.

Sa wala madugay, nakadawat ko og sulat gikan ni Colby. Ania unsay gisulti ni Colby kanako:

“Mipauli ko ug nakakita og bag-ong ngalan. Wala damha nga akong nakit-an ang ikatulo nakong apohan sa tuhod!

“Sa wala madugay ako miadto sa templo ug nabunyan alang kaniya. Espesyal kaayo kadto tungod kay ang

akong igsoong lalaki mibunyan nako ug ang akong papa mikumpirma nako alang kaniya.

“Mibati ko og kainit nga pagbati sa kaugalingon nga nakahatag og kalinaw. Gibati nako nga unsay akong gibuhat alang sa akong apohan nindot kaayo tungod kay karon siya makaadto na sa celestial nga gingharian aron magpuyo uban sa iyang pamilya. Alang sa nahibilin sa tibuok adlaw, nindot kaayo ang akong gibati sa kaugalingon.

“Nahibaloan usab nako nga walay usa nga nakaila kinsa ang mga ginikanan sa akong ikatulo nga apohan sa tuhod, mao nga pangitaon nako ang ilang mga ngalan ug dad-on usab kini ngadto sa templo!”

Pagkanindot nga ehemplo si Colby! Bisan pila pay inyong edad, kamo mahimong usa ka ehemplo sa inyong pamilya ug sa mga higala. Kamo mahimong mopakigbahin sa ebanghelyo sa tanan nga inyong nailhan—bisan sa inyong mga katigulangan! ●

Mopakita ug Mosulti

Kinatibuk-ang Komperensya niining bulana! Ania ang unsay malingawan sa pipila ka bata mahitungod sa komperensya.

Ako ganahan nga maminaw ug mga istorya ug sa choir nga mokanta. Gusto usab ako nga maminaw sa mga sambingay nga ilang gihatag.

Yuri H., edad 8, Taoyuan, Taiwan

Gusto ko nga maminaw sa propeta tungod kay ang Ginoo mamulong pinaagi kaniya.

Andrés C., edad 12, Valle del Cauca, Colombia

Ganahan ko nga magtan-aw sa komperensya tungod kay gusto ko nga makat-on gikan sa mga propeta, ug ako gusto nga mogahin niana nga panahon uban sa akong pamilya.

David J., edad 9, Sololá, Guatemala

Abel C. ug Tina S., mga edad 10 ug 9, Bong County, Liberia, mga igsoon. Si Abel ganahan sa komperensya “tungod kay kana ang higayon nga kita mopaluyo sa atong propeta isip Presidente sa Simbahan matag tuig.” Si Tina “ganahan kon ang propeta maghigot mahitungod sa mga templo.”

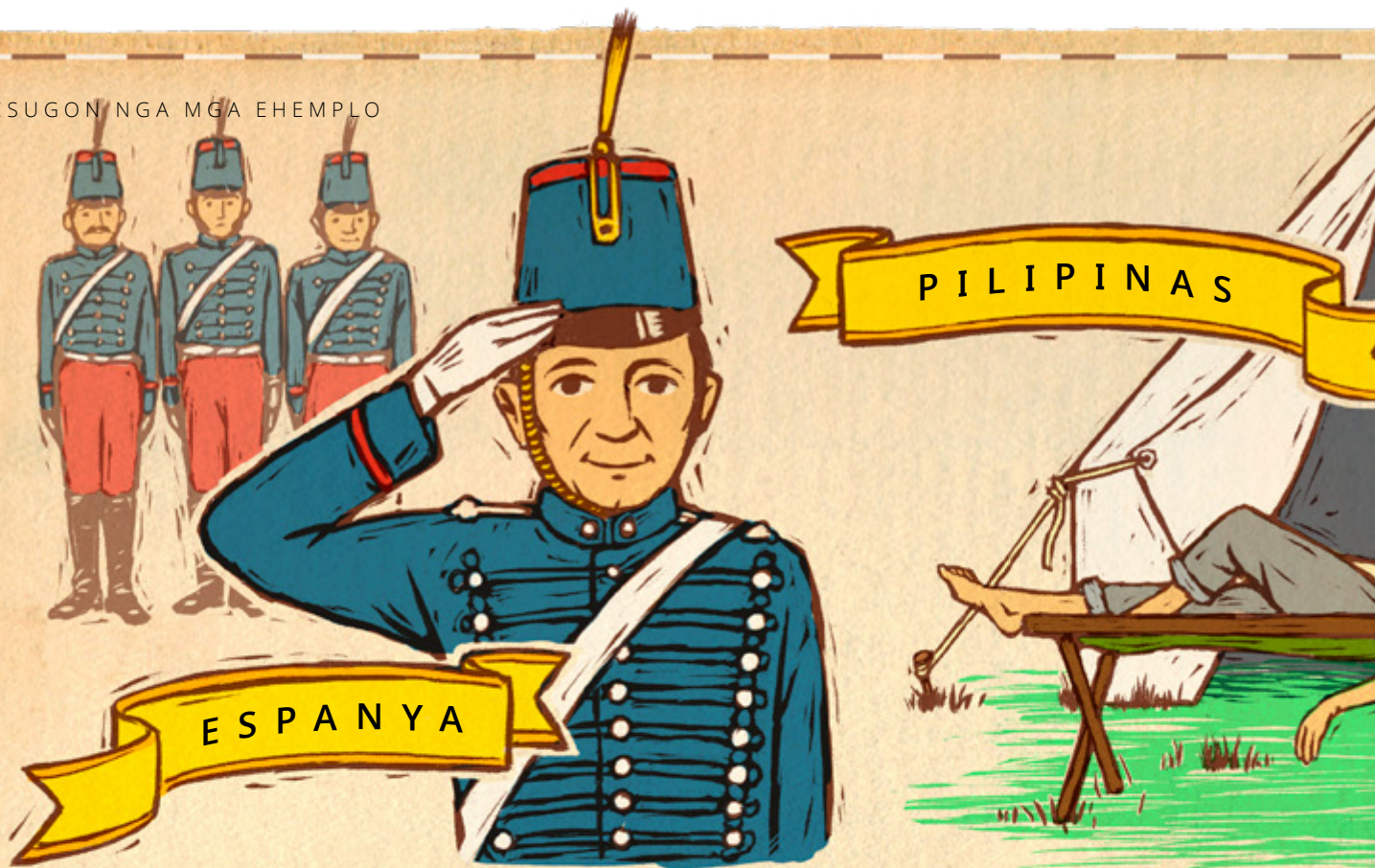

Si Anna B., edad 10, Maharashtra, India, nagtan-aw sa komperensya uban sa iyang mama. Iyang gidala ang iyang journal ug mga bolpen matag komperensya aron isulat ang mga pagpamatuod ug mga mensahe nga iyang madungog.

Sila si **David ug Juliana M., nag-edad og mga 4 ug 6, South Holland, Netherlands,** mibutang sa 15 ka panaksan og mga snack ug mibutang og litrato sa usa ka apostol o sakop sa Unang Kapangulohan sa matag usa. Kon ang usa sa mga Kaigsoonan mamulong, sila mokaon unsay anaa sa kopa!

Pagserbisyo sa Ginoo sa Kinatsila

Ni Jennifer Maddy

(Gibase sa tinuod nga istorya)

Hunahunaa nga ang imong higala mitunol kanimo sa labing maayong libro nga iyang nabasa sukad. Imong giablihan ang hapin . . . ug nakadiskobre nga ikaw dili makabasa sa libro. Lahi ang pinulongan niini! Unsa ang imong buhaton?

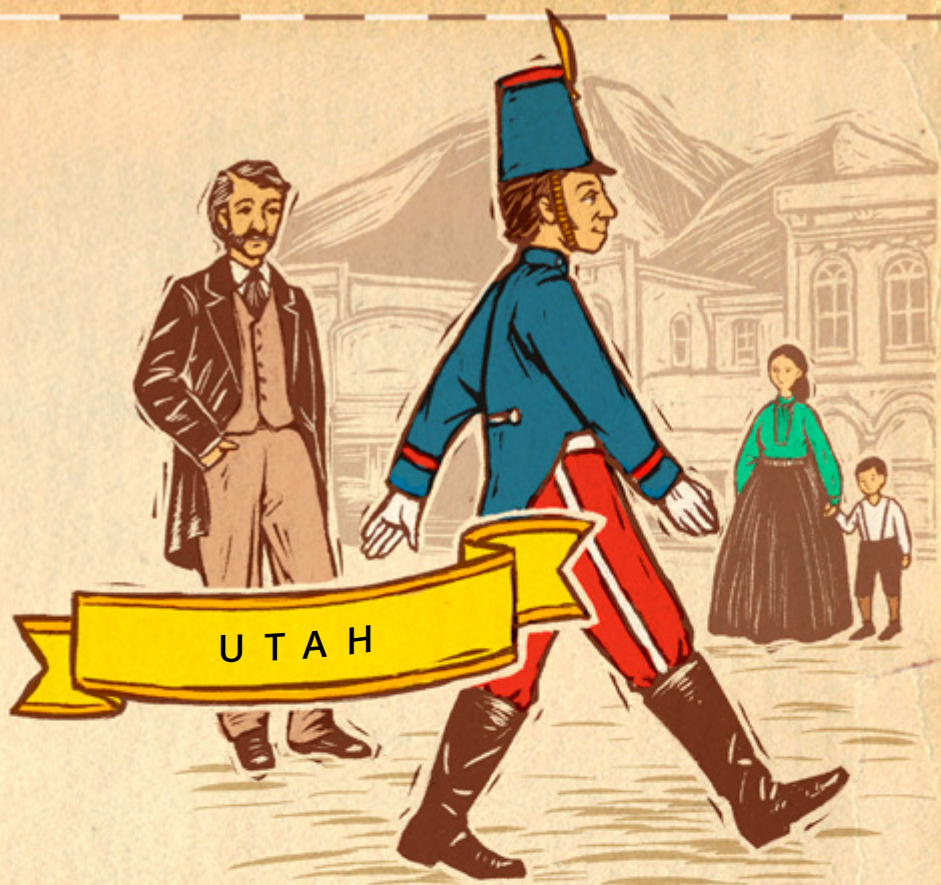
Sa unang mga katuigan sa Simbahan, ang Basahon ni Mormon giprinta lamang sa Iningles. Si Presidente Brigham Young mitawag og duha ka misyonaryo sa pagsangyaw sa ebanghelyo didto sa Mexico ug mihubad sa Basahon ni Mormon ngadto sa Kinatsila. Apan sila nagkinahanglan og dugang tabang sa pagbuhat niini. Wala kaayo sila mahibalo nga tabok sa dagat, ang Dios miandam og usa ka tawo kinsa mohatag kanila sa eksakto nga tabang nga ilang gikinahanglan.

Si Meliton Gonzalez Trejo gikan sa usa ka adunahan nga pamilya sa Espanya. Nagtuon siya pag-ayo sa eskwelahan ug nahimong opisyal sa kasundalohan sa Katsila. Siya interesado kaayo pirme sa relihiyon, apan wala siyay nakit-an nga sakto. Usa ka adlaw

nakadungog siya sa laing opisyal nga nakig-istorya sa grupo sa mga tawo kinsa mitawag sa ilang kaugalingon nga “mga Santos.” Sila nahisakop sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ug usa ka propeta sa Dios ang migiya kanila ngadto sa Rocky Mountains sa Estados Unidos. Si Meliton mibati og dakong tinguha nga makighimamat kanila. Miapil siya og biyahe sa militar ngadto sa Pilipinas, naglaum nga kini makatabang kaniya unya ngadto sa Estados Unidos. Apan si Meliton nagkapuliki sa iyang trabaho nga ang pagbisita sa mga Santos dili na kaayo importante.

Dayon si Meliton grabing nasakit. Nahinumdom siya ngano nga siya mianhi sa Pilipinas ug nag-ampo sa Dios mahitungod sa unsay iyang buhaton. Nianang gabhi-ona, si Meliton adunay espesyal nga damgo. Nasayud siya nga siya kinahanglang molarga padulong sa Rocky Mountains.

Sa dihang naayo na si Meliton gikan sa iyang sakit, nagpadayon siya sa iyang biyahe ngadto sa Estados

Unidos. Miabut siya sa California niadtong Hulyo 4, 1874, ug mipaingon ngadto sa Salt Lake City.

Sa dihang miabut si Meliton sa Salt Lake, naproblema siya: makabasa siya og Iningles apan sukad wala maka-sulti niini. Dili siya makaistorya ni bisan kinsa! Apan siya nakahukom kon siya dili makaistorya sa mga tawo, siya mokuha sa ilang pagtagad sa laing paagi. Si Meliton misul-ob sa iyang uniporme sa Katsila nga sundalo ug nagmartsa balik-balik sa kadalanan sa siyudad. Sama sa iyang gilauman, daghang mga tawo ang nakamatikod niya! Sa katapusan nakit-an siya sa usa ka miyembro sa Simbahan nga ginganlan og Brother Blanchard, usa ka propesor sa unibersidad kinsa makasulti og Kinatsila. Si Brother Blanchard mitabang ni Meliton nga mahimutang sa Salt Lake ug mitudlo kaniya sa ebanghelyo. Sa wala madugay si Meliton nabunyagan.

Si Brother Blanchard mipaila usab ni Meliton ngadto ni Presidente Brigham Young. Si Meliton misulti ni Presidente Young nga labaw sa tanan, siya gusto nga mohubad sa Basahon ni Mormon ngadto sa Kinatsila.

Si Presidente Young mihangyo ni Meliton sa pagtabang sa mga misyonaryo kinsa moadto sa Mexico sa paghubad sa mga bahin sa Basahon ni Mormon ngadto sa Kinatsila. Si Meliton migahin og daghang mga semana sa paghubad sa Iningles nga mga pulong ngadto sa Kinatsila. Matag gabii iyang ribyuhon ang iyang hubad uban sa mga misyonaryo. Sila makasulti og Kinatsila apan mibati nga kining importante nga paghubad

nagkinahanglan og lumad nga mamumulong sa Kinatsila. Sila nasayud nga si Meliton mao ang tubag sa ilang mga pag-ampo. Niadtong 1875 ang hubad gimantala. Kini gitawag og *Trozos Selectos del Libro de Mormon* (Pinili nga mga Tudling gikan sa Basahon ni Mormon).

Ang mga misyonaryo andam na karon nga moadto sa Mexico. Gikarga nila ang 1,500 ka kopya sa nahubad nga kasulatan ngadto sa likod sa kabayo ug nagsugod sa ilang panaw. Sa unang higayon, ang mga mamumulong sa Kinatsila nakahimo sa pagbasa sa Basahon ni Mormon sa ilang kaugalingong pinulongan! Bisin og si Meliton nagpuyo og liboan ka milya ang gilay-on didto sa Espanya, ang Langitnong Amahan migiya kaniya ngadto sa eksakto diin siya gikinahanglan. Tungod sa kaisug og pagtuo ni Meliton, siya mitabang sa pagdala sa pulong sa Dios ngadto sa dili maihap nga katawhan. ●
Ang tagsulat nagpuyo sa Utah, USA.

Si Meliton Gonzalez Trejo (1844–1917) nagerbisyo og daghang mga misyon sa Mexico og mibunyag sa unang mga miyembro sa Simbahan didto. Niadtong 1886 si Meliton mitabang sa paghuman sa hubad sa tibuok Basahon ni Mormon ngadto sa Kinatsila.

Misyonaryo nga mga Panaw ni Pablo

Ni **Marissa Widdison**
Mga Magasin sa Simbahan

Human si Jesus nabanhaw, si Apostol Pablo mibiyahe ngadto sa lain-laing mga yuta aron motudlo sa mga tawo mahitungod ni Jesus. Walay mga sakyanan o eroplano sa una, mao nga siya naglakaw pirme! Usahay siya mibiyahe sakay sa barko.

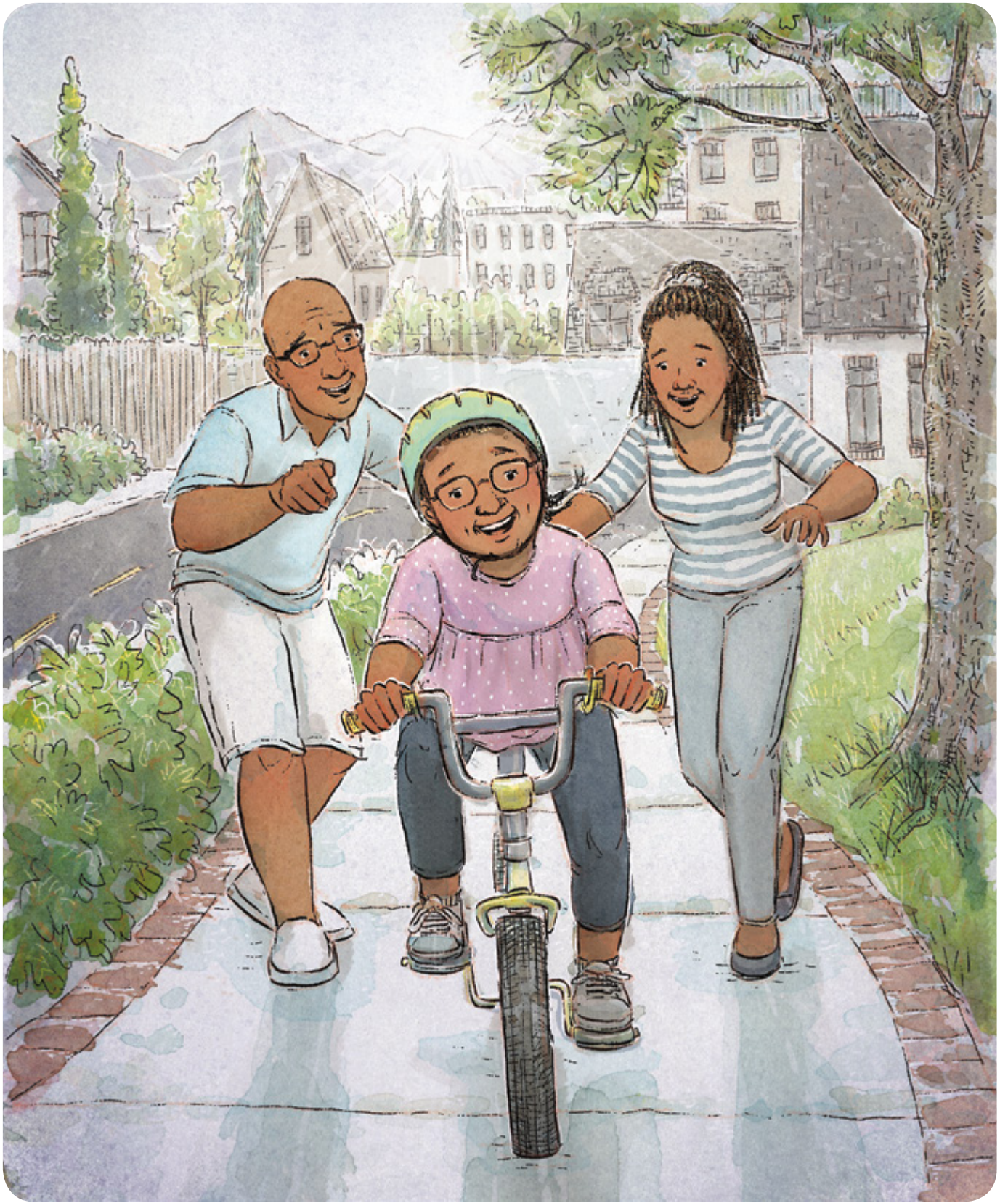
Gitudloan ni Pablo ang mga tawo diha sa mga simbahan ug mga panimalay. Gitudloan Niya ang mga tawo diha sa bungtod nga batoon ug sa kadalanan sa siyudad.

Daghang mga tawo wala makagusto unsay gitudlo ni Pablo. Usahay si Pablo ibalhug sa bilanggoan. Usahay si Pablo nasakit.

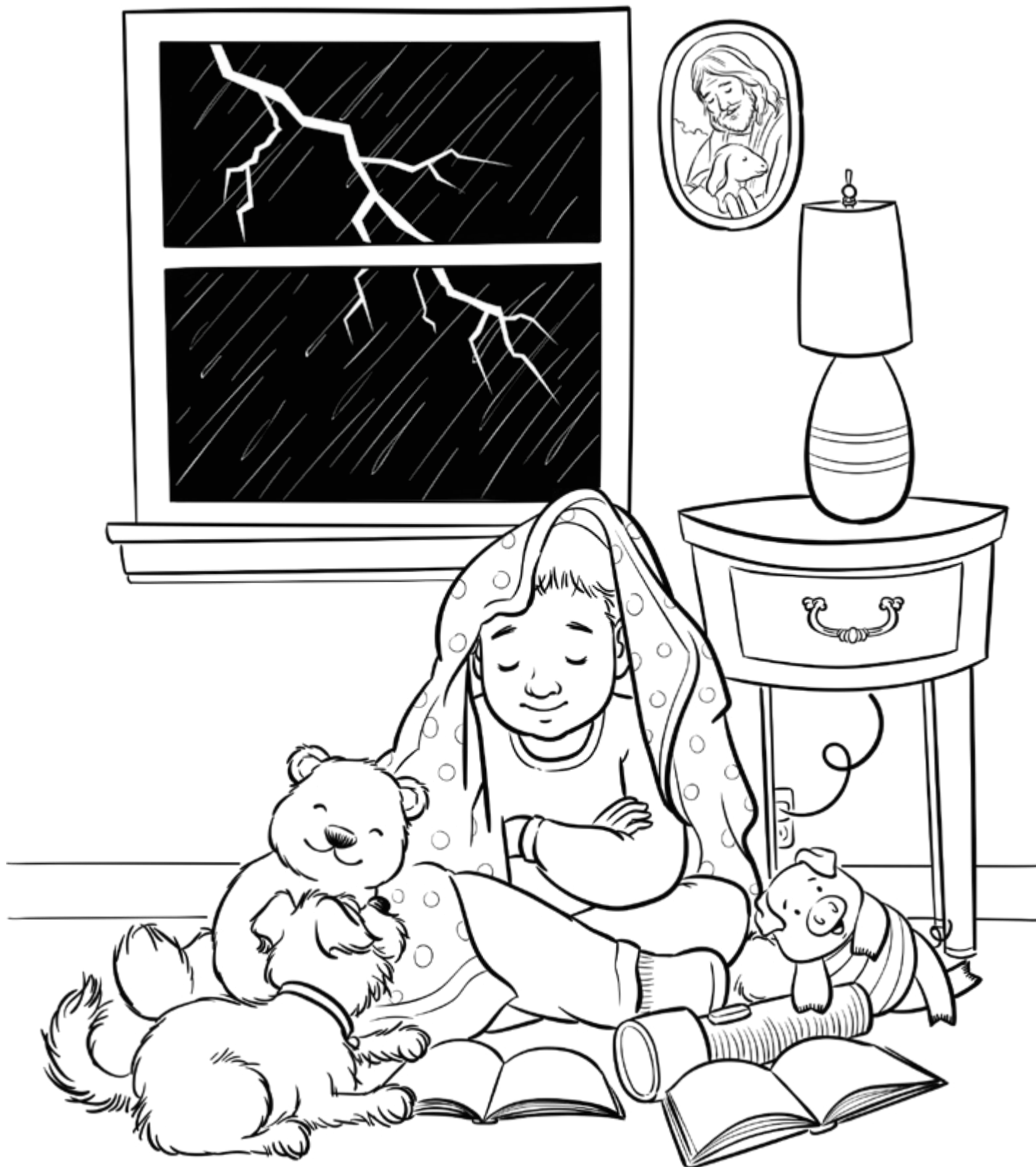

Apan pinaagi niining malisud nga mga butang, si Pablo adunay pagtuo. Miingon siya, “Mahimo ko ang tanang butang pinaagi ni Kristo.” Nasayud siya nga si Jesus motabang kaniya.

Si Jesukristo makatabang kanako nga magmalig-on usab.
Siya nahigugma kanato, ug ako nahigugma Kaniya! ●

Si Jesus Makatabang Nako sa Paghimo sa Lisud nga mga Butang

PAGHULAGWAY PINAAGI NI APPRYL STOTT

Minahal nga mga Ginikanan,

Usa sa importante nga mga mensahe sa Bag-ong Tugon mao nga kita makakaplag og kalinaw ug kalipay diha ni Kristo, bisan unsa pay matang sa atong kinabuhi. Ang magasin karong bulana nagpakigbahin og susama nga pagpamatuod.

- Sa pahina H4, usa ka batang lalaki gihupay sa dihang siya nagdamgo og dili maayo.
- Sa pahina H8, usa ka batang babaye nga dunay Down syndrome gipahinumduman nga ang Langitnong Amahan nahigugma kaniya.
- Sa pahina H15, usa ka poster nagtudlo nga ang tanang butang posible uban sa tabang ni Jesukristo.
- Sa pahina H20–23, si Paul mipakita og ehempo sa pagtuo.

Sa inyong pagbasa niini nga magasin, pangitaa ang mga paagi nga si Jesus ug ang Langitnong Amahan mitabang sa mga tawo sa matag istorya. Mahimo ninyong badlisan ang mga pulong nga naghulagway sa mga hagit nga ilang giatubang. Dayon lingini ang mga pulong nga naghulagway unsa nga tabang ang ilang nadawat. Isip usa ka pamilya, hisguti mahitungod kon sa unsa nga paagi usahay ang mga pagsulay gikuha, ug sa ubang panahon kita nahimong mas lig-on sa pag-atubang sa atong mga pagsulay. Bisan hain, si Jesus ug ang Langitnong Amahan nahigugma nato ug anaa alang kanato!

Manghinaut kami nga kamo adunay malipayon nga bulan,
Ang Higala

Unsaon sa Pagpadala sa Artwork o Kasinatian sa Inyong mga Anak ngadto sa *Liahona*

Adto sa liahona.ChurchofJesusChrist.org ug i-klik ang "Submit an Article or Feedback." O i-email kini ngadto sa liahona@ChurchofJesusChrist.org uban sa ngalan, edad, siyudad nga gipuy-an sa imong anak, ug kini nga pamahayag sa pagtugot: "Ako, [isukip ang imong ngalan], mohatag og pagtugot sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa paggamit sa gisumiter sa akong anak diha sa mga magasin sa Simbahan, o sa mga website sa Simbahan ug sa mga platform sa social media." Mahinamon kaming magpaabut nga makadungog gikan kanimo!

Pangitaa ang Liahona nga gitagaan sa sulod!

ANAA SA HAPIN SA HIGALA
Paghulagway ni Macky Pamintuan

MGA SULOD

- H2** Paghigugma sa Uban sama sa Paghigugma ni Jesus Nato
- H4** Duol ra Pinaagi sa Pag-ampo
- H6** Hello gikan sa Democratic Republic sa Congo!
- H8** Dili Ko Gusto nga Mahimong Lahi!
- H10** Mga Apostoles sa tibuok Kalibutan: Si Elder Stevenson Mibisita sa Chile
- H11** Mga Apostoles sa tibuok Kalibutan: Si Elder Renlund Mibisita sa mga Bata
- H12** Usa ka Puti nga Kalo alang ni Florence
- H14** Magpadayon ba Ako sa Pagbasa?
- H15** Maayo nga Ideya: Makahimo Ko sa Tanang Butang pinaagi kang Kristo
- H16** Ang Hagit alang sa Templo
- H17** Mopakita ug Mosulti
- H18** Maisugon nga mga Ehemplo: Pagserbisyo sa Ginoo sa Kinatsila
- H20** Mga Istorya sa Kasulatan: Misyonaryo nga mga Panaw ni Pablo
- H23** Koloranan nga Pahina: Si Jesus Makatabang Nako sa Paghimo sa Lisud nga mga Butang